

PDF metodika

ROVERING

PUTOVÁNÍ KE SKAUTSKÉ DOSPĚLOSTI

myšlenky

odkazy

shrnutí

praxe

otázky

aktivity

literatura

sestavil
Jakub Tesař
a kolektiv

více na
str. 104

OBSAH

1

ROVERING — PUTOVÁNÍ KE SKAUTSKÉ DOSPĚLOSTI

Úvodem	4
Jak číst tuto metodiku	5

2

CO JE ROVERING?

Stavební kameny roverského programu	7
Ideál roveringu	10
Tři služby roveringu	11
Oblasti roverské cesty	11

3

KDO JSOU ROVEŘI A RANGERS?

Stručná historie českého roveringu	14
Roverská symbolika	18
Vývojová psychologie roverů a rangers	21

4

ROVERSKÝ PROGRAM OSOBNÍHO RŮSTU

Skautská výchovná metoda v roverském věku	28
Program osobního růstu	35
Od výchovy k sebevýchově	35
Nástroje roverského programu	39
Životní cyklus rovera	47
Aktivní občanství	53
Hledání svého místa ve světě	54
Osobní růst a rozvoj kompetencí pro aktivní občanství	55
Tvoříme lepší svět	56
Pilíře roverské činnosti	61

5

ROVERSKÉ SPOLEČENSTVÍ

Roverské společenství	64
Proč potřebujeme roverské společenství	64
Typy roverských skupin	65
Roverský kmen	67
Vztah kmene a dalších oddílů	71
Vedení kmene	74
Kdo vede roverský kmen?	74
Osobnost vůdce	75
Způsoby a styly vedení	76
Kurzy zaměřené na vedení roverů	78
Život kmene	78
Rok v životě kmene	78
Akce kmene	80
Akce s dalšími rovery	83
Roverské léto	85
Na táboře	86
Na expedici	87
Na kurzu	89
Na zahraniční akci	90
Co když kmen nefunguje	91

6

ROVERING PRAKTICKY

Hospodaření kmene	93
Kmen jako organizační jednotka	95
Zázemí kmene	97
Psychická bezpečnost	98

7

SLOVO NA ZÁVĚR

Na metodice se podíleli	104
-------------------------	-----

ROVERING – PUTOVÁNÍ KE SKAUTSKÉ DOSPĚLOSTI

ÚVODEM

Milá sestro, milý bratře,
právě se pouštíš do čtení metodiky práce s rovery a rangers. Vznikla pro všechny, kdo se chtějí zabývat roveringem – ať už se věnovat roverům ve skautském oddíle, založit a vést roverský kmen, rozvíjet rovering na regionální úrovni, nebo pracovat s rovery na celostátních kurzech a akcích. Není určena pouze pro vedoucí roverských kmenů, akcí a kurzů, ale také pro všechny aktivní rovery a rangers, kteří o roveringu přemýšlejí a chtějí přispět k rozvoji vlastního roverského společenství.

Metodika roverského věku rozvíjí obecnou skautskou metodiku. Nezačíná se tématy, u nichž se vedení roverských skupin podobá vedení oddílů mladších členů (porozumění skautským hodnotám, plánování akcí, hospodaření oddílu apod.), místo toho se zaměříme na témata, která jsou v roverském věku specifická. Jde o psychologii roverského věku, možné podoby uspořádání roverských společenství nebo styly jejich vedení. Prostor je věnován programu osobního rozvoje, přípravě roverského programu, otázce služby a aktivního občanství. Nechybí ani praktické rady k roverským tábo-

rům a expedicím nebo nezbytným náležitostem práva, organizace a hospodaření, které se roverů přímo dotýkají.

Český rovering se za uplynulá desetiletí rozvinul do mnoha podob. Je často obtížné hledat společné jmenovatele, které spojují skupiny pěti roverů z malého města s roverskými společenstvími z univerzitních měst se stovkami členů. Rozmanitost ale nespočívá jen v různé velikosti – liší se uspořádání místního střediska, vztah roverů k jeho oddílům, důležitost, kterou vedení střediska roveringu přikládá, míra, do jaké roveři odcházejí na studium v jiném městě apod. Roli hrají také místní tradice, vždyť některé roverské akce se nezměnily za posledních dvacet nebo i třicet let.

Tato pestrost se, doufáme, odráží i v následujících řádcích. Na různých místech textu jsme se pokusili balancovat dva různé přístupy – hledali jsme jak prvky, které jsou ve většině roverských společenství stejné a odkazují tak na žitou zkušenost českého roveringu, tak i různá lokální specifika, která mohou být pro jiné kmeny inspirací. Některé příklady dobré praxe pocházejí i ze zahraničí. Uvedené poznatky by neměly být chápány jako „jediná správná řešení“, ale spíše jako inspirace, která může posloužit při kreativním hledání cest vhodných pro vlastní roverské společenství.

Vedle žité praxe roverských společenství staví metodika přirozeně i na koncepčních dokumentech Junáka – českého skauta, jako jsou poslání organizace, kompetenční model nebo skautská výchovná metoda. Navazuje na roverský program (nově představený v roce 2011) a dále jej rozvíjí. Tam, kde je to po několika letech zkušeností nutné, přispívá ke snaze roverský výchovný program částečně revidovat.

Přejeme ti, abys v následujících řádcích našel/a alespoň některé odpovědi na otázky, které tě v souvislosti s vlastní roverskou činností napadají.

JAK ČÍST TUTO METODIKU

Než začneš číst, vezmi prosím na vědomí, že v celé metodice používáme pojmy rover, roverský program, rovering jako označení vztahující se jak na kluky, tak holky v této věkové kategorii Junáka. Místo roverů si na příslušná místa doplň rangers, případně roverký, pokud tyto názvy používáte. (Spojení jako „roverský program“ nebo „rangering“ ovšem moc často neslycháme.)

Podobně v textu často mluvíme o roverském kmeni. To neznamená, že stejné úvahy neplatí i pro další formy roverských skupin (roverské družiny, širší roverské společenství). Roverský kmen někdy používáme, pro zjednodušení toku a srozumitelnosti textu, jako typické označení pro roverskou skupinu.

Metodika byla psaná celou řadou autorů a navazuje na obecné skautské metodiky. Není to kniha, kterou můžeš jedním dechem přečíst a odložit s tím, že to byl dobrý příběh. Je to možná spíš encyklopedie – jednotlivé kapitoly představují klíčová témata roveringu, výsledný obrázek je ale na každém čtenáři. Tvoje zkušenosti ze skautského prostředí, poznatky z vedení a výchovy mladých lidí, znalost fungování místního střediska – to vše se spojuje v osobním pohledu na rovering. Doufáme, že ti text bude k přemýšlení o roverech a rangers dobrým průvodcem.

Poznatky, které v metodice najdeš, čerpají ze dvou hlavních zdrojů: vedle osobních zkušeností autorů s roveringem jsou to jejich zkušenosti coby instruktorů lesních kurzů. Za Svatoplukovy pruty se do tvůrčího procesu zapojili Tesák, Cézi, Káďa, Řízek, Jáňa, a Libor. Roverský vůdcovský kurz Rovel zastoupili Štaflík, Jíťa, Zéťa, Olga, a Grizzly. O ideálu roveringu a služby promluvil Edy z Duchovního odboru Junáka. Roverskou historii pomohl zpracovat Bobo ze Skautského institutu. Vývojovou psychologii představila Motla z ILŠ Gemini. Kapitoly o aktivním občanství se ujala Venda z odboru Skauti na Zemi. Téma organizace a právo zpracoval Bebe z lesní školy Plšík. O psychické bezpečnosti se rozepsala Helča z FONSu Beníšky. Svými připomínkami a další podporou přispěli také Sid, Karetka a další členové Roverského odboru Junáka.

Vedle samotného textu naleznáš v metodice řadu boxů a odkazů. Ty určitým způsobem rozvíjejí myšlenky obsažené v hlavním textu.

Boxy s ikonami

 Shrnutí – souhrn nejdůležitějších poznatků hlavního textu

 Aktivity – náměty na konkrétní aktivity

 Dobrá praxe – věci, které se již někomu osvědčily a kterými se můžeš inspirovat pro vlastní společenství

 Myšlenky – zajímavé citáty, které doplňují hlavní text

 Otázky – náměty k zamyšlení, jak vypadá nebo může vypadat rovering ve vašem středisku

Odkazy

 [jiné místo metodiky, které myšlenku dále rozvíjí, třeba v jiném kontextu](#)

 [online zdroj, který se nám osvědčil](#)

 [kniha, nebo článek ve které/m můžeš o tématu, které tě zaujalo, nalézt více...](#)

CO JE ROVERING?

STAVEBNÍ KAMENY ROVERSKÉHO PROGRAMU

Když jsem se pustil do psaní roverské metodiky, diskutoval jsem její vyznění a obsah se zkušenými roverskými vedoucími nebo instruktory. Slyšel jsem často, že bude obtížné postihnout roverský program v celé jeho šíři, protože se na různých místech tolik liší. Přesto se ale shodujeme na řadě obecných principů, o kterých třeba tak často nemluvíme. Zkusme si na úvod tyto stavební kameny roveringu pojmenovat.

Výchovná kategorie

Rovering je výchovná kategorie Junáka – českého skauta. Má výchovné ambice, které odrážejí specifika roverského věku. Roverský program přirozeně navazuje na věk benjamínků, světlušek a vlčat, skautů a skautek, a dále rozvíjí osobní znalosti, dovednosti a postoje roverů a rangers. Pro řadu témat (aktivní občanství, rozvoj mezilidských vztahů, uvědomění vlastního vztahu k přírodě apod.) je přitom roverský věk klíčový. Stejně jako mladší věkové kategorie, roveři potřebují pro takový rozvoj specifický prostor, který mohou najít např. v činnosti roverského společenství.

Rovnovážený rozvoj v různých oblastech

Ve shodě s posláním Junáka – českého skauta podporuje roverský program všestranný rozvoj osobnosti, tedy rozvoj „duchovních, mravních, intelektu-

álních, sociálních a tělesných schopností“ v určité rovnováze. Podobně jako ve skautském věku, kde je tato všestrannost „zaručena“ skautskou stezkou, pracuje roverský věk s oblastmi roverské výchovy.

Oblasti roverské výchovy jsou okruhy témat, kterým by se měl roverský program věnovat, aby naplňoval vizi o rovnovážném rozvoji mladého člověka. Tyto okruhy potřebujeme, abychom dokázali pracovat s všestranností rozvoje. Jsou nástrojem pro hledání rovnováhy roverského programu. Ve shodě s vývojovou psychologií roverského věku a s oblastmi skautských stezek je můžeme pojmenovat takto: objevování vlastních fyzických a duševních možností, hledání pravdy, navazování dobrých vztahů, hledání vlastního místa ve společnosti, nalézání vlastního vztahu k přírodě. ➔ [Oblasti roverské cesty](#)

Od výchovy k sebevýchově

Výchovné cíle roveringu jsou totožné s výchovnými cíli hnutí jako celku. Pokud některých cílů nedosáhnou jako rover, v rámci skautské výchovy (pod vedením skautského vedoucího) jich nedosáhnou. To ale neznamená, že roverským věkem končí rozvoj lidské (a skautské) osobnosti. Hledání vlastní cesty a osobní rozvoj dle principu tří služeb pokračuje i nadále, na jeho směřování se ale již přímo nepodílí skautský vedoucí (nepřipravuje výchovný program, který se snaží mladého člověka popostrkovat po vlastní cestě), každý je vedoucím sám sobě.

Klíčovým prvkem roverského programu je proto převzetí odpovědnosti za svůj další rozvoj. Dosažení této mety označuje „skautskou dospělost“, okamžik, kdy můžeme rovera s klidným svědomím vypustit do další životní etapy. Převzetí zodpovědnosti za vlastní rozvoj je dlouhodobý proces, postupně rozvíjený již od nejmladšího věku benjamínků a vlčat/světlušek, k jeho naplnění ale dochází spíše až v pozdějším roverském věku. ➔ [Roverský program osobního růstu](#)

Služba

Roverské heslo „Sloužím“ je stručným vyjádřením roverského programu. Odkazuje na skautské principy a vybízí rovery k jejich hlubšímu porozumění, dává ale také návod, jak toho lze dosáhnout: pomocí aktivního prožitku služby v roverské činnosti. Vědomí úsilí o vlastní rozvoj (příprava konkrétních rozvojových aktivit dle oblastí roverské cesty), hledání příležitostí pro službu druhým (aktivní tvorba „lepšího světa“ pro ostatní a s ostatními) a hledání cesty ke skutečnostem, které nás přesahují (roverská duchovní cesta), vedou k hlubšímu porozumění skautských principů na základě osobní zkušenosti a osvojování snahy aktivně se zasazovat o zlepšení ve svém okolí. Heslo

neztrácí na svém významu ani s koncem roverského věku – provází rovery a rangers, může být ale i vodítkem dospělých skautek a skautů.

Skautská výchovná metoda

Jako součást skautské výchovy stojí i roverský program na skautské výchovné metodě jako způsobu, jak pracovat, jak oblasti roverské výchovy rozvíjet. Roverský program tak staví na hlubším porozumění slibu a zákonu, principu učení se zkušeností, vzájemné inspiraci a spolupráci v rámci roverské družiny nebo roverského kmene, využití symbolického rámce, na přírodě jako zdroji inspirace a porozumění, programu osobního růstu, zapojení do společnosti a podpoře staršími/dospělými. ➔ [Skautská výchovná metoda v roverském věku](#)

Roverské společenství

Podstatou roveringu není jen individuální rozvoj dle oblastí roverské cesty, ale také soužití v roverském společenství. Roverská činnost je možná často pouze proto, že roveři mají jeden druhého, chtějí být spolu, něco podnikat, něco dokázat. Roverské společenství není jen prostředek roverského programu, umožňuje budování silných vazeb, které přetrvávají i do dospělosti.

I v roverském společenství ale platí, že součástí skautské výchovy je zapojení starších. Podpora zkušenějšího průvodce je podstatná, zejména v mladším roverském věku. Roveři na cestě k sebevýchově urazili již podstatnou část cesty. Bez impulsů od někoho, kdo dokáže fungování společenství nahlédnout z jiné perspektivy, však činnosti často schází potřebný impuls.

➔ [Roverské společenství](#) ➔ [Vedení kmene](#)

Co je tedy rovering?

Poskládáme-li všechny vyjmenované kameny k sobě, vznikne následující obrázek: Rovering je cílený výchovný program, který pracuje s věkovou kategorií 15+ a naplňuje výchovné cíle Junáka – českého skauta jako celku. Jde o program, který usiluje o rovnovážný rozvoj v daných oblastech, za využití skautské výchovné metody. Vodítkem je i roverské heslo, které odkazuje ke skautským principům a nabízí konkrétní návod, jak tyto principy zapojit do roverského programu. Roverská výchova končí osobním převzetím odpovědnosti za další rozvoj, který dává prostor celoživotní sebevýchově.

IDEÁL ROVERINGU

Jedna z prvních otázek, kterou si roverská metodika musí položit, je tato: Jak vypadá rover, který prošel roverskou výchovou a dosáhl cílů, které před něj roverský program klade? Takového stavu nejde nikdy zcela dosáhnout, měli bychom se ale alespoň pokusit k tomuto cíli směřovat. Jaký je takový ideál roveringu?

Ideálem roveringu je to, k jakému výsledku roverský život má u mladého muže či ženy vést. Především z hlediska kvality osobnosti. Výsledek můžeme stručně vyjádřit takhle: Ten, kdo úspěšně prošel roverskou cestou, je člověkem, který dokáže být **oporou druhým lidem**. Má **pevnou půdu pod nohama**, osvojil si znalosti a dovednosti, díky kterým je jeho pomoc druhým dostatečně spolehlivá a účinná. Je si vědom toho, na čem jeho život stojí, a vnitřně se s tím ztotožnil. Ví, kdo je a jaký je cíl jeho životní pouti, protože ve věrné **službě Pravdě a Lásce** získává jeho poslání už dost jasnou tvář.

Neznamená to pochopitelně, že by takoví muži či ženy byli nějakými superženy a supermuži. Platí pro ně to, co Paulo Coelho píše o *bojovnících světla*: „Nejednejí vždycky správně. Trápí se kvůli zbytečným chybám, chovají se malicherně a občas si myslí, že nejsou schopní růst. Mnohdy se považují za nehodné jakéhokoli pozhánání nebo zázraku. Ani si nejsou vždy jisti, co tu vlastně dělají. Protože chybují. Protože se ptají. Proto jsou bojovníky světla.“ Skutečný rover – ať muž, či žena – zná dobře své stíny a svá omezení. Na nikoho se už ale nevymlouvá, bere za svůj život plnou odpovědnost před sebou, druhými i Pravdou a Láskou. A neztrácí naději.

Spolehlivé základy

Každé dílo, které má obstát při zátěžích, které v našem světě a životě nutně přicházejí, musí být budováno na kvalitních, pevných a dostatečně nosných základech. Roveři by už měli ze své předchozí skautské cesty dobře vědět, že pro skauting jsou těmi základy tři základní principy (povinnost k nejvyšší Pravdě a Lásce, povinnost k bližním, povinnost k sobě). V roverské etapě půjde o to, aby to nejen „věděli“, ale aby to opravdu přijali za rozhodující východisko svého života. Tedy aby se principy staly zažitou součástí jejich bytosti. Právě hlubší porozumění a přijetí principů je poselstvím roverského hesla.

TŘI SLUŽBY ROVERINGU

Roverské heslo „Sloužím“ je někdy mylně chápáno pouze jako požadavek služby druhým, jakési rozšíření skautského příkazu vykonat „alespoň jeden dobrý skutek denně“. Ve skutečnosti je ale heslo bohatší – obsahuje v sobě tři rozměry: službu sobě, službu druhým a službu vyšším principům.

Služba sobě zavazuje k osobnímu rozvoji, k všestranné přípravě na plnění svých životních úkolů, aby měl rover dostatečně pevnou půdu pod nohama, až to bude zapotřebí. **Služba druhým** vyzývá poskytovat, dle svých nejlepších možností, oporu druhým lidem, přírodě, životu jako takovému. **Služba vyšším principům** zavazuje k hledání osobní cesty ke skutečnostem, které nás přesahují, přijetí Pravdy a Lásky jako určující skutečnosti, která dává roverské cestě cíl a ke které směřuje životní úsilí rovera/rangers.

Tři služby roveringu nestojí samotně, ani si nijak neprotiřečí – naopak, vzájemně se podporují. Osobní jistota a spolehlivost jsou základy nutné pro službu druhým. Bez porozumění vyšším principům ale osobní rozvoj a služba druhým postrádá směr. Teprve propojení třech služeb vede rovery na cestě k naplňování skautského poslání.

Stanovy spolku Junák – český skaut

Posláním a účelem spolku Junák – český skaut je „podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství a přírodě“.

OBLASTI ROVERSKÉ CESTY

Skautské hnutí usiluje o rovnovážnou výchovu svých členů. Není to šachový kroužek, ve kterém hráči cvičí svou paměť a intelekt, ani sportovní klub, kde kluci a holky trénují, aby zaběhli co nejrychlejší čas. Neznamená to, že jedno nebo druhé nemá v programu kmene své místo, roverský program osobního rozvoje má ale širší záběr. Zaměřuje se na vícero oblastí, které se snaží posilovat ve vzájemném souladu. Jaké jsou hlavní oblasti, které vymezují roverskou cestu?

Objevování vlastních fyzických a duševních možností

K roverskému programu patří náročné výkony a závody, které pomáhají nalézat a posouvat hranice vlastního těla, nebo také praktické činnosti rozvíjející řemeslnou dovednost a zručnost. Roveři a rangers objevují i možnosti svého rozumu, kritického myšlení, ale také spontánnosti a kreativity. Ideálem roverské výchovy je zdravý a zdatný jedinec, který je fyzicky i mentálně připraven pro svůj další život a umí pečovat o svou zdatnost a své fyzické i duševní zdraví.

Hledání pravdy

Roverský věk je dobou hledání odpovědí na velké otázky pátrající po smyslu života a vlastního poslání. Roveři a rangers prohlubují svůj duchovní život, rozvíjejí své svědomí na základě hlubšího porozumění skautského slibu a zákonu. Aktivně se podílí na utváření vlastního charakteru. Rozvíjí svoji zodpovědnost, spolehlivost a statečnost vést pravdivý život.

Navazování dobrých vztahů

Roveři a rangers přestávají být dětmi a v nových rolích se učí nést zodpovědnost za budování a rozvíjení dobrých vztahů – s rodiči, partnery, členy kmene nebo vedením oddílu, spolužáky na nové škole. Rozvíjí svou schopnost vážit si dobrých vztahů, přijímat a projevovat vlastní city, učit se od druhých. Ideálem roverské výchovy je mladý člověk, který je otevřený a vnímavý, který dokáže rozeznávat potřeby bližních a dle svých možností jim pomáhat.

Hledání vlastního místa ve společnosti

Roverský věk je dobou hledání vlastního místa ve společnosti. Roveři a rangers se chystají poprvé volit, vybírají si školu a budoucí povolání, mají možnost aktivně vstoupit do života svého střediska, města, státu. Získávají hlubší zkušenosti s demokratickými principy, zapojují se do hledání společných řešení, posilují důvěru ve vlastní schopnost ovlivňovat dění kolem sebe. Roveři a rangers získávají zkušenost s rozmanitostí a propojeností dnešního světa, které se učí vnímat jako příležitost k obohacení.

Nalézání vlastního vztahu k přírodě

Roverský program se odehrává v přírodě. Ta není jen kulisou roverských her a výprav, ale jedním z cílů roverského putování, zdrojem inspirace, poznání a duchovního rozvoje. Roveři a rangers v přírodě rádi pobývají, pozorují jí, snaží se porozumět vztahům v ní. Reflektují, jakou stopu v ní zanechávají,

a rozvíjí svou schopnost přírodu chránit. Při svých putováních poznávají příběhy krajiny, objevují krásu přírody jako celku i všech jejích součástí.

Pokud ti oblasti roverské cesty něco připomínají, není to náhoda, neboť s podobnými oblastmi pracují i skautské stezky. Roverská výchova na skautská témata přirozeně navazuje a dále je rozvíjí.

PŘEDSTAVENÍ ROVERINGU

Když do kmene vstupovala silná generace kluků a holek, rozhodli jsme se jim na akcích v průběhu září a října prakticky ukázat, co rovering obnáší. Aby při skládání roverského slibu věděli, do čeho jdou. První akce měla za cíl ukázat fyzický rozměr roveringu a myšlenku, že rovering nám dává možnost posouvat své hranice. Vyrazili jsme na noční přechod Jeseníků – vyjeli jsme večer z Břeclavi a absolvovali dlouhý noční výstup na Praděd. Druhá akce byla zaměřená na osobní rozvoj jedince. Kluci a holky měli možnost se zamyslet nad svou osobností a během různých aktivit přemýšlet, kam by chtěli dále směřovat a jak se rozvíjet. Třetí akce byla zaměřena na tři roverské služby, věnovali jsme se každé ze služeb jak teoreticky, tak prakticky. Poslední akce byla neformální sezení v naší čajovně, které mělo za cíl ukázat nestereotypnost roveringu. (Majkl, RK Rozbřesk, Břeclav)

Thomas Moore: *Kniha o duši* (Portál 2013)

Jaký je rovering na tvém středisku?

- Kdo je aktuálně ve středisku ve věku roveřů? Čím se tyto roveři a rangers nyní zabývají?

- Uvažuje vaše středisko o roverském společenství jako o jedné ze svých výchovných jednotek?

- Má toto společenství stanovené své vedoucí?

KDO JSOU ROVEŘI A RANGERS?

STRUČNÁ HISTORIE ČESKÉHO ROVERINGU

Mnohé znaky současného roveringu mají svůj původ v neklidné minulosti, kterou si české skautské hnutí od svého vzniku prošlo. Několik málo odstavců této metodiky nám neumožňuje se kořeny českého roveringu zabývat do přílišného detailu, a je také pravda, že roverská historie nebyla dosud uceleně zpracována. Nastíníme tedy pouze některé její střípky, které mají přímou souvislost s podobou roveringu, jak jej známe dnes.

Roverská výchovná kategorie byla ve Velké Británii představena v roce 1918 a krátce nato lze již roverskou stopu nalézt i v Československu. Svědčí o tom příručky, které byly pro rovery přeloženy z anglických originálů (ve 20. letech například *Na pouti za úspěchem* nebo *Rovering – účel a metoda*

roverství). Ale roveřů jako takových bylo registrovaných velmi málo. Bylo to dané i věkovým mícháním roverské kategorie s tehdy rozšířenějšími mladými oldskauty, k roveřům se totiž vstupovalo většinou až kolem 17 let. [∞ Knihovna na roverské wiki](#)

V letech 1931 a 1935 se ve Švýcarsku a Švédsku konaly první dva celosvětové srazy roveřů, Mooty, na kterých nechyběla ani československá roverská výprava. V té době bylo u nás registrovaných cca 600 roveřů a 27 rangers, kterým se tehdy říkalo junačky.

Následující světová válka u nás znamenala zákaz skautingu, ale právě společenství roveřů pokračovala v činnosti ilegálně a často přijímala i další odrostlé členy oddílů. Mnoho z nich se také zapojilo do odbojové činnosti. Za všechny zmiňme Zpravodajskou brigádu vzešlou z roveřů 5. oddílu vodních skautů, která působila v Praze a okolí a podávala zprávy zahraničnímu odboji v Londýně. Aktivně se zapojila také do Pražského povstání, v němž mnozí její členové padli.

V letech těsně po druhé světové válce, po první obnově Junáka, rovering znovu ožil. V roce 1946 vyšly *Rowerské dopisy* Mirka Vosátky – Grizzlyho, první česká metodika pro tuto věkovou kategorii pramenící z jeho bohaté praktické činnosti. Roverské kmeny se staly běžnější součástí středisek a došlo k jejich vzestupu. Významně v tom pomohl i pražský Vysokoškolský roverský kmen, ve kterém se scházely desítky roveřů a rangers přicházejících do hlavního města za studiem po znovuotevření českých vysokých škol. Z tohoto prostředí vznikl roverský Kruh, který kolem sebe soustředil charismatický Dr. Pavel Křivský. „Kružané“ se scházeli mezi lety 1948–1951 a ve své činnosti se zaměřili především na sebepoznání, sebevzdělání a sebevýchovu. Mezi rovery, kteří formovali své myšlení v Kruhu, patřili budoucí výrazné osobnosti českého skautingu: Jan Pfeiffer – Racek, Jana Pfeifferová – Janka, Václav Břicháček – Gigant, Miloš Zapletal – Zet, Jaromír Marek – Markýz a další. Zákaz Junáka a následující násilné ukončení činnosti ukončily i oficiální působení Kruhu (jako dospělé skautské společenství se ovšem schází dodnes). Právě v komunistických lágrech se sešlo mnoho roveřů, kteří zde tvořili tajné družiny i se svébytnou symbolikou. [∞ Mirko Vosátka: Rowerské dopisy](#) [▣ Svědectví o Kruhu](#)

Období 50. až 60. let, kdy byl Junák podruhé zakázán, nenabízelo mnoho možností pro rozvoj roveringu. Kmeny ale často fungovaly neformálně dál anebo se včlenily do trampingu. Existovaly ale výjimky. Například woodcraftem inspirované pražské roverské kmeny Dakota a Neskenon. Mezi jejich členy patřili Ivan Makásek – Hiawatha nebo Jiří Zachariáš – Pedro, kteří hráli významnou roli při znovuoobnovení skautingu v období pražského jara. [▣ Ivan Makásek: Kluci z Dakoty / Kluci z Neskenonu](#)

V krátkém období let 1968–70, po které Junák mohl znovu pracovat, ožily skautské oddíly na mnoha místech Československa. Po opětovném zákazu některé z nich přešly pod hlavičku jiných organizací a pokračovaly ve své činnosti (jako „tomíci“ v turistických oddílech mládeže, nebo ochránci přírody v TIS či později ČSOP). Aktivní rovery jste v 70. letech mohli potkat třeba v Liberci, kde se pod vedením Miloše Zapletala – Zeta a Míly Nevrlého – Náčelníka scházeli roverský kmen Sperho. Pod hlavičkou turistického oddílu mládeže organizovali liberečtí roveři náročnou expedici. Legendárními se staly výpravy do rumunských hor, zachycené neopakovatelným Náčelníkovým jazykem v „roverské bibli“ Karpatské hry. Jiným příkladem ze stejného města jsou o dekádu mladší Sagamoři, kteří rozvíjeli činnost inspirovanou woodcraftem. Roverská společnost se ale objevila na více místech a rozvíjela především letní, náročnější expediční činnost.

Po třetí obnově Junáka v roce 1989 vznikaly roverské skupiny v mnoha městech, v hnutí ovšem existovaly různé proudy, které zjišťovaly, že mají o skautingu (a tedy i rovingu) odlišné představy. V této situaci se asi nejvýznamnějším zdrojem pro český roving stal lesní kurz Fons, který vznikl z iniciativy Miloše Zapletala, s cílem předat nové generaci roveřů zkušenosti a myšlenková poselství, které starší instruktoři čerpali ještě v poválečném Kruhu. **▣ Václav Břicháček: Moji milí (Cesta k roverským kurzům)**

První Fons, pod názvem „Ad fontes“ – K pramenům, se konal již v roce 1991 v jižních Čechách. Od tehdejších lesních škol se v některých aspektech odlišoval. Instruktoři nekladli takový důraz na tradiční skautské disciplíny, naopak se snažili přinášet témata, která byla atraktivní pro roverský věk. Program kurzu byl zaměřený jednak na sebezpoznání, sebevýchovu a sebevzdělání, zároveň však nabídl i náročnou fyzickou aktivitu, různé tvůrčí a kulturní programy a také zvláštní druhy komponovaných her vycházejících z principů zážitkové pedagogiky. Kurz se vydařil a další léto se konal již pod dnešním jménem Fons v Krkonoších.

Nezůstalo ovšem pouze u Fontu. Přibyl také navazující kurz Pons, na který přijížděli roveři po své účasti na Fontu. Z prosincového setkání „ponsáků“ v hlavním městě, které obsahovalo vzdělávací seminář, ale také večerní countrybál, později vznikl tradiční Mikulášský seminář. V dalších letech se kurzy Fons konaly také paralelně na více místech – v Brdech, na Orlovech, v Jeseníkách a od roku 2001 i na Slovensku. **∞ Edice Fons na roverské wiki**

Do skupiny lesních kurzů inspirovaných Fontem postupně přibýly další roverské kurzy. Nejdříve to byl v roce 1996 Fonticulus určený pro mladší

rovery, o dvě léta později Svatoplukovy pruty zaměřené na roverské skupiny, později Safír určený pro starší rovery, v roce 2003 Fonticulus Maděra, dále fotografická Obscura nebo Lanáč zaměřený na stavbu lanových překážek. K tradici Fontu se hlásí také vůdcovský lesní kurz Rovel, který se konal poprvé v roce 2012. K rozvoji rovingu významně přispěly i další lesní školy, například instruktorská lesní škola Gemini, Ejhle a také Roverská lesní škola konaná v roce 2005. Těmito kurzy (s výjimkou Obscury a Safíru stále fungují) dodnes prošlo několik tisícovek mladých lidí, kteří se pak výrazně spolupodíleli na dění v Junáku. **∞ Roverské kurzy**

Novodobá historie rovingu není ovšem pouze příběhem lesních kurzů. Do její mozaiky patří každé roverské společenství, které po znovuoobnovení Junáka zahájilo nebo obnovilo svou činnost a svou činností aktivitou rovingu spoluutvářelo – ať už to byl jindřichohradecký Wilwarin; roveři z liberecké Stopy, kteří pořádali (a stále pořádají) zimní Předěl, závod Ruprno, nebo roverský tábor Naděje; Dýchánek, který v roce 1996 otevřel roverské možnosti vysokoškolákům v Brně; plzeňská Šambala, která v roce 1998 zorganizovala první sbírku na podporu Nadace pro transplantaci kostní dřevě; nebo vsetínští roveři, kteří v roce 2000 uspořádali první Obrok. Roverské setkání Obrok si (s výjimkou druhého ročníku) drží svůj dvouletý rytmus a v roce 2019 se tak konal již podesáté. V roce 2016 mezi pravidelná roverská setkání přibýlo také mladší a svým charakterem odlišně postavené Korbo.

∞ Web paměť národa: Jan Pfeiffer – Racek | Jana Pfeifferová – Janka | Vladimír Kopřiva – Vlk | Jiří Pilka – Jip | Sylva Šimsová – Švestka | Ivan Makásek – Hiawatha | Jiří Zachariáš – Pedro ∞ Mirko Vosátka: O rovingu

ROVERSKÁ SYMBOLIKA

Roveři a rangers – putující skauti a skautky

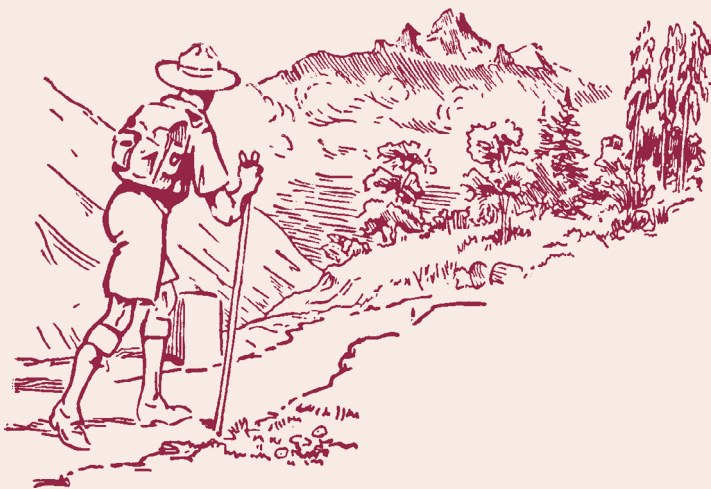
Označení chlapecké i dívčí sekce roveringu převzalo české hnutí od anglických skautů. Slovesa **to rove** a **to range** mají v angličtině podobný význam – putovat, toulat se, a to nejen fyzicky, ale také v myšlenkách. Roveři a rangers jsou tedy poutníci/poutnice objevující oblasti a témata, které nestihli ve skautském věku dostatečně prozkoumat. Nejde ale o bezcílné potulování, podstatné jméno **range** označuje také větší vzdálenost, na které starší členové a členky hnutí „hledají příležitosti, jak konat dobro a sloužit společnosti“. Prvek zodpovědné služby se odráží i ve slově **ranger**, které se dodnes používá pro osoby, které pečují o rozsáhlé přírodní oblasti (například strážci národních parků).

Poutnický původ má také jeden ze základních symbolů roveringu – roverská hůl. Jde o 145 cm dlouhý prut, na vrcholu rozvětvený ve tvaru písmena Y. Na roverských akcích jen zřídka potkáš někoho s roverskou holí, její rozeklaný tvar se ale objevuje na některých roverských znacích či erbech. Symbolizuje otevírající se příležitosti a rozhodnutí, která čekají na roverské stezce.

BP o roverech

Slovem rovering – putování – nemyslím bezcílné toulání, ale hledání cesty, pouť po stezkách k určitému cíli, při níž jste si vědomi toho, jaké překážky a nebezpečí vás mohou potkat. (BP, 1924)

Roverské heslo a znak

Roverské heslo „Sloužím“ přímo odkazuje ke třem principům, na kterých stojí skautské hnutí: službě sobě, službě druhým a službě vyšším principům (➔ **Ideál roveringu**). Heslo je ovšem mnohem starší než skautské hnutí, již v raném středověku se v německé verzi „Ich dien“ objevovalo spolu se třemi pětosími pery vetknutými do zlaté korunky. Angličtí roveři heslo společně s erbem přijali od princů z Walesu, kteří je dodnes používají jako své rodové znamení.

Není bez zajímavosti, že vznik erbu je někdy situován do českých zemí. Podle erbovní pověsti patřily znamení a heslo původně českému králi Janu Lucemburskému, který s ním statečně padl v bitvě u Kresčaku. František Palacký o tom píše v Dějinách národa českého: „Na znamení vítězství sňal král anglický s přilbice krále Janovy tři supí péra s nápisem Ich dien, i dal je svému synovi, Černému princovi, jenž přední čest toho dne byl sobě vysloužil. On postavil je do svého štítu, jež užíval co princ waleský.“ (převzato z knihy Junácká symbolika)

∞ [Symbolika na roverské wiki](#)

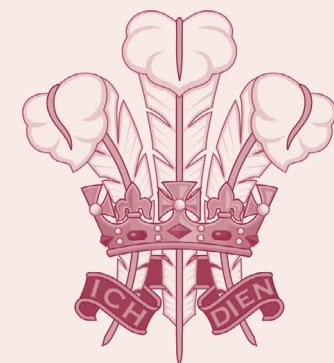
Kroj roverů a rangers – červená šňůrka, šátek a písmena rs

Na skautském kroji lze najít tři prvky, podle kterých lze v jeho nositeli bezpečně poznat rovera. Ve všech se odráží roverská barva, tmavá červeně – odstín bobule hlohu, která symbolizuje vyzrálou dospívajícího skautů v roverském věku. Červenou barvu má roverská šňůrka, nápis RS umístovaný namísto čísla oddílu, vínový je i roverský šátek.

Písmena RS odkazují k původnímu označení roverů, kdy se o nich mluvilo jako o rover-skautech. Lze ho ovšem vnímat i jako zkratku obou názvů věkové kategorie (RoverS, RangerS). Některé kmeny na kroji nebo na jiném vybavení užívají i roverský znak s heslem „Sloužím“, taktéž na vínovém podkladu.

Kmen a kmenová rada

Určitou zvláštností je označení roverské skupiny, které u nás používáme. Namísto v angličtině užívaného **crew** (značící nejčastěji posádku lodi nebo

letadla), potkávají se čeští roveři v roverských kmenech, které navíc může vést kmenová rada či vedoucí/vůdce kmene.

Symbolika kmene odkazuje k woodcrafterským kořenům českého hnutí. Ty jsou v českém skautingu patrné od samotného počátku, vždyť zakladatel woodcrafterského hnutí E. T. Seton stojí v Základech junáctví po boku sira Baden-Powella jako inspirační zdroj českého junáctví. Inspirace původními obyvateli Severní Ameriky je patrná i v tradiční zkoušce tří orlích per.

Stoupání na horu

Jedním ze silných příběhů, který může inspirovat roverské putování po stezce životem, je Setonův příběh Stoupání na horu. Ačkoliv má příběh svůj původ ve woodcrafterském hnutí, jeho poselství není cizí ani skautům putujícím po roverské stezce. [Stoupání na horu](#)

Symbolika roverských kmenů

Symbolika jednotlivých roverských kmenů a společenství je podobně rozmanitá jako samotný český roving a odráží nejrůznější myšlenkové zdroje. Pro inspiraci uvedme alespoň některé příklady.

Životem původních obyvatel Severní Ameriky a woodcrafterským hnutím je inspirován například pražský Neskenon (v překladu Velký mír), liberečtí Sagamoři (jeden ze stupňů woodcrafterské Ligy lesní moudrosti) nebo novoměstský Nocon (poutník v jazyce Lakotů).

Některé názvy kmenů jsou akronymy složitějších výrazů. Za všechny liberecký kmen SPERHO (Společnost pro Exploataci Rumunských Horských Oblastí), olomoucký RFOR (Rok For Olomoucký Roving), brněnská Sebranka (SEdmdesátka, BRno, BRANKA za středisko Brána) nebo pardubický PARS.

Některé kmene našly inspiraci pro vlastní symboliku v různých mýtických světech. Příkladem může být plzeňská Šambala (mýtická země

severně od Indie), jindřichohradecký Wilwarin (motýl v jazyce elfů) nebo přerovský Uroboros (mýtický had požírající vlastní ocas).

Symbolika kmene není pouze záležitostí názvu. Je dále rozvíjena v roverském znaku, pokřiku, místě, kde se kmen schází, ale také při tradičních akcích a přechodových rituálech. Pomáhá budovat roverské společenství se silnými vazbami, které mohou vytrvat po zbytek života.

Znak roverského kmene

Znak roverského kmene Nocon obsahuje čtyři prvky. Červené trojúhelníky po obvodu symbolizují dvanáct měsíců nebo hodin na ciferníku a připomínají plynutí roverského roku. Žlutá vidlice představuje rozeklanou poutnickou hůl. Spolu s písmeny RS prozrazuje, že jde o znak roverského kmene Nocon (lakotsky „poutník“). Tři červené tečky jsou světla vysílače, který je nad naším městem vidět z velké dálky ze všech směrů a vždycky pomůže Noconům najít cestu domů. *(Tesař, RK Nocon, Nové Město na Moravě)*

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE ROVERŮ A RANGERS

Každý z roverů a rangers je jedinečná lidská bytost, která si hledá vlastní cestu životem. Úspěšné vedení roverského společenství je podmíněno tím, že vedoucí specifickým roverů a rangers rozumí a dovede s nimi vhodně pracovat. V tom mu může pomoci vývojová psychologie, která zachycuje hlavní obrysy roverského věku. Vymezuje především témata, která jsou pro rovery a rangers podstatná a která budou každé roverské společenství do jisté míry formovat.

Roverský věk dělíme na dvě kategorie – mladší (15–19 let) a starší (20–24 let) věk. Z pohledu vývojové psychologie se tato období překrývají s věkem adolescence (15–20/22 let) a mladé dospělosti (20–30 let). Také ale víme, že současná generace má tendenci vstup do dospělosti spíše odkládat (více v závěru kapitoly). Dále se proto věnujeme především věku adolescence, který zcela pokrývá mladší roverský věk, starší roverský věk je přechodem mezi adolescencí a mladou dospělostí, a může tedy nést znaky obou věků.

 Pavel Říčan: Cesta životem (Portál, 2006)

 Václav Břicháček: Skautské putování po stezce životem

Tělesný a kognitivní vývoj

Zásadním tématem věku adolescence je rozpor mezi biologickým a mentálním dozráváním a malými životními zkušenostmi či iluzemi o sobě samých a o světě kolem nás. Definitivně se ukončuje tělesný růst, jedinci přerůstají své rodiče a vzniká tak první vnější znak výrazných změn v poměru k dospělým autoritám. Vlastní tělo je předmětem pozornosti a mnohé problémy vznikají z podceňování vlastního vzhledu, např. kvůli velké či příliš malé postavě, neforemnosti určitých tvarů, hrubému hlasu, nečisté pleti, což může vést k pocitu méněcennosti či závisti. Ve dvacátých letech věku se tělesná konstrukce upevňuje, je to období největší tělesné síly, energie, zdraví. Musíme už své tělo brát zcela realisticky na vědomí a přizpůsobit se možnostem, které nám nabízí.

Už pubescent ovládá všechny myšlenkové operace, adolescent ale myslí rychleji, spolehlivěji, zkušeněji. Adolescent sice není na vrcholu své inteligence, ale přibližuje se mu natolik, aby byl v každé diskuzi rovnocenným partnerem každému dospělému, jeho úsudky jsou rychlé, bystré, často originální, ale samozřejmě také jednostrannější, ukvapenější, extrémně formulované. Diskutuje rád, vyhledává témata velmi obtížná, dotýkající se základních otázek lidské existence. Potřebuje si mnohé ujasňovat se svými vrstevníky, a tak mnoho nocí prostě „prokecá“. Takto strávený čas není ztracený, tříbí si názory a postoje. Učí se debatovat, poslouchat druhého, argumentovat. Adolescent není ale pouze společenský, potřebuje i hodně samoty.

Aktivní zájmy, které v adolescenci začínají, mají běžně velký význam i pro další život. Častý zájmem bývá sport, nicméně jeho význam v průběhu dospívání postupně klesá. Pro roverský program je příznačná snaha o fyzicky náročné výkony. Jedná se o akce, které se dají zvládnout jen v sehrané a spolupracující skupině, zároveň to jsou aktivity, které roverský kmen stmelují, upevňují, budují v něm vztahy. Touha po velkých výkonech má ale i svá rizika. Adolescenti často přecení své fyzické i psychické síly; mnohé zkušenosti, tolik potřebné pro další život, získávají za velmi vysokou cenu. Starší a zkušenější vedoucí může sice poradit, ale záleží na tom, jakým způsobem to udělá. Společná příprava na takové dobrodružství může být námětem na program, který rozvíjí celou řadu dovedností.

Dospělý člověk se více zabývá praktickými situacemi spojenými s jeho samostatným životem, profesí, partnerstvím. Své znalosti a dovednosti chápe jako prostředek k dosažení konkrétních cílů. Potřebuje uvažovat komplexněji, myslet ve vztahu k budoucnosti.

Láska a sexualita

K tělesnému dozrávání nutně patří i navazování partnerských vztahů a vyhledávání sexuálních partnerů. Na sex a erotiku adolescenti myslí víc než v jiném věku, stejně tak často o vztazích mluví. Organismus je plně biologicky vyžralý, připravený k reprodukci. Osmnáctiletí mladíci jsou na vrcholu své sexuální aktivity, produkce testosteronu je maximální. Ženy jsou na vrcholu své sexualitativy až kolem třicátého roku.

Adolescenti se učí vyhledávat partnery, s kterými si porozumí po všech stránkách. Existují stovky cest, jak se vyvíjejí partnerské vztahy – nejasné touhy, milostná až platonická vzplanutí, jindy je to velká přelétavost s rychlým prosazením milostných styků, někdy jsou to i pevné vztahy, které přetrvávají po desetiletí. Dobývání a svádění je často vedené snahou přesvědčit sebe i druhé o vlastní ceně, kráse. Opakovaný nezdar v pokusech o navázání známosti může vést k zoufalým pocitům méněcennosti.

Hledání a vytváření vztahů se do roverské činnosti nutně promítá. Je potřeba, aby nebylo podceňováno, zjednodušováno. Je potřeba taktického vedení, které je citlivé k emočním prožitkům, což je pro vůdce často náročný úkol, s kterým je ale potřeba počítat a pracovat. Vztahy (úspěšné i neúspěšné) se nutně promítnou do dynamiky fungování roverské skupiny – na jednu stranu vnesou do společenství novou energii (chuť se setkávat, snaha zalíbit se a předvést před tím/tou, který/á se mi líbí), na druhou stranu mohou roverské společenství rozdělovat (dvojice budou chtít trávit čas především spolu) a emočně zatěžovat (minulá partnerství apod). Téma vztahů by mělo dostat v roverském společenství svůj prostor. Lze jej zařadit mezi oblasti reflexe fungování společenství, která se může stát základem pro nastavení základních pravidel společného fungování. Do programu kmene je také vhodné zařadit programy věnující se mužskému a ženskému principu/prožívání, které umožní téma lásky a sexualitativy v roverském věku prozkoumat z více úhlů pohledu.

Mravní vývoj

Adolescent je v morálce absolutista. Chápe, že správné a obecně prospěšné jednání se může stát nejvyšší normou a zájmem, kterému člověk podřídí celý svůj život. Fascinuje ho možnost sebeobětovat se v zájmu celého lidstva, dovede se reálně trápit bídou lidí na druhém konci světa. Uvažuje o vzdálených důsledcích svého jednání, vnímá např. příspěvek svých běžných činů v klimatické krizi. Čas od času se potřebuje vyzpovídat ze svých přešlapů a omylů, jeho zpovědníkem pak může být přítel, ale také vedoucí, se kterým jsou si blízcí. Podle absolutních norem soudí celou společnost, především

však své nejbližší. Postupně se ale dopracovává k toleranci. Je to cesta k mravní dospělosti, ke zralé odpovědnosti a k tvořivému etickému životu.

Chápe skutečnost, že byl vržen do tohoto světa, jako výzvu k velkým činům. S ochotou přijímá heslo „Sloužím“, ale neví, jak ho uplatňovat konkrétními činy v běžném životě, který mu klade do cesty každodenní překážky. Existují desítky námětů, jak toto heslo dostat do skutečné činnosti kmene, rover má pro ně pochopení, ale mnohdy potřebuje naznačit, jaké jsou reálné možnosti, a pomoci k tomu, aby konkrétní realizace prvotních nápadů proběhla.

Někteří jedinci mají rozvinuté mravní chápání, ale pokud se mají rozhodnout, nedokáží podle vlastních (absolutních) norem jednat. Mají sklon se za svůj mravní život stydět, jsou cyničtí, mají problém se přenést přes své předsudky. Zde je místo právě pro práci v kmeni. Tito jedinci potřebují být v kontaktu s někým, pro koho jsou mravní otázky živé, pro koho je dobro důležitým životním tématem. Velkou roli v boji o morálku hraje, pokud se jedinci podaří najít pozitivní vzor nebo dobře fungující skupinu, ve které není ponechán sám sobě. Pro vedení kmene, ale i pro kmen celý je to velká výchovná příležitost.

Generační střet a skupina vrstevníků

Každý jedinec má v roverském věku touhu být dospělým, ale svět dospělých někdy odmítá adolescenta přijmout jako plnohodnotného partnera. Konflikt často pramení z toho, že si rodiče neuvědomí, že před nimi již není dítě, které mají kontrolovat a poučovat, těžko se jim mění postoje a styl jednání, a tím vyvolávají reakce mladých, toužících po svobodě a samostatnosti. Dospívající potřebuje také zpětnou vazbu, i když ji (především tu kritickou) špatně snáší. Mladý člověk se snaží uplatnit svou individualitu (nápadné vlasy, oblékání, chování).

Sebevědomí mladého člověka bývá vysoké, naráží na strnulý systém, který ho nepřijímá jako partnera. To se může projevit ve škole, zaměstnání, ale samozřejmě i ve skautingu. Adolescenti hledají dospělého, který by pro ně představoval přirozenou autoritu, ale bral je zároveň vážně.

S tím je potřeba pracovat i v roverském kmeni, který je veden starším vůdcem. Takový vedoucí může snadno ztratit svou autoritu. Generační rozpory se většinou tlumí kolem devatenáctého roku, kdy obě generace „dostanou rozum“. Bývá nastolen mír, který může být ale velmi křehký.

V roverském věku je také posílena potřeba někam patřit, na něčem se podílet. Do oddílu se někdy vrací členové, kteří ho kdysi opustili a hledají si novou roli ve známém společenství. Ve skupině vznikají pevné vazby, které v dospělosti mohou tvořit životní jistoty. Vědomí sounáležitosti a přátelství

pomáhá lépe porozumět světu, pochopit, že ve skupině se násobí naše síly a máme tak prostor dosáhnout lepších výsledků.

Budování identity

Adolescence je citlivým obdobím pro nalezení a budování vlastní identity, pro zápas o ni se svým okolím a se sebou samým. Všechny linky vývojové psychologie tohoto období se setkávají právě v tomto bodě. Mít identitu znamená znát odpověď na otázku, kdo jsem, kam patřím, kam směřuji... Znamená to, že je člověk pevně zakotven, ví o své jedinečnosti, přijímá zodpovědnost za své činy, má realistické sebevědomí, přijímá podíl na vlastním životě.

Dospívající si klade desítky otázek a hledání odpovědí na ně bere mnoho energie. Často kolísá mezi přeceňováním svých schopností a pocitu méněcennosti. Jeho sebevědomí je velmi zranitelné, ve svém okolí pátrá po náznacích obdivu, ocenění.

Hledat svou identitu znamená často experimentovat, to proto, abychom metodou pokusu a omylu našli svou vlastní cestu. Náročnost dospívání vede také k tomu, že se dospívající snaží odkládat, co se dá. Úkolů je příliš mnoho, nároky na ně jsou příliš vysoké. I na tento bod je dobré při vedení kmene myslet, je nutné hledat pro členy přiměřené úkoly, které jsou sice výzvou, ale ne nepřekonatelnou překážkou.

Najít svou identitu znamená poznat sám sebe. V roverském věku jde především o to, aby se člověk do této cesty skutečně pustil, přemýšlel o sobě, svých možnostech, pokoušel se žít podle vlastního přesvědčení, dostával na své jednání konstruktivní zpětnou vazbu. Není to snadná cesta, mnozí potřebují pomocnou ruku od lidí, kterých si váží, někomu stačí, že si s ním o těchto tématech někdo povídá, jiní uvítají program zaměřený na sebepoznání, kde si na otázky sami odpoví a dostanou příležitost je společně reflektovat.

Rituály dospělosti

Na cestě od dětství k dospělosti jsou důležité mezníky: volba povolání, maturita, plnoletost, první soulož aj. Žádný ale není předělem, který by sám o sobě vedl člověka do nové životní epochy. Přejít od dětství k dospělosti je nicméně důležitou událostí v našem životě, znamená změnu našeho společenského postavení a způsobu života. Spousta kultur se silnou tradicí má pro tuto chvíli své rituály, které hrají velkou roli ve vývoji jedince. Z naší společnosti se ve velké míře takové rituály vytratily, skautské prostředí je ale místem, kde s nimi můžeme pracovat. Významnou příležitostí může být přechodový rituál mezi skautským a roverským věkem, roverský slib nebo odchod z roverského společenství. ➔ **Životní cyklus rovera**

Spočenské uplatnění

Velkým tématem věku adolescence je také výběr střední školy a po jejím absolvování i výběr vysoké školy či prvního zaměstnání. Nejedná se o jednoduché rozhodování, často ho provázejí pocity nejistoty a strachu, spojené s nejasnou identitou, o které je řeč výše. Roveři si často potřebují o tomto tématu promluvit, cílená aktivita roverského společenství pro to může být vhodnou příležitostí. Pestrý roverský program ale především dává možnost si řadu věcí vyzkoušet, nahlédnout do různých oborů, odhalit, co koho baví. Roveři mají možnost poznat své silné a slabé stránky, na kterých mohou stavět budoucí profesi.

Začátek pracovní aktivity bývá složitý, mnohé představy se nesplní, což může vést k demoralizaci. Nenaplněné pracovní představy se mohou projevit ve zvýšené aktivitě v roverském společenství. Taková motivace ale není bezpečná, neboť pouze odsouvá hledání vlastního uplatnění v reálném životě. Mladí dospělí jsou ve své práci často na vrcholu, ale sbírají zkušenosti, proto zaměstnání často mění. Výsledkem dobře naplněného vývojového období je získaná sebejistota v zastávané společenské roli.

Jací jsou roveři generace Z?

Vývojová psychologie na jednu stranu popisuje obecnou charakteristiku každého věku, na druhou stranu ale pojmenovává také trendy, které odlišují jednotlivé generace. Pokud mluvíme o současných roverech, mluvíme o **generaci Z**, která označuje lidi narozené přibližně mezi lety 1995 a 2010. Pro tuto generaci je typické především **užívání digitálních technologií, rychlé sdílení informací a myšlenek pomocí internetu**. Na rozdíl od předchozí generace tito lidé nepamatují svět bez online technologií. Sociální sítě jsou automatickou součástí jejich života, na YouTube, Facebooku či Instagramu tráví 2–3 hodiny denně. S tím možná souvisí i nepřilíš vysoká touha cestovat a poznávat svět, i když takové možnosti většinou mají.

Významným trendem nové generace je takzvaná **odložená dospělost**. Do pozdějšího věku se odkládají významné milníky dospělosti, jako je stěhování od rodičů, nástup do stálého zaměstnání, sňatek, narození potomka. Zdá se, že nepřeborné možnosti, které přináší život v 21. století, vede spíše ke zkoušení různých věcí a tendenci odkládat trvalé závazky. Mladí lidé se tak například zajímají o politiku, ale vzhledem k tomu, že nepracují, jsou pro ně některá témata cizí. Typičtější je tak spíše aktivismus než podpora či členství v politické straně. Významným tématem generace Z je klimatická změna a její důsledky.

Jak charakteristiky generace Z ovlivňují roverské společenství? Kromě praktických důsledků (přizpůsobení komunikace médiím, která roveři používají), jde zejména o proměny v prožívání roverského věku. Mladší roveři mohou mít **tendenci nezavazovat se** k dlouhodobým věcem. To se může projevit kdykoliv ve fungování kmene, například při plánování větších projektů nebo akcí, kdy roveři mohou mít potíže přihlásit se k účasti na dlouho dopředu. Může také dojít k **odkládání vstupu do roverů, do staršího roverského věku nebo odchodu z roverské skupiny**. Fenomén odložené dospělosti na druhou stranu předpokládá ochotu zkoušet si různé aktivity a role, což se může stát hlavní motorem roverské činnosti, zejména pro mladší rovery a rangers. [Výzkum o generaci Z](#)

Kdo jsou roveři a rangers na tvém středisku?

- Bylo někdy na tvém středisku funkční roverské společenství? Kdo byli jeho členové, kteří by případně mohli poradit, jak se (staro)novým společenstvím naložit?

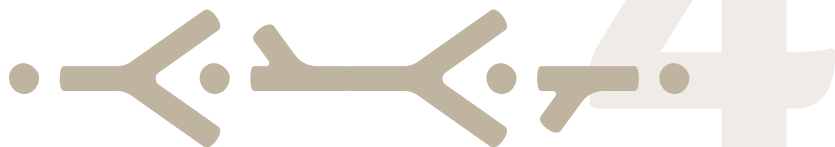

- Jaká je symbolika vašeho roverského společenství? Jaký je jeho název, znak, hlavní tradice? Je symbolika blízká a srozumitelná současným roverům?

- Kdo jsou ve tvém okolí roveři, kteří se účastní tradičních roverských akcí (Mikulášského semináře, Obroku, regionálního setkání)? Byl někdo na roverském kurzu?

ROVERSKÝ PROGRAM OSOBNÍHO RŮSTU

SKAUTSKÁ VÝCHOVNÁ METODA V ROVERSKÉM VĚKU

Stručnou odpovědí na otázku, jak vytvořit program roverského společenství, je využít skautskou výchovnou metodu. Ta je založena na osmi prvcích, které dohromady tvoří vnitřně provázaný systém. Jakmile si pročteš následující odstavce, asi naznáš, že řadu těchto prvků poznáváš už ze skautského oddílu. Jen jsi o nich možná dosud nepřemýšlel jako o součástech nějaké cílené metody. To může být hlavní rozdíl mezi skautským a roverským věkem – roverské společenství může se skautskou výchovnou metodou vědomě pracovat a její prvky ve větším rozsahu cíleně zapojovat do svého programu.

▣ Petr Husák – Šmudla: Metody roverské výchovy

Co říkají stanovy Junáka?

Jednotlivé prvky skautské metody uvádíme textem v kurzívě. Ten pochází ze Stanov Junáka – českého skauta a vyjadřuje, jak daný prvek chápeme v kontextu celého hnutí. Na něj navazujeme zamyšlením, jak lze s daným prvkem pracovat konkrétně v roverské výchovné kategorii.

Slib a zákon

Skautská výchova je především sebevýchovou, v níž klíčovou roli hraje upřímný dobrovolný závazek snažit se žít podle skautských principů. Složením slibu se skaut hlásí k hodnotám, stejně jako ke společenství, se kterým tyto hodnoty sdílí. Zákon mu pomáhá tyto hodnoty nacházet v každodenním životě. Slib a zákon je tak základní oporou jeho duchovního života.

Skautské hodnoty jsou v roverském věku vyjádřeny heslem „Sloužím“, chápaném jako výzva k osobnímu rozvoji, službě druhým a hodnotovým principům, které vedou naše jednání. Roverské heslo tak doplňuje a dále rozvíjí skautský slib a zákon. Ty vyjadřují hlavní **hodnoty skautského hnutí**, jako jsou osobní zodpovědnost, respekt k lidské důstojnosti, hodnota přírody a života obecně, mezinárodní solidarita, odmítnutí násilí, hledání duchovních principů a smyslu života.

Roverský věk s sebou nese nové zkušenosti a osobní zodpovědnost. To umožňuje vnímat závazek skautského slibu v širších souvislostech. Skautský zákon není již brán jako seznam úkolů, roveři podrobují hodnoty skautingu kritice a hledají **vlastní motivaci**, proč a jak ve své individualitě jednotlivé body slibu i zákona přijmout a dodržovat. Aktivitami, které nám pomohou rozvíjet pochopení skautského zákona a slibu, jsou různé diskuze, třeba na základě knihy, filmu či životního příběhu inspirativní osobnosti. Cenné zkušenosti a dilemata přináší také kmenový život, jen je třeba nebát se s nimi v rámci programu pracovat. Zvážit můžete také zavedení tradice **obnovení skautského slibu** nebo skládání slibu roverského.

▣ Věra Voňavková – Mauqlí a kol.: Tichou poštou,

▣ Miloš Říha, Jitka Taussiková (ed.): Skautská vize (Mladá fronta 2014)

▣ Michael Parker: Etika pro děti (Triton, 2017)

Učení se zkušeností

Skautská výchovná metoda se opírá o vlastní aktivitu a činnost; vychází z přesvědčení, že člověk se nejlépe něco naučí tím, že to dělá; že znalosti, dovednosti i postoje si osvojí nejlépe za pomoci vlastních prožitků a zkušeností. Z této zásady není vyjmuta ani výchova mravní; skauting neusiluje jen o to, aby člověk nebyl špatný; usiluje o to, aby dobro činil.

Praktická činnost tvoří jádro roverského programu. Aktivní přístup a možnost si věci vyzkoušet nabývají v roverském věku na významu. Roveři dospívají a postupně **mizí překážky, které omezovaly, co všechno mohou zkusit** – častěji a dále cestují, organizují náročné akce, mohou volit, celkově více rozhodují o svém životě. Nabízí se jim širší paleta zážitků, které jsou navíc schopni si lépe uvědomit a zhodnotit a přenést tak zkušenosti do nabytých znalostí, dovedností a postojů. Možnost si věci vyzkoušet je tak jednou z hlavních motivací do roverské činnosti. Roveři musí mít ovšem možnost nejen věci udělat, ale také **přebírat zodpovědnost za jejich výsledek**. Bez možnosti dělat chyby, reflektovat je a poučit se z nich není zkušenost úplná. (Pokud se chcete dozvědět více, najdete si něco o zkušenostním učení nebo Kolbově cyklu.)

Učení se zkušeností se nevztahuje jen na praktické aktivity. Roveři získávají **zkušenost také se skutečnou službou společnosti a bližním**, jejímž cílem (vedle samotné pomoci) je výchova k odpovědnosti vůči druhým. V roverském věku už si zkrátka nehrajeme na opravdový svět, ale cíleně do něj vstupujeme a aktivně spoluutváříme své okolí.

Družina

Skauting klade důraz nejen na výchovu všestranně rozvinutého člověka; klade důraz i na jeho roli sociální, na schopnost být platným a odpovědným členem společenství. I proto se skautská výchova odehrává především v malé, přirozené skupině vrstevníků, která představuje pro mladého člověka citové zázemí stejně jako výzvu jeho rozvíjejícím se sociálním dovednostem a umožňuje lépe odhalit jeho silné stránky a uplatnit je ve prospěch celku.

Patřit k nějakému menšímu konkrétnímu společenství ke skautingu neodmyslitelně patří. Ani oddíly a střediska by neměly přehlížet roverskou potřebu sdružovat se, naopak by se měly snažit **roverům poskytnout podporu, čas i prostor**. V roverském společenství se mohou setkávat mladší roveři, ale i vedoucí oddílů, pořadatelé akcí nebo dřiči při stavbě táborů. Čím je společenství různorodější, tím lépe je možné pracovat s tématem **hodnoty každého člověka a základní rovnosti**, která nespočívá v tom, že jsme všichni stejní, ale naopak čerpá z různosti.

Zároveň platí, že ne všichni roveři najdou své primární společenství v roverském kmeni. Pro někoho to bude spíše pracovní kruh oddílu nebo kurzu, roverské společenství ve městě, kam odejdou na vysokou školu, jiní najdou své společenství mimo skauting. O kmeni málo vypovídá, že z něj roveři odcházejí. Může to být proto, že již prožili vše, co jim společenství v danou chvíli nabízí, a na osobní stezce je doprovázejí zase další společníci.

▣ **Ondřej Kupka – Dick: Družinový systém**

Symbolický rámec

Výchova mladých lidí je účinná, jen zaujme-li je a hovoří-li k nim jazykem, kterému rozumí a který je oslovuje. Skauting proto používá her, příběhů, symbolů a vzorů, které jsou pro mladé lidi přitažlivé, inspirativní a obohacující; tím jim přibližuje i hodnoty, z nichž skauting vychází.

Roveři nepotřebují barevný svět plný pohádkových bytostí a kostýmů. Základním symbolickým rámcem je pro rovery **cesta, putování, objevování**. Ty se mohou stát základním motivem například pro roverskou stezku. Roverský rámec bude **abstraktnější ve svém ztvárnění, ale opravdovější**

ve vztahu ke skutečnému světu kolem nás. Jednou z možností mohou být příběhy reálných osob.

Vytvořte si **vlastní symboly** (znak kmene, společnou píseň) a rituály (vstup do kmene, zahájení výpravy), kterým budete rozumět a které vás osloví. Využijte přírodu jako symboliku a jako prostor k rituálům vašeho společenství. Kromě vlastních symbolů nezapomeňte na ty **společné roverské**. Nejen že podpoří pocit sounáležitosti, ale nesou krásné významy a příběhy, které mohou podpořit vaši roverskou činnost.

➔ **Roverská symbolika**

▣ **Kateřina Hořavová – Káča, Petr Klápště –**
Hříbek: Symbolický rámec podle 3.B

Příroda

Pro skauting je příroda nejen nejpřirozenějším výchovným prostředím; je i předmětem zájmu, péče a ochrany; stejně jako je zdrojem citového a duchovního rozvoje.

Příroda je pro rovery ohromnou výzvou a lákadlem. Podzimní výprava na tábořiště, přespání na sněhu nebo výprava na běžkách, výstup na Ivančenu, prázdninová expedice – tam všude bude pobyt v přírodě a inspirace z ní hrát hlavní roli v programu kmene.

V roverském programu má příroda trojí roli. Především je to ideální výchovné prostředí. Samotný **pobyt v přírodě** nabízí množství zkušeností a impulsů pro osobní růst. I když se třeba dlouho připravovaná akce úplně nepovede, čas strávený venku má svoji vlastní hodnotu. Učí schopnosti se o sebe postarat s minimem prostředků, spolupracovat při náročnějších úkolech, umět si poradit v nesnázích, rozvíjí manuální zručnost i fyzickou zdatnost.

Příroda je také předmětem zájmu, péče a ochrany. Využijte toho, že roveři už mají mnoho dílčích poznatků ze školy, a doplňte je o **praktickou zkušenost a celostní pohled**, který odkryje skutečné vazby mezi přírodou a naším jednáním. Pusťte se do projektů, které roverům nabídnou prožitky pozitivního působení na okolí – v environmentální oblasti mohou být dobrou příležitostí vhodně zaměřený skautský dobrý skutek nebo třeba projekt Patronáty.

V neposlední řadě je příroda zdroj duchovního rozvoje. Podpořte tento prvek zcela jednoduše – **nepospíchejte, zastavte se**. Zbavte se zbytečných bariér mezi vámi a přírodou. Všimněte si krásy přírody a pojmenovávejte ji. Diskutujte o tom, jak příroda formuje vaše duchovní přesvědčení.

Při přípravě programu je vždy dobré se ptát: **Je možné tuto aktivitu dělat venku?** Pokud ano, pak ji tam i opravdu udělejte. Při aktivním pobytu v přírodě budete mít možnost poznat mnohé o světě kolem nás, ale také o sobě.

▣ *Petr Klápště – Hříbek a kol.: Příroda kolem nás*

▣ *Joseph Cornell: Objevujeme přírodu (Portál 2012)*

Program osobního růstu

Skauting usiluje nejen o to, nabídnout pestrý a přitažlivý program mladým lidem každé věkové kategorie; podporuje i všestranný individuální rozvoj každého člena založený na jeho vnitřní motivaci a její podpoře.

Využijte elánu, který roverský věk přináší. Člověk na prahu dospělosti hledá vlastní identitu a budoucí směřování, je proto ochotný **zkoušet nové**

věci a pracovat na sobě. Osobní růst není většinou třeba podněcovat, jako spíše směřovat. To může být role staršího průvodce, ale i roverského společenství jako celku. Členové si mohou vzájemně nastavovat zrcadlo, jak se jim osobní růst daří, motivovat se k dalšímu putování pro roverské stezky.

Pokuste se v oblasti osobního růstu vykolíkovat hřiště a nastavit základní pravidla. Můžete k tomu použít roverské **výzvy a projekty**, nebo vytvořit vlastní **roverskou stezku**. Její jednotlivé úkoly si můžete vymyslet nebo se inspirovat projevy kompetencí, ze kterých vychází i stezky mladších členů. Přestože vytyčíte základní směr, nechte v osobním růstu **dostatek prostoru na výběr, intuici a vlastní zájem**.

V roverském programu mají své místo také skautské **odborky**. Roveři mohou rozvíjet odbornosti, kterým se věnovali už ve skautském oddíle, nebo objevovat zcela nové zájmy. Každý pak může do roverského společenství **přinést, co ho zajímá**, v čem je dobrý – zprostředkuje dané téma ostatním a rozvíjí tím dále svoje dovednosti.

Pracujte také s tématy, která právě jako roveři řešíte. Může to být rozhodování, kam na vysokou, obtížné situace ve škole, hledání brigády atp. Spojíte tak osobní růst, službu sobě i učení se zkušeností. A hlavně ukážete, že roving (resp. skauting) nestojí mimo, ale je to vodítko pro cestu životem.

➔ [Roverský program osobního růstu](#)

▣ [Skautské odborky](#)

Dospělí průvodci

Dospělí ve skautingu hrají roli průvodců mladého člověka, tedy těch, kteří mu nejen ukazují cestu, ale také mu pomáhají, podporují jej a povzbuzují; to vše s respektem k jedinečné lidské bytosti, která dříve nebo později musí za svou cestu převzít plnou odpovědnost.

Není dobré nechávat rovery na holičkách. I v roverském věku je podpora starších průvodců či průvodkyň stále neocenitelná. Je ale nutné najít nějakou formu podpory, ke které budou mít roveři **důvěru a respekt**.

Je-li vedoucí kmene starší než ostatní členové, může být dospělým průvodcem právě on. Pokud roveři zároveň rádcují, mohou být „pod křídly“ svého oddílového vedoucího nebo oddílového rádce. Starší roveři, zvláště ti, kteří jsou zároveň vůdci oddílů, by měli mít oporu ve vedoucím středisku a výchovných zpravodajích. **Každé středisko zkrátka potřebuje někoho, kdo na rovery myslí**, kdo pomáhá roverskému společenství směřovat. Například tím, že rovery ve správný čas vyšle na kurz, radí se s užším vedením roverského kmene, pokud kmen sám nevede, uvažuje nad směřováním a kontinuitou roverské činnosti apod.

Pokud jsi v roli dospělého průvodce, nezapomínej, že **role staršího není tolik vést, jako doprovázet**, tedy ukazovat cestu, pomáhat, podporovat, povzbuzovat a nechávat mladší členy přebírat vlastní zodpovědnost. Jedním z prostředků k tomu může být cílená zpětná vazba umožňující „tvým“ roverům nahlédnout vlastní snahu z další perspektivy.

▣ **V. Broumová a E. Reitmeyerová:**
Cílená zpětná vazba (Portál, 2015)

Zapojení do společnosti

Aktivní objevování a závazek vůči lokální komunitě a širšímu světu, podporující uznání a pochopení mezi lidmi. (Tento prvek SVM byl světovou organizací WOSM schválen poměrně nedávno a tedy ho zatím nenajdete ve Stanovách Junáka – českého skauta. Jde pouze o formalitu, která bude napravena při nejbližší úpravě Stanov, k novému prvku metody se již nyní aktivně hlásíme a pracujeme s ním.)

Nově pojmenovaný prvek skautské metody vyjadřuje výchovnou hodnotu přímého zapojení skautské činnosti do společnosti, stejně jako zvědomování a cílenou práci s tím, jak skautská seberozvojová činnost, byť někdy nepřímou, přispívá k utváření lepšího světa. Společnost zde chápeme jak v lokálním (sousedství, obec, vlast), tak v globálním měřítku (lidstvo či svět jako celek), a zahrnuje svět skautský i neskautský. Vybízí **vykročit za hranice** vlastního kmene a střediska a svou činnost propojovat s širším okolím.

Naše činnost se bude většinou odehrávat v lokálním kontextu, ale i zde může být příležitostí pro zvyšování povědomí o **globálních výzvách** a pro smysluplné **zapojení**. Aktivita v širší komunitě nabízí nové příležitosti k sebepoznání a zároveň smysluplný příspěvek našemu okolí. Roverská činnost vychází z úvahy, jak mohou být nabyté znalosti či dovednosti dány do služeb ostatním. Skautská výchovná metoda vyzývá rovery k **aktivnímu občanství**, podporuje hledání životních rolí, které budou společnosti prospěšné.

Zapojení do společnosti není ovšem pouze otázkou roverské služby okolí. **Nevybízí ani tak ke službě pro druhé, jako spíše ke službě s druhými.** Podporuje hledání vzájemného vztahu a společných cílů komunity, mimo jiné i pomocí mezikulturního a mezigeneračního porozumění.

Skautská výchovná metoda tedy vyzývá k otevření se širší společnosti ve dvou směrech – hledejte při roverské činnosti cesty, jak napomáhat potřebám okolí, a přizvěte toto společenství k účasti na „vytváření lepšího světa“ v duchu společně sdílených hodnot. ➔ **Aktivní občanství**

PROGRAM OSOBNÍHO RŮSTU

Posláním skautského hnutí je osobní rozvoj jeho členů v souladu se skautskými hodnotami. V úvodu metodiky (➔ **Ideál rovingu**) jsme ukázali, v jaké šířce (oblasti roverské výchovy) a hloubce (tři služby) o výchovné působení usilujeme. V této kapitole se dozvíš, jaké výchovné metody a nástroje jsou ti k dispozici, abys rovery k osobnímu rozvoji v duchu skautských hodnot doprovázel.

Osobní rozvoj dle oblastí roverské cesty

Myšlenku rovnovážného vývoje osobnosti můžeme znázornit například takto:

Bílá linka v obrázku znázorňuje, že v libovolném okamžiku osobního růstu je rover v jednotlivých oblastech různě daleko. Ideálem skautské (a tedy i roverské výchovy) je celistvý kruh, ke kterému se více či méně blížíme pomocí postupného rozvoje v každé z oblastí.

Od výchovy k sebevýchově

Šikovné nastavení nástrojů roverského programu bude jedním z hlavních úkolů, který tě jako vedoucího/tahouna roverského společenství čeká. Budeš hledat aktivity, které nabízejí podněty pro rovnovážný rozvoj, ale jsou zároveň motivační do další činnosti. Cílem roverské výchovy totiž není jen rozvíjet jednotlivé oblasti roverské cesty, ale také vést rovery k převzetí zodpovědnosti za svůj další rozvoj.

Účast na vlastní rozvoji

Než se pustíš do čtení dalších odstavců, zamysli se, jaká je situace ve vašem středisku. Pomůže ti následující škála, která vyjadřuje možnou míru podílu členů na programu osobního rozvoje. Kde se nacházejí nováčci, kteří do kmene přicházejí?

- členové se nijak nepodílí na programu osobního růstu, plní aktivity zadané vedoucím
- program řídí dospělý vedoucí, zájmy členů se odrážejí ve výběru aktivit
- program řídí dospělý vedoucí, členové se podílejí na plánování a hodnocení aktivit
- program vede dospělý vedoucí, členové se podílejí na tvorbě aktivit
- členové vedou vlastní program, dospělý vedoucí je rádce a průvodce
- členové plně zodpovídají za vlastní program, vedoucí mají pouze pasivní roli

O roverech se často říká, že jsou už dostatečně vyspělí a ve své činnosti nepotřebují staršího vedoucího. To není úplně obvyklé, současně takový stav není úplně žádoucí – vedoucí u roverů stále hrají podstatnou roli průvodců, kteří pomáhají se směřováním osobního rozvoje. I pokud oddíl úspěšně pracuje se skautskou stezkou, jsou čerství roveři zvyklí si aktivity spíše vybrat, plánovat a hodnotit než je tvořit. Budeš muset zvážit, které nástroje ti pomohou vést rovery k přípravě a vedení vlastních aktivit, popostrkovat rovery k účasti na vlastním rozvoji.

∞ Petr Šilhavý – Klíč: Mladší roveři: Poslední výchovná kategorie?

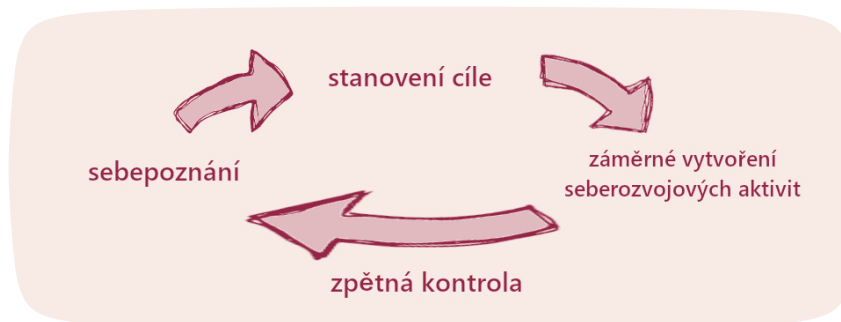
Sebevýchova a sebepoznání

Už jsme si řekli, že skautská výchova má pro rovery dva úkoly: rozvíjet se v konkrétních znalostech, dovednostech a postojích dle oblastí roverské cesty, a dále přebírat odpovědnost za vlastní rozvoj. První úkol je vymezený přehledem projevů kompetencí pro roverský věk, které pojmenovávají konkrétní znalosti, dovednosti a postoje (souhrnně kompetence), jež má každý v roverském věku rozvíjet. Druhý úkol se také týká rozvoje, je ale složitější, vyzývá rovery k objevování vlastních cest k cílené a systematické práci na sobě. Zatímco oblasti (kompetence) pro roverský věk jsou dané, cestu k sebevýchově a převzetí odpovědnosti za vlastní rozvoj si musí hledat každý sám. Přesto lze pojmenovat základní principy, kterými se tato cesta řídí.

Sebevýchova je cílevědomý a systematický proces formování vlastní osobnosti, při němž si člověk sám určuje cíle a usiluje o jejich naplnění. Skládá se ze čtyř etap: **sebeoznání** (poznávám, kdo jsem, co jsou mé silné a slabé stránky, učím se zhodnotit, jak na tom skutečně jsem), **stanovení cíle** (pojmenovávám, čeho chci dosáhnout, které kladné potřeby, návyky, vlastnosti chci rozvinout a které záporné potlačit), **záměrné vytvoření seberozvojových**

situací (vymyslím, co mě k cíli posune, a tomu se pak věnuji), a **zpětná kontrola** (ověřuji, zda jsem dosáhl zamýšleného cíle).

Proces sebevýchovy se možná jeví komplikovaný, ale klíč k jeho uskutečňování leží hned v prvním kroku – v sebepoznání. Pojetí sebevýchovy vychá-

zející z humanistické psychologie totiž předkládá, že člověk (a nejen on, ale veškerý život) má tendenci naplňovat svůj potenciál, vždy když k tomu má příležitost. Pokud dokáže pravdivě nahlédnout na vlastní osobnost, pokud rozvine schopnost vnitřního dialogu mezi žitou skutečností a vlastními ideály, rozvíjí zároveň vlastní motivaci pokračovat na cestě sebevýchovy. Z tohoto pohledu má roverská výchova jasný cíl – rozvíjet schopnost roverů naslouchat sobě samému, vést vnitřní dialog. Tedy hledat cesty k sebepoznání jako nutného předpokladu celoživotního rozvoje.

Hlavními nástroji roverského věku k přebírání odpovědnosti za vlastní rozvoj jsou **výzvy a projekty**. Jejich struktura (hledej výzvu → připrav se na výzvu → překonej výzvu → ohlédni se) přímo vychází z představeného modelu sebevýchovy. Někdy se ovšem výzvy mění na bezcílné hromadění kilometrů, dnů, stránek nebo slovíček. Jedině jejich ukotvením v procesu sebepoznávání, které dává člověku odpověď na to, kdo je a proč chce o něco usilovat, umožní nalézat výzvy, které rovera skutečně povedou na cestě osobního rozvoje.

Metody sebepoznání

Sebeoznání je klíčovým prvkem sebevýchovy. Umožňuje člověku nahlédnout na vlastní osobnost a stanovit cíle pro přibližování se vlastnímu (skautskému) ideálu. V následujícím přehledu najdeš některé metody sebepoznání využitelné (nejen) v roverském společenství.

Pravidelná registrace vlastního jednání – pravidelně, nejlépe ráno nebo večer, si přehraju „film“ daného dne. Projdu si, co jsem zažil, co jsem

řešil, co se mi povedlo a co ne. Nesoustředím se pouze na negativní, nebo pozitivní zážitky, ale zkušenosti svého dne v jeho celistvosti. Lépe si uvědomím sám sebe a své prožívání.

Pravidelná reflexe vlastního jednání – při pravidelné reflexi neusiluju pouze o uvědomění uběhlého dne nebo události, ale jejich hlubší analýzu. Projdu si, co jsem zažil, ale také jak jsem se cítil, co jsem si myslel, co se mi líbilo, zda jsem třeba někdy mohl postupovat jinak. Lépe si uvědomím, co jsem se dozvěděl o sobě, o světě kolem, co nového jsem se naučil.

Deníková metoda – písemný záznam vlastního prožívání, ale i významných úkolů, problémů, konfliktů, hodnocení sebe i druhých osob. Pomáhá vyjasňovat životní cíle, hodnoty, postoje, potřeby – motivy našeho jednání.

Sebepoznávání prostřednictvím druhých – povídám si s lidmi kolem sebe, které uznávám, a zjišťuju jejich názor na to, co dělám a jak se chovám. Jaké jsou mé přednosti a slabiny? Lépe si uvědomím, jak působím na své okolí, a mám možnost své jednání korigovat. Není ale dobré názor okolí přeceňovat. Zdravé já je schopné unést určitou míru neshody mezi vlastním vnímáním a obrazem sebe sama u druhých.

Sebepozorování (introspekce) – pokročilá technika sebepoznávání spočívající v pozorování sebe sama v právě přítomné situaci. Posiluje schopnost nenásilně pozorovat své vnitřní já, například tělesné funkce, emoce, nebo dokonce průběh svého myšlení.

Věříme, že některé metody sebepoznání poznáváš z oddílové praxe. Večerní zhodnocení dne na táboře nebo rekapitulace výpravy nejsou nic jiného než jedna z forem pravidelné registrace (nebo reflexe) vlastního jednání v oddílovém kontextu. V roverském věku máme možnost dané metody

dále rozvíjet a dosáhnout hlubšího uvědomění vlastního já a porozumění mu. Vždy je ale nutné mít na paměti bezpečnost aktivity, zde především psychickou bezpečnost členů. Přípravě na vedení reflexí a zpětné vazby se věnují mj. vůdcovské kurzy, ale některé metody (určitě poslední dvě zmíněné) vyžadují trénink, nebo přímo vedení odborníkem. Vždy platí, že v programu můžeme otvírat pouze otázky, o kterých bezpečně víme, že je umíme zase uzavřít. ➔ **Psychická bezpečnost**

▣ David Kuneš: *Sebepoznání (Portál, 2009)*

▣ V. Broumová a E. Reitmeyerová: *Cílená zpětná vazba (Portál, 2015)*

Nástroje roverského programu

Roverská stezka

Roverská stezka může být vhodným nástrojem osobního růstu pro mladší rovery, pokud nejsou ze skautského oddílu již zvyklí na vlastní přípravu rozvojových aktivit. Roverské stezky na národní úrovni nenajdete, existuje ale řada kmenů, které je používají. Pokud se rozhodnete vlastní roverskou stezku sestavit, je dobré se řídit třemi zásadami.

Roverská stezka by měla členy vést k rovnováze mezi jednotlivými oblastmi osobního rozvoje. Její pravidla by proto měla vyžadovat **rovnoměrné plnění aktivit z různých oblastí**. Můžete pracovat přímo s oblastmi roverské výchovy, držet se oblastí skautské stezky, případně si navrhnout oblasti vlastní. Požadavek splnění určitého počtu aktivit z každé oblasti pomůže zajistit žádoucí rovnováhu ve směřování osobního rozvoje. ➔ **Oblasti roverské cesty**

Roverská stezka by měla vést k hledání vnitřní motivace pro osobní rozvoj. Její pravidla by proto měla umožňovat **volbu různých aktivit a/nebo jejich obtížnosti**. Stavět se před úkoly, které jsou na hraně vlastních dovedností a u nichž roveři dopředu nevědí, jestli v nich dokážou uspět, je dobrou motivací pro další rozvoj. Nastavení této úrovně stejně pro všechny je ale jednak obtížné (roveři jsou velmi rozdílní), jednak kontraproduktivní: pokud necháme rovery samotné hledat hranici, která ještě vyzývá ke splnění a zároveň svou obtížností neodrazuje od zkoušení, vedeme je ke kladení si výzev, které je povedou k seberozvoji i v budoucnu.

Roverská stezka by měla **odrážet reálný život**, nejen prostředí vlastní roverské skupiny či střediska. Její aktivity by proto měly odrážet situaci v obci, regionu, v rodině nebo spolku, kterého je rover členem. Mohou zahrnovat zapojení do činnosti místní neziskovky, oživení tradice typické pro daný

region, rozvoj rodinných vztahů zapojením do koníčků rodičů nebo třeba výkonnostní cíl spojený s působením ve sportovním klubu. Takové zaměření povede rovery k aktivnímu vykročení mimo hranice vlastního kmene a střediska a zapojení do života společnosti.

Roverská stezka

Při založení kmene jsme se rozhodli vytvořit si vlastní kmenovou stezku. Měla obsahovat aktivity, které když budeme plnit, bude kmen žít a bude aktivní. Obsahem stezky bylo např. splnit určitý počet roverských výzev, účast na kmenových akcích, zorganizování nějaké aktivity nebo rovnou celé akce, vytvořit článek na kmenový web nebo do kmenové kroniky, účast na akci Junáka mimo středisko atd. Plnění kmenové stezky se nikdy moc neuchytilo, plnili ji spíše aktivní jedinci. Zpětně jsme si vyhodnotili, že to bylo tím, že jsme ji vytvořili sami vedoucí a nezapojili jsme do tvorby všechny členy kmene, kteří ji tak nevzali za svou. Příště bychom už samotnou tvorbu dělali v celém kmeni společně tak, aby byla lépe využitelná pro všechny v kmeni. (Majkl, RK Rozbřesk, Břeclav)

Variabilita obtížnosti zkoušek a lokální kontext

V programu našeho roverského kmene je zkouška spočívající v návštěvě všech 14 vrcholů, které v CHKO Žďárské vrchy dosahují nad 800 metrů nad mořem. Roveři si volí, zda zkoušku splní za měsíc, víkend nebo jeden den. 24hodinová varianta zkoušky dá zabrat i zdatným roverům, nejkratší trasa spojující body má téměř 40 kilometrů a nemalé převýšení. (Tesák, RK Nocon, Nové Město na Moravě)

Výzvy a projekty

Klíčovými nástroji roverského programu jsou výzvy a projekty. Jde o činnosti, které si roveři vymýšlejí a plní samostatně (výzvy) nebo ve skupině (projekty). Oproti aktivitám ve stezce jsou jejich výběr a témata, na která se zaměřují, plně v rukou jednotlivých roverů, případně celého roverského společenství. Na cestě od výchovy k sebevýchově tak mohou znamenat posun k vlastní tvorbě programu a dalšímu přebírání zodpovědnosti za vlastní rozvoj.

I když jsou výzvy a projekty na samotných roverech, neměli bychom zapomínat na **tři zásady výběru aktivit**, které jsme představili již u roverské stezky – také výzvy a projekty by se měly rovnoměrně zaměřovat na různé oblasti roverské výchovy. Roveři by měli volit aktivity, které jsou pro

ně přiměřeně obtížné (ani příliš lehké ani příliš těžké) a které směřují také do reálného života (vně roverského společenství). Zde se nejvíce projeví role staršího vedoucího/průvodce, který ze začátku pomůže mladším členům vhodně aktivity hledat.

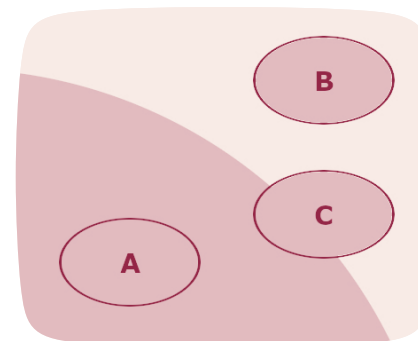
Výzvy jsou osobní zkoušky, které rovery vedou k **poznání sama sebe, překonání se a k dalším osobnímu rozvoji**. Asi si snadno představíš výzvu rozvíjející fyzické nebo duševní schopnosti (např. dojeď na kole k nejbližšímu moři, naučím se hrát šachy do té míry, že porazím šachový program v určitém stupni obtížnosti), ale výzvy mohou být i v oblasti duchovní (např. měsíc si budu psát detailní osobní deník, zúčastním se noční vigilie), vztahové (např. setkám se s pamětníkem a natočím jeho vyprávění pro Paměť národa, ručně vyrobím vánoční dárky pro své blízké), společenské (např. uvařím pro kmen mezinárodní večeři, uspořádám sbírku pro potřebný projekt) nebo přírodní (např. nafotím album živočichů žijících v mém městě, navštívím pramen řeky, která teče nejbližší místa, kde žiji).

Projekty jsou skupinovou obdobou výzev. Umožňují **společně pracovat na větších úkolech** a také vedle osobních dovedností rozvíjet i ty **týmové**. Na projektu můžeš poznat své schopnosti v různých rolích, některý z projektů můžeš i vést. Témat, která budou zajímavá pro část roverského společenství, najdete jistě dost – může jít o uspořádání diskuze k výročí 17. listopadu ve vašem městě, přípravu letní expedice do zahraničí, zapojení do sčítání ptáků v místní CHKO nebo vydávání střediskového časopisu. Výběr konkrétního tématu a skládání týmu nebude vždy snadné. Ale nejde o ztracený čas, i tyto počáteční fáze zrodu projektu nabídnou zajímavé zkušenosti a možnost osobního rozvoje.

Jak vybrat osobní výzvu nebo roverský projekt

Volba osobní výzvy a její obtížnosti není jednoduchá. Možná ti při hledání správné rovnováhy pomůže následující obrázek. Ten znázorňuje tři možné výzvy z některé oblasti roverské cesty.

Aktivita A spadá do tzv. komfortní zóny, tedy do oblasti, kterou již rover plně ovládá. Může být i tak užitečná (např. pro upevnění stávajících návyků), ale spíše čekáme, že se jejím plněním rover už příliš neposouvá.

Výzva B se nachází v tzv. zóně nebezpečí, je poměrně daleko od oblasti již zvládnutých dovedností. Kdyby ji rover zvládl, může se na své cestě významně posunout, existuje ale riziko, že nebude vědět, kudy se do výzvy pustit, nebo kvůli její obtížnosti o aktivitu postupně ztratí zájem. I po případném splnění výzvy může mít problémy zkušenosti získané při plnění výzvy věrohodně proměnit do nabytých dovedností, znalostí či postojů.

Aktivita C leží na pomezí již zvládnutých dovedností, v zóně učení. Vychází z již zvládnutých kompetencí, opírá se o ně, ale zároveň objevuje dosud nepoznaná zákoutí roverské cesty. U ní můžeme nejspíše očekávat, že přispěje k osobnímu rozvoji. Rover díky ní získá nové zkušenosti, které může proměnit do nově nabytých dovedností, znalostí a postojů. Zároveň jsou úspěšné splnění výzvy a posun na osobní cestě motivací pro další putování.

Zóna komfortu, učení a nebezpečí

logiku jednotlivých zón jde ukázat na příkladu výzvy z oblasti praktických dovedností spojených s osobním životem, na vaření. výzva „nakoupím suroviny a uvařím večeři pro rodinu“ je aktivitou v komfortní zóně (a). rover ji pravděpodobně na určité úrovni již několikrát absolvoval (jako aktivitu skautské stezky nebo v rámci služby na táboře) a plněním mnoho nezíská. varianta „připravím jídelníček na výpravu dle zadaného rozpočtu“ se pravděpodobně nachází v zóně učení (b). rover si na ní může vyzkoušet dosud neznámé aspekty plánování a organizace, které nicméně navazují na existující dovednosti. výzva „naplánuju vyvážený táborový jídelníček a budu po celou dobu tábora hlavním kuchařem“ může být pro řadu roverů v zóně nebezpečí (c). její plnění může být natolik náročné, že může dojít k selhání či demotivaci.

Stejná logika platí i pro projekty, hledání vhodného tématu ale může být v případě skupinových aktivit obtížnější. Každý jsme jiný a na roverské cestě se nacházíme různě daleko. Zdálo by se, že budeme jen obtížně hledat projekt, který bude každému nabízet něco nového, a zároveň stavět na tom, co členové společenství již zvládají. Odpověď ale nemusí být tak složitá. Řada projektů bude vyžadovat širokou paletu dovedností a také týmových rolí. Příkladem může být film k výročí střediska, kterému někdo píše monology, jiný se stará o technické zázemí, někdo bude pátrat po historických materiá-

lech a záznamech, další se postará o produkci a propagaci. Roveři mohou celý projekt vést a nést za něj reálnou odpovědnost, nebo být kreativní duší týmu. Bude to chtít vzájemné porozumění a ohleduplnost, ale komplexní projekty nabídnou dostatek příležitostí pro osobní rozvoj každého z členů týmu.

Náměty na výzvy a projekty nemusíte nutně vymýšlet sami, nápady z různých oblastí roverské cesty můžete najít v online databázi aktivit Chystám program. Nestačí ale jen převzít existující námět a bez uvážení jej překloupit do svého programu. Výchozím bodem by vždy mělo být poznání, jaké jsou v dané oblasti mé silné a slabé stránky (sebepoznání) a která aktivita mi pomůže posunout se na osobní roverské cestě zase o kousek dál. Dobrým východiskem projektů může být společné hledání tématu kmenové služby.

 [Chystám program](#)

Tři služby roveringu jako vodítka při přípravě roverských aktivit

Nezbytným vodítkem při přípravě projektů a výzev je také roverské heslo „Sloužím“. Princip tří služeb totiž připomíná, že o každé aktivitě lze uvažovat ve více rozměrech.

Výzva zaměřená na rozvoj fyzické kondice (z oblasti objevování vlastních fyzických a duševních schopností) nemusí být chápána pouze jako Služba sobě, můžeme v ní hledat i obě zbývající Služby. Můžeme se ptát, jak mi rozvoj fyzické kondice pomůže být lepší oporou svým bližním nebo jakým hodnotám mohu díky plnění výzvy lépe porozumět. Je velký rozdíl, zda cílem mojí výzvy bude „uběhnu 10 kilometrů“, nebo „zlepším svou fyzickou pravidelným běháním natolik, že budu při expedici do hor podporou ostatním členům týmu, a vyzkouším si, jak mi může fyzická zdatnost pomoci v radostnému prožívání života“. Výzva orientovaná požadavkem Služby sobě nemusí být úplná, pokud jí principy Služby druhým a/nebo Služby vyšším principům nedají konkrétní směr.

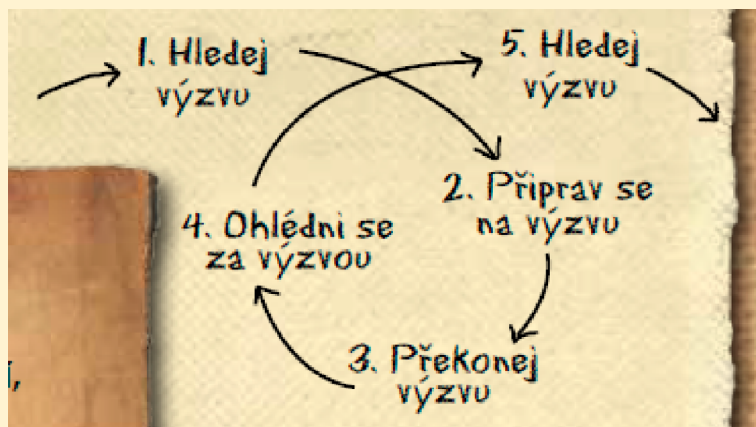
Podobně lze hledat jednotlivé služby i v jiných roverských činnostech. Projekt „setkáme se s pamětníky v naší obci a natočíme jejich vyprávění pro Paměť národa“ (vedený primárně příkazem Služby druhým) může mít cíl „setkáme se s pamětníky v naší obci a natočíme jejich vyprávění pro Paměť národa, rozvineme naši schopnost vést dialog (vcítit se, naslouchat) a v příbězích najdeme příklady hodnot, které daly pamětníkům sílu překonávat životní překážky“. I v projektu vedeném snahou být tu pro druhé lze hledat příležitosti pro osobní rozvoj a lepší porozumění duchovním hodnotám.

Do třetice uvedme příklad aktivity z přírodní oblasti. Projekt „strávíme den o samotě v historické kulturní krajině (staré náhony, mlýně, pily, zaniklé vesnice), pokusíme se porozumět tomu, jak zde lidé dříve žili a co pro ně krajina znamenala“, může mít další rozměry, pokud jej rozšíříme na „strávíme den o samotě v historické kulturní krajině v okolí tábora, pokusíme se porozumět tomu, jak zde lidé dříve žili a co pro ně krajina znamenala; zapíšeme si přitom, co nám v hlubším pochopení souvislostí chybí, po návratu si zjistíme potřebné a připravíme na tábor program, který příběh místa představí ostatním členům kmene“. Výzva zaměřená na hlubší pochopení zázraku života, světa a našeho místa v něm vybízí k dalšímu rozvoji, stejně jako zpřístupnění poznatků z vlastní cesty ostatním, nebo k přímé službě druhým na základě poznávaných hodnot.

Jak plnit výzvu/projekt

Najdi si oblast, ve které se chceš rozvíjet, a výzvu, která by tě v ní mohla posunout. >>> Připrav se na plnění výzvy. Zvol si přitom dobře obtížnost výzvy tak, aby pro tebe byla dostatečně obtížná, ale také dosažitelná. >>> Překonej výzvu. Pokud jsi dobře zvolil/a její obtížnost, bude od tebe dokončení výzvy vyžadovat čas, vůli i nemalé úsilí. >>> Ohlédni se za tím, co jsi dokázal/a. Ověř, že jsi splnil/a, co sis předsevzal/a. Uvažuj o tom, co ses při tom naučil/a.

Skautské odborky

Roverská stezka, výzvy a projekty jsou nástroje posilující rovnovážný vývoj ve všech oblastech roverské výchovy. Naproti tomu odborky a další prestižní zkoušky umožňují prozkoumat vybranou oblast do hloubky, stát se v ní odborníkem a průvodcem ostatních. Odborky nejsou jen pro skauty a skautky, v jejich plnění lze v roverském věku pokračovat, nebo s nimi dokonce i začít.

Jak začít

Na webu si vyber odborku. → Najdi patrona (nemusí to být vedoucí, může to být třeba další rover se stejným zájmem, tvoje učitelka, trenér sportu...). → Přečti, kolik úkolů je potřeba splnit z části Dokaž to (hlavní podmínky) a z části Ukaž se (doplňující podmínky). → Vyber úkoly a plň! Patron ti na plnění dá zpětnou vazbu. → Neboj se na patrona obrátit v případě potřeby.

∞ Skautské odborky

Odborky jako součást výzev a projektů

Odborky nemusí roveři plnit někde „vedle“ výzev a projektů, je možné je naopak zahrnout. Pokud je to vhodné, může jít o celé odborky nebo třeba vybrané úkoly. Například:

- objevování vlastních fyzických a duševních možností – odborky Sportovec, Polárník, Deskovkář ad.
- hledání vlastního místa ve společnosti – odborka z oblasti, která by tě zajímala jako tvé budoucí povolání
- navazování dobrých vztahů – odborky Obřadník, patronování odborek, Mezinárodní skaut ad.

Skautské odborky mohou být také příležitostí pro rovery, kteří aktuálně nepůsobí v roverském společenství. Mohou být jednou z cest, jak pracovat s roverským programem třeba ve vedení skautského oddílu.

Roverská společenství mohou odborky zahrnout také do svých společných projektů. Zde je pár tipů, jak může takové zapojení vypadat:

- S roverským kmenem nabídneme patronství oddílu na x odborek.
- Připravíme program na akci mladších členů, kde si splní kus odborky.
- Společně s kmenem splníme odborku Cestovatel/ka.

Rover jako patron/patronka

Roveři mohou odborku nejen sami plnit, ale i pomoci někomu dalšímu s plněním. Rozvíjí tak komunikaci, podávání zpětné vazby, naslouchání, schopnost vést ostatní, ... Jak na to?

1. Seznamte se – zjistí úroveň toho, kdo se odborku chystá plnit, čas a jeho úroveň v oblasti.
2. Vyberte společně první úkoly – co láká k plnění, co je přiměřená výzva, co je reálně možné splnit.
3. Zpřesněte si zadání – proberte, jak bude plnění probíhat a kdy bude úkol splněný.
4. Povzbuďte, podpořte – ať už slovem, nebo třeba tipy na plnění úkolu.
5. Podejte zpětnou vazbu – doptej se, jak se plnění dařilo, doporučte tipy na zlepšení, vyzdvihni, co se povedlo.
6. Podepiš splněný úkol.

Vytvořte v kmeni seznam patronů odborek a nabídněte své znalosti a dovednosti mladším skautům a roverům při plnění. Specializace ve vybrané oblasti může roverům nabídnout jedinečnost v rámci roverského společenství a může být také přípravou na budoucí povolání.

Plnění odborek

Kdysi pro mě kolo bylo skoro sprosté slovo. V době koronakrizy se však hodilo nejezdit MHD a já kolo vzala na milost. Trochu z hecu a trochu z legrace jsem mrkla na odborku Cyklistka. Nejdříve mě množství úkolů a podmínek vyděsily, tolik km nikdy neujedu a složitější opravy? Uf. O pár měsíců později už mám najeto přes 1000 km a za sebou celodenní výlet v délce 135 km. A vím, jak vyměnit řetěz. A třeba jednou ujedu na „nášlapech“ víc než metr...

Roverské zkoušky

Mezi tradiční roverské zkoušky patří prestižní výzva Tři orlí pera. Tu je možné vyzkoušet už v rámci skautské stezky, její plnění ale často spadá i do roverského věku (třeba když se první pokus o splnění nezdaří nebo když se plnění stezek posouvá do pozdějšího věku). Díky přítomnosti na táborech, kde je možné „pera“ plnit, jsou držitelé zkoušky často aktivní roveři, kteří se podílejí na chodu oddílů a střediska a bývají tak vzorem pro své následovníky.

Inspiraci na prestižní zkoušku pro svůj kmen můžeš získat i v zahraničí. Jednou za dva roky je možné se zapojit do netradiční výzvy s názvem Explorer Belt. V tomto zahraničním výsadku se skupina roverů a rangers ocitne v neznámé zemi, ve které se má s omezenými zdroji dostat na určené místo. Musí si poradit s dopravou, cizím jazykem, jídlem, financemi. V jiném smyslu náročnou zkouškou je britská Queen Award, předávaná každoročně britskou královnou roverům a rangers Spojeného království.

Queen award

Pravidla Queen Award jsou jednouchá. Roveři musejí splnit úkoly v následujících oblastech:

- Táboření – rover stráví 18 nocí na roverském putování/táboření.
- Mezinárodní nebo místní služba společnosti
- Rozvoj osobních dovedností

Zkouška je výjimečná tím, že se každá z uvedených částí plní po dobu celého jednoho roku. Na rozdíl od běžných výzev jde tedy o komplexní „projekty“ osobního rozvoje. Příkladem může být úkol naučit se programovat webové stránky natolik, že po roce učení, plánování a programování vytvořím nový střediskový web. Úroveň obtížnosti si rover nastavuje sám a o udělení zkoušky žádá při veřejné prezentaci splněných aktivit.

Životní cyklus rovera

Roverský věk není krátký, obvykle trvá déle než celé předchozí členství v oddílech mladších členů. Dá se očekávat, že začínající roveři a ti, kteří jsou již před odchodem z kmene, budou na cestě od výchovy k sebevýchově podstatně různě daleko. Vhodná kombinace výchovných nástrojů pro danou fázi roverského věku se bude lišit také podle místního kontextu – bude záležet na tom, v jaké podobě používáte stezky ve skautském oddíle, jak početné je vaše roverské společenství, jak dlouho jsou v něm roveři aktivní, než se

více zapojí do vedení oddílů nebo odejdou na vysokou školu. To vše budete muset zohlednit.

Následující přehled využití výchovných nástrojů v odlišných fázích roverského věku vnímejte tedy jako návrh, který je vhodné upravit, pokud to situace ve vašem roverském společenství vyžaduje. Tam, kde se sejde iniciativní parta rangers a roverů s vlastními nápady, jak jejich rovering může vypadat, nástroje popsané níže nebude třeba vůbec využít, stačí pohlídat si, aby byly zastoupeny všechny oblasti roverské výchovy. Tam, kde je vlastní iniciativa menší, mohou nástroje v rozjezdu dobře pomoci.

Cesta pro Šňůry

Zavedenou tradicí se v našem středisku stala roverská „cesta pro šňůry“, na kterou vyrazí budoucí roveři a rangers v posledním týdnu skautského tábora. Na výzvu vedoucích odcházejí po večerce tajně z tábora a vrací se až poté, kdy získají svou červenou šňůru. Po zbytek tábora stojí při nástupu jako samostatná roverská družina a společně se připravují na roverské dobrodružství, které pro ně začne s novým skautským rokem. *(Tesák, RK Nocon, Nové Město na Moravě)*

Přijetí do roverského společenství

Skaut přicházející do kmene, ať už ze skautského oddílu, nebo jako neskaut, je v roverském světě nováčkem a ze všeho nejdříve musí zjistit, co rovering vlastně znamená. K tomu může dobře sloužit **roverská zkouška**, která může mít podobu krátké stezky se sadou úkolů, které představují šíři roverského programu. Její splnění obvykle vyžaduje jak osobní nasazení, tak spolupráci s ostatními rovery-nováčky či mladšími členy kmene. V některých oddílech se roverská zkouška (nebo její část) koná již na posledním skautském táboře nebo cestou z něj. Pro ostatní začíná s novým skautským rokem.

Odměnou za dokončení roverské zkoušky může být oficiální **přijetí do roverského společenství**. Často jde o rituál, kterého se účastní pouze roveři, kteří jsou sami členy společenství, pro ostatní je podoba rituálu a jeho obsah tajemstvím. Součástí roverské zkoušky, nebo přímo rituálu vstupu do kmene, může být zamyšlení se nad vlastní skautskou stezkou, nastavení zrcadla odrážejícího, kde se nacházím v jednotlivých oblastech roverské cesty, a výběr témat pro vlastní roverskou činnost. Noví členové kmene, stejně jako ti starší, kteří se rituálu mají právo účastnit, tak mohou nalézt nový směr a motivaci do další roverské činnosti.

Táborové výzvy

Během táborového času dostávají adepti o přijetí mezi rovery sadu výzev. Mají například upéct na ranní snídani chléb z vlastního těsta a ve vlastnoručně vyrobené kamenné/jílové peci, vyřezat tři články řetězu z jednoho kusu dřeva, vidět svítání a další. Poslední výzvou, na závěr tábora, je pletení vlastní červené šňůrky. Zadává se odpoledne a budoucí roveři již na ranní nástup přichází s červenou šňůrkou na rukávu. Ti, kteří úspěšně složí tyto táborové výzvy, si do červené šňůry zaplétají jednu zlatou nit, která se stává jejich pojítkem s dalšími absolventy. *(Sid, RK Murluk, Blansko)*

Přijetí do kmene

Rituál se odehrává každý rok na podzim a je určen jen pro kmenové nováčky. Ráno se účastníci sejdou na místě srazu, kde každý z nich dostane obálku, jejíž obsah nesmí ostatním prozradit. Každý má v obálce vyznačený kus cesty na mapě. Nováčci mají dojít společnými silami na určené místo, každý zná přitom jen svůj úsek, po který vede celou skupinu pouze on. Po cestě plní úkoly, jejichž znění zná opět jen určitý člen skupiny. Když účastníci dorazí na určené místo, potkají členy kmene. Zde je pro ně připravená stezka se zastávkami, na kterých je detailněji popsán rovering a vše, co obnáší a co je bude v kmene čeká. V hlavní části rituálu je pro účastníky připravena zkouška, která má otestovat jejich soudržnost, spolupráci a psychickou odolnost. Obsah této zkoušky znají pouze členové našeho kmene. Zkouška trvá celé odpoledne. Vrcholí roverským slibem u slavnostního ohně, během kterého jsou nováčci přijati do našeho kmene. *(Majkl, RK Rozbřesk, Břeclav)*

Mladší roverský věk (15–19 let)

Hlavními nástroji roverského programu pro mladší rovery jsou **výzvy a projekty**, případně **roverská stezka**, pokud s ní v kmene pracujete. Ať se rozhodnete pro jedno, druhé, nebo si zvolíte něco vlastního, roveři si volí a připravují aktivity v rámci oblastí roverské výchovy. Tvoje role vedoucího bude ze začátku výraznější (budeš navrhovat konkrétní témata nebo projekty, povedeš členy k vyváženosti jednotlivých oblastí), ale postupem času, se zvyšující se zkušeností členů, budeš moci ustoupit do pozadí (a členy spíše směřovat na zajímavé zdroje inspirace, „koučovat“ při náročnějších projektech). Možnou nevýhodou využití pouze roverských výzev a projektů je jejich ohraničenost. Pro rovery v mladším věku je proto možné vytvořit symbo-

lický rámec, jehož součástí výzvy a projekty budou. Podstatný je ale zejména společný rytmus sebereflexe a plánování činnosti, například na pravidelném sněmu kmene.

Vyvrcholením činnosti mladších roverů může být rituál přechodu do staršího roverského věku, jehož součástí je **roverský slib** či **obnova slibu skautského**. (Stejně jako u roverských stezek, oficiální verze roverského slibu neexistuje, nicméně mnohá roverská společenství ve svém programu vlastní slib používají.) Účast na něm může být podmíněna splněním části roverské stezky nebo speciální zkoušky, ke které je člen vyzván kmenovou radou po určité době aktivní činnosti v kmeni. Podoba rituálu bývá různá. V řadě kmenů je jeho součástí **roverská vigilie**, při které se přecházející rover zamýšlí nad vlastní roverskou stezkou a pojmenovává si novou roli, kterou bude zastávat jako starší a zkušený rover. Součástí přechodu mezi starší rovery je vyjádření ochoty převzít zodpovědnost za vlastní rozvoj, se kterým nově zvolená role úzce souvisí.

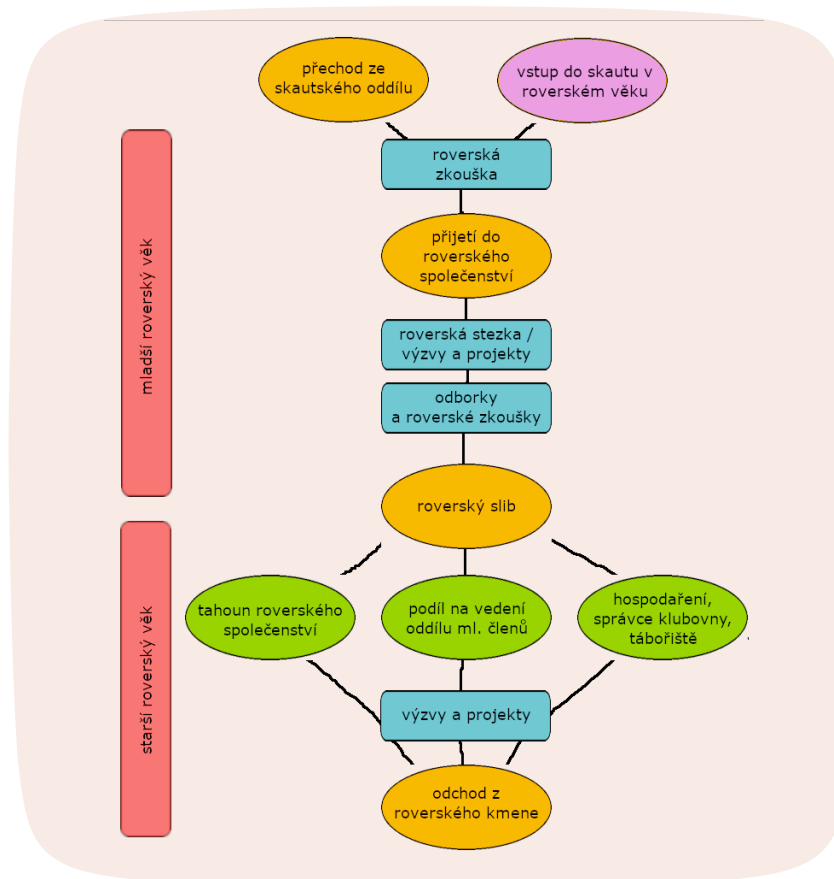

Roverský slib (RK Murlok Blansko)

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe, že se vynasnažím pochopit a v sobě najít skautské principy. A že tak budu činit skrze roverskou

- **službu sobě**, budu dbát na vlastní rozvoj i vnitřní harmonii ve všech směrech života;
- **službu druhým**, budu připraven/a nezištně pomoci neznaje lhostejnost k osudu druhých i celku;
- **službu nejvyšší pravdě a lásce**, budu je hledat v sobě i druhých a budu jim věrný/á v každé době.

(K tomu mi dopomáhej Bůh.)

MOŽNÁ CESTA ROVERA ROVERSKÝM VĚKEM ↗

Starší roverský věk (20–24 let)

Dráhy roverů ve starším roverském věku jsou velmi různé. Pro některé bude nejdůležitější roverský kmen, jiní jsou v tomto věku vedoucími oddílů, někteří se budou chtít soustředit na vysokou školu, na kterou nově nastupují, jiní začínají pracovat, někteří odjedou na čas do zahraničí, jiní možná založí rodinu a budou mít starosti úplně odlišné. Chtít takto rozličně skupině nabídnout něco společného, je obtížné. Otázkou ale také je, zda je to potřeba – roveři již nabyli dostatečnou zkušenost s roverským programem, naučili se přebírat zodpovědnost za vlastní rozvoj, možná jsou již plně připraveni na to, jít vlastní skautskou i neskautskou cestou. Co může roverské společenství pro starší rovery znamenat?

Někteří roveři se možná rozhodnou věnovat svou energii **roverskému společenství**. Ti se budou aktivně podílet na přípravě jeho činnosti, stanou se staršími průvodci mladších členů, některé začneš připravovat jako své nástupce v roli tahouna roverského společenství.

Část starších roveřů se pravděpodobně plně zapojí do **vedení oddílů mladších členů**, nebo přímo převezmou vedení těchto oddílů. Na roverskou činnost jim nebude zbývat tolik času (dají přednost akcím svého oddílu, o volných víkendech si ale také rádi odpočinou a budou se věnovat neskautským úkolům a zálibám) a pravděpodobně již nebudou tahouny roverského společenství. Stále se ale mohou účastnit některých akcí, nacházet zde známé prostředí vrstevníků, odpočinek od vedení a zajímavá témata, na které v oddíle není prostor.

Ty, kteří najdou svou hlavní roli **mimo skautské hnutí** (vysoká škola, náročné povolání, rodičovské povinnosti), asi mezi sebou nevidíte tak často. Pokud jim ale umožníte se do roverského společenství vracet, například na tradiční akce kmene, nebo je pozvete na letní táboření/expedice, zjistíte, že od nich můžete mnohé čerpat. Mohou se stát inspirací mladším členům, mohou pomoci s náročnějšími jednorázovými projekty (využít například svou odbornost), budou předávat své zkušenosti a udržovat kontinuitu kmene.

Odchod z roverského společenství

Se sklonkem roverského věku nastává okamžik odchodu z roverského společenství. V českém hnutí s tímto momentem dosud neumíme příliš pracovat. Ztotožňujeme roving s osobním rozvojem a tvrdíme, že pokud se chceme dále setkávat a hledat příležitosti, jak se dále rozvíjet, nikdy nepřestáváme být rovery. To je ale nepochopení rovingu!

Smyslem rovingu není pouze rozvoj osobnosti, ale také, a to především, převzetí plné zodpovědnosti za svou další životní cestu. S koncem roverského věku nekončí rozvoj lidské osobnosti, pouze zodpovědnost skautských vedoucích k tomuto rozvoji přispívá. Převzetí zodpovědnosti za svůj další rozvoj je okamžikem dosažení skautské dospělosti. Neznamená to, že člověk přestává být skautem nebo že se nemůže účastnit společných akcí. Může, ovšem jako dospělý skaut.

Pokud máte ve středisku rovery, kteří prošli vším, co Junák – český skaut mladším členům nabízí, členy, kteří již krácejí skautskou stezkou vedeni vlastním zájmem a porozuměním skautským principům, zvažte ustanovení rituálu odchodu z roverského společenství. Pomůžete svým starším členům bez výčitek vykročit do další životní etapy. Při dovršení roverského věku

není třeba tesknit, okamžik skautské dospělosti je důvodem k radosti. Řada roverských společenství se také nadále setkává, třeba jako klub dospělých.

Odchod z roverského kmene

Řecký roving zná rituál odchodu z roverského společenství. Roveři, kteří se rozhodli vykročit do další skautské a životní etapy, při něm od ostatních členů dostávají do svého batohu symbolické dary – vybavení pro další cestu životem.

Klub dospělých

S tím, jak dospívali členové našeho kmene a měnily se také jejich životní role, přišlo časem překlopení našeho společenství do klubu dospělých Fénix, který existuje dodnes. Jedná se o velmi volné společenství lidí, kteří párkrát do roka vyjedou společně na víkend i s rodinami, příležitostně pomohou s projekty střediska a dál udržují kontakt se skautingem. (Rozárka, RK Wilwarin, Jindřichův Hradec)

▣ *Arnold van Gennepe: Přechodové rituály (Portál, 2018)*

AKTIVNÍ OBČANSTVÍ

Jedním z velkých témat každého roverského společenství je otázka, jak prakticky naplňovat roverské heslo „Sloužím“. Následující text představuje jednu z možných cest – aktivní občanství v místním i globálním kontextu. Aktivní občanství v sobě spojuje řadu prvků skautské metody – zapojení do společnosti, učení se zkušeností, často také přírodu, týmovou spolupráci (družinu) či podporu ze strany dospělých. Vyjadřuje úsilí o porozumění a vytváření lepšího světa v širším společenství, jehož jsme nedílnou součástí. A nemyslíme tím pouze svět lidí, ale společenství veškerého života kolem nás.

V praktickém životě roverského společenství se aktivní občanství projevuje v nejrůznějších podobách – od programů zaměřených na poznávání rozmanitosti a propojenosti světa přes dlouhodobou spolupráci kmene s místní nevládní organizací či CHKO až po realizaci komunitního projektu s globálním přesahem. Ať už bude jeho podoba jakákoliv, věříme, že v následujícím textu najdeš řadu konkrétních nástrojů, které přijdou vhod při rozmyšlení a plánování vaší příští roverské služby. Na stránkách Ekologického odboru a odboru Skauti na Zemi najdeš bližší podrobnosti a materiály.

∞ [Ekologický odbor](#)

∞ [Skauti na Zemi](#)

Hledání svého místa ve světě

Už od vzniku skautského hnutí na počátku 20. století měli skauti ambici i schopnost vyvíjet se a rozšiřovat své obzory, reflektovat dobu, ve které žili, kriticky přemýšlet a být otevření. Zakladatel skautingu Baden-Powell viděl v globálním hnutí cestu, jak zajistit mír. Po celém světě tak jsou skautky a skauti, kteří sdílejí hodnoty respektu a zasazují se o svět, ve kterém spolu lidé mohou žít v míru. Při setkáních na mezinárodních akcích potkáváme skautky a skauty, kteří sdílejí podobné hodnoty. Přátelství napříč světadíly se stává pojistkou proti nacionalismu a posiluje globální sounáležitost.

Eduard Vallory ve své knize *Světový skauting – výchova ke globálnímu občanství* vyzdvihuje „obrovskou sílu“ skautského hnutí. Připomíná, že kniha Baden-Powella *Scouting for Boys* byla jednou z prvních publikací o tom, jak být aktivními globálními občany. Hry, dobrodružství a přátelství jsou formou občanské výchovy, kterou skauti a skautky běžně zažívají. Jsou vedeni k tomu, aby zaujímali aktivní roli ve svých oddílech a ve společenstvích, ve kterých žijí (po dohodě s autorkami a autory převzato z metodiky *Moje cesta ke světu: Portfolio globálního vzdělávání*).

Globální občanství v roverském věku

S takovými kořeny je přirozené, že se skauti a skautky zamýšlejí nad tím, jakou roli hrát v dnešním propojeném světě, a nad tím, jak se na to připravit. V roverském věku je tato otázka obzvláště aktuální. Není to snad proto, že by se jí roveři a rangers zabírali poprvé za dobu svého skautování nebo že by byli jedinou věkovou skupinou, která přispívá ke změně. Je to ovšem právě roverský věk, kdy se příležitosti k učení silně proměňují: roveři a rangers již ledacos zvládnou a těžiště činnosti se přesouvá z her do reálného života v okolním světě. Přebírají také postupně zodpovědnost za vlastní rozvoj i program jakožto způsob, jak rozvoje dosáhnout, a přitom odpovědně a informovaně naplňovat své heslo „Sloužím“.

Roverské heslo samotné odráží posun v zaměření činnosti směrem navenek. Spíše bychom ale měli mluvit o rozšíření záběru než jeho posunu – ranger či rover totiž stále stojí ve středu výchovného procesu; jejich osobní rozvoj je klíčový. Jak říká nejméně jeden z bodů skautské výchovné metody, akce a její reflexe umožňuje mladým lidem učit se a lépe porozumět sami sobě (*učení se zkušeností, zapojení do společnosti*). Zapojení do společnosti navíc zdůrazňuje, že tento proces má přirozeně přispívat k naplňování širších cílů společenství, kterých jsou součástí (*zapojení do společenství*). Je tedy přirozené, že v roverském věku narůstá potenciál skautů a skautek proměňovat svět kolem k lepšímu. Větší autonomie roverského kmene se spolu se zkuš-

nostmi, které už mladí lidé získali, spojují v nebývalý potenciál ke změně – ve světě i v nich samotných.

Co je tedy cílem roverské výchovy v kontextu aktivního (globálního) občanství? Cíl je dvojitý: 1) osobní růst a 2) utváření lepšího světa, který propojuje rovery a rangers se společenstvími na všech úrovních (od střediska, rodiny a místní komunity přes regionální a národní úroveň až po tu globální, a to v rámci skautingu i mimo něj). Oba cíle se opírají o porozumění hodnotám, na kterých stojí naše snažení. Projevují se v konkrétních aktivitách a při plánování roverského programu bychom neměli zapomínat na ani jeden z nich.

Osobní růst a rozvoj kompetencí pro aktivní občanství

Škála znalostí, dovedností a postojů, které mladí lidé mohou rozvíjet v duchu skautské výchovy, je nesmírně široká. Podíváme-li se na ně perspektivou aktivního (globálního) občanství, některé kompetence vyvstávají jako zvláště užitečné pro orientaci v propojeném světě, který je navíc proměnlivý, nejistý, komplexní a nejednoznačný. Skautské kompetence pro mladší a starší roverský věk, zejména v oblasti *Svět okolo nás*, a **Kompetence globálního občanství** umožňují mladým lidem podílet se na utváření spravedlivějšího světa a přispívat k udržitelnosti života na naší planetě. Patří mezi ně například tyto oblasti:

- jednání ve prospěch spravedlnosti a rovnosti,
- zacházení s rozmanitostí,
- udržitelný život,
- porozumění vzájemné propojenosti světa,
- nakládání s konflikty,
- kritické myšlení a otevřená mysl,
- etická odpovědnost a angažovanost.

Při plánování roverského programu přemýšlejte nad tím, které oblasti kompetencí byste rádi rozvíjeli: ve kterých oblastech se cítíte nejistí? Stejně jako u jiných témat osobního rozvoje usilujte o vyváženost (žádná kompetence nemá významně navrch) a individuální přístup (jednotliví členové a členky si mohou při stejné aktivitě rozvíjet různé kompetence). Jako konkrétní nástroj sebepoznání a seberozvoje může posloužit **Individuální kompas**,

který roverům umožňuje zaznamenávat si své úsilí a pokroky jako v deníku. Věnujte v kmeni čas pravidelným ohlédnutím za svými pokroky: mluvíte o nich a zaznamenávejte si je. A nezapomínejte, že roverský program zde není jen pro ostatní, ale také pro vás. Hledejte, jak naplňovat roverské heslo způsobem, který vám přinese takové příležitosti k učení, které potřebujete.

Lepší svět díky promyšleným projektům

Od dovozu potravin k lokálním potravinám

Rover se dozvěděl, co způsobuje dovoz potravin z jiných kontinentů. O nadměrných emisích z dopravy, spotřebě zdrojů a ohrožování rozmanitosti druhů pověděl svému roverskému kmeni. Společně na toto téma připravili program pro skautský oddíl, jehož součástí bylo i zamyšlení, jak mohou sami přidat ruku k dílu. Rozhodli se na výpravy pořizovat hlavně lokální potraviny a navštívili také blízkou farmu.

Od negativních dopadů textilního průmyslu k pomalé módě

Roveři a rangers zorganizovali promítání dokumentu o pracovních podmínkách lidí, kteří vyrábějí oblečení, a negativních dopadech pěstování a zpracování bavlny. Rozhodli se mezi svými kamarády zorganizovat bazárek oblečení. Obohatili jej o promítání dokumentu a přednášku o pomalé módě, která je šetrnější k lidem i přírodě.

Společná práce a učení jako reakce na proměny přírody

Členové roverského kmene se dočetli, že z přírody mizejí staré stromy s dutinami vhodnými pro hnízdění volně žijících ptáků. Rozhodli se vyrobit ptačí budky a rozvěsit je do přírody. S místním stolařem se dohodli, že podle odborného návodu připraví stavebnice budek. Naučili se budky sestavovat a poté zorganizovali akci pro veřejnost, na které si je mohli sestavit další lidé. Na procházce s ornitologem se dozvěděli o přínosech budek a o tom, kam je umístit. *(příklady převzaty z programu Aktivní občanství: pro druhé i pro mě)*

Tvoříme lepší svět

Každý máme nejspíš trochu jinou představu o tom, co konkrétně znamená, slovy Baden-Powella, „zanechat svět o něco lepším, než jsme jej našli“. To se projevuje také v praxi roverské činnosti: jednomu kmeni může dávat smysl oprava naučné stezky v jejich obci, zatímco jiný upřednostní zapojení do globální výzvy ke snížení potravinového odpadu či organizaci happeningu na

podporu lidských práv ve světě. Díky každodennímu dobrému skutku víme, že lepší svět můžeme utvářet i mimo velké projekty. Třeba tím, jak se k sobě chováme nebo jaká spotřebitelská rozhodnutí činíme. V hledání různých způsobů, jak na to, vám může být dobrou oporou [Globální kompas](#) – nástroj, který skautským skupinám včetně roverských kmenů umožňuje zorientovat se v tom, jak mohou posílit svou globální odpovědnost, a nabízí k tomu konkrétní tipy. K lepšímu světu můžeme přispět i tím, že budeme promýšlet environmentální a společenský dopad skautských akcí a plánovat je tak, aby byly šetrnější (pokud vás zajímá, jak posílit udržitelnost akcí, které organizujete, přečtěte si příručku [PUSA pro svět: Příručka udržitelných skautských akcí](#)).

Lepší svět díky lepšímu fungování v kmeni

Pravidelně (například každý půlrok) otevřete pravidla fungování svého roverského kmene. Pozastavte se nad tím, zda všem vyhovují, a pokud ne, přehodnoťte je. Pravidla jsou jako společná dohoda. Pokud bývají porušována, diskutujte, čím to je. Proč je někteří z nás porušují? Jaký důležitý důvod pro to mají? Zvažte, zda nefunkční pravidlo stále potřebujete, případně najděte nové pravidlo, které by nahradilo to staré a současně vyhovovalo těm, kteří jej porušovali. *(tip převzat z Globálního kompasu)*

Lepší svět díky udržitelnějším skautským akcím

V týmu se obvykle domluvíme a vybrané věci postupně zlepšujeme. Občas narazíme na nějaký zádrhel (jako např. používání běžných šamponů a mýdel), ale většinou ho vyřešíme ke spokojenosti všech. Jdeme spíše cestou postupných změn než radikálního převratu. Zvykají si tak rodiče, členové i vedoucí a zároveň všichni vidí, že by se stále měly hledat cesty, jak se zlepšovat. *(oddíl Bazilišci, Domažlice)*

Na kurzu se nám podařilo minimalizovat potřebný materiál. Například na hry a fitky jsme téměř žádný nevyužívali. Věříme, že lze vymyslet dobré programy, při kterých není potřeba plýtvat jednorázovým materiálem. *(vůdcovský lesní kurz Nota Bene, 2019)*

Využívali jsme kompostovatelné nádoby z kukuřičného škrobu. U odpadkových košů pak servisní tým dohlížel na správné vytřídění a srovnání nádob tak, aby zabíralo co nejméně objemu. *(Moot, Island, 2017)*

Zeleninu na tábor kupujeme přímo od zelináře z našeho města. Zelenina je čerstvá a kvalitní a tím, že jí odebíráme hodně, dostaneme i slevu. Navíc díky tomu jíme hodně sezónních potravin. (2. oddíl skautek, středisko Bratra Robina, Letohrad)

(tipy převzaty z příručky PUSA pro svět:
Příručka udržitelných skautských akcí)

Zkušenosti ukazují, že některým tématům je smysluplnější se věnovat lokálně – například kvalitu veřejného prostoru v obci nejlépe ovlivníme jedním se zastupitelstvem, místní zemědělce zase podpoříme nákupem lokálních surovin. Jiná témata ale přirozeně potřebují globální perspektivu. Když se chceme zabývat tím, že na mnoha místech planety stále probíhá kácení deštných pralesů, že oblečení, které pořizujeme, je často vyrobené za cenu porušování pracovních práv, nebo třeba že planeta i lidé čelí obtížně předvídatelným klimatickým změnám, tak se bez globální perspektivy a určitého nadhledu a souvislostí neobejdeme. Potřebujeme je ale i pro porozumění méně hmatatelným věcem – třeba tomu, jak jsou příběhy, které vyprávíme, ovlivněny tím, co si myslíme o lidech ze vzdálených zemí.

Při výběru témat, kterými se můžete v kmeni zabývat, zohledněte jejich aktuálnost, potřebnost či komplexitu. Podpořte i individuální zájem jednotlivců nebo roverského kmene jako celku. Při mapování se můžete inspirovat různými médii (noviny, časopisy, zprávy, podcasty, kampaně na sociálních sítích apod.).

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Inspirací pro výběr témat mohou být také Cíle udržitelného rozvoje OSN. Jedná se o globální vizi, k jejímuž naplnění do roku 2030 se zavázaly všechny státy světa včetně České republiky. Celá agenda, která obsahuje celkem 17 cílů, je navržena co možná nekomplexněji. Její ambicí je držet v rovnováze tři hlediska udržitelného rozvoje: ekonomické, sociální a environmentální. Klíčovým principem – a zároveň největší výzvou – je to, že cíle mají být naplňovány všechny současně; naplnění jedněch nemá ohrozit dosahování cílů jiných. To se v realitě neobejde bez zásadních změn ve fungování globální ekonomiky a v životním stylu mnoha společností. V roverském kmeni se můžete zabývat jednotlivými cíli a jejich naplňováním na nejrůznějších úrovních (od lokální přes regionální, národní až po globální). Konkrétní aktivity můžete najít v příručce Globální cíle udržitelného rozvoje.

Moje cesta ke světu

Pokud vás zajímá, jak globální občanství v činnosti kmene systematicky rozvíjet, nebo hledáte další inspiraci pro konkrétní programy, využijte portfolio Moje cesta ke světu. Jedná se o publikaci s otevírací kroužkovou vazbou, určenou k vlastnímu doplňování. Pomůže vám aktivní občanství uchopit komplexně; přináší metodické texty, tematické články i aktivity připravené k realizaci. Jádrem publikace je ke stažení na webových stránkách.

Moje cesta ke světu: portfolio globálního vzdělávání

Jak na to?

Pokud v kmeni přemýšlíte, jak navrhnout konkrétní aktivitu, kterou byste na jedné straně rozvíjeli své kompetence a na druhé straně přispěli světu, dobrou oporou vám bude metodika Skautského dobrého skutku. Poradí, jak aktivitu dobře naplánovat, zrealizovat, vyhodnotit a reflektovat, ale také to, jak získat prostředky a najít partnery.

Nový bod skautské výchovné metody *zapojení do společnosti* nám mimo jiné připomíná, jak důležité je na dosahování cílů spolupracovat s ostatními (více o tématu se dočtete v tomto článku: Nejen pro jiné, ale společně s nimi, Adam Čajka). Vytváření lepšího světa je cesta, na kterou se skauti a skautky nemohou vydat sami. Mělo by jít o společnou snahu – ne pouze něco, co děláme pro ostatní, ale *s ostatními*. Vtáhněte do přemýšlení, jak „dobro dělat dobře“, další aktéry, současně i potenciální partnery: Jak se

smysluplně zapojit tam, kde je to potřeba, a docílit zamýšleného dopadu? Jak při tom využívat silných stránek a odlišných zkušeností všech – a zároveň rozvíjet potřebné dovednosti, učit se o světě blízko i daleko a rozvíjet vztahy v našem společenství?

Utváření pamětního místa na Domažlicku

Skauti z 51. oddílu z Plzně odkrývají pozůstatky kaple svatého Jiří, která stávala v zaniklé obci Novosedly na Domažlicku. Chtějí vytvořit pamětní místo, které by připomínalo také osudy lidí, kteří museli své domovy opustit po druhé světové válce. Pozůstatky kaple stržené v roce 1950 odkrývají ve spolupráci s archeology. Po dokončení mají skauti v plánu místo představit veřejnosti a pozvat také potomky původních obyvatel. Chtějí, aby se stalo místem pro ohlédnutí za historií kraje, setkávání Čechů s Němci a mladých lidí s pamětníky.

Jak na projekty, aby byly společnou snahou?

První nápad projektu: pro ostatní

Projekt A: Roveři a rangers se rozhodnou, že navštíví místní senior centrum, kde zahrají divadelní představení s hudební besídkou. Na konci besídky se jdou všichni společně projít.

Projekt B: Roveři a rangers vymyslí projekt o vybudování hmyzího hotelu. Napadne je, že vhodným prostorem pro tento hotel je zahrádka místní mateřské školky, kterou osloví. Po snadné domluvě roverský kmen vybuduje hotel, občas jej v rámci schůzky chodí kontrolovat, opravovat a učit se nové věci o hmyzu.

Rozpracovaný projekt: společně s ostatními

Projekt A: Roveři a rangers navštíví místní senior centrum, se kterým se dohodnou na spolupráci – společně hledají možnosti, jak využít a) zkušenosti a životní příběhy seniorů a seniorek b) nadšení a energii mladých skautů a skautek. Výsledkem je společná veřejná akce pro místní obyvatele – živé knihovny se zajímavými osudy a výstava fotografií z posledních 50 let obce. Celý projekt je zakončen společným kruhem, kde roveři a rangers, senioři a seniorky zhodnotí spolupráci a sdílejí, co nového se naučili.

Projekt B: Roveři a rangers za finanční podpory města vytvoří v místní mateřské školce hmyzí hotel. S vedením školky úzce spolupracují na návrhu, umístění apod. Hotel samotný vyrobí roverský kmen. Jakmile hmyz hotel „zabydlí“, kmen naplánuje několik vzdělávacích setkání pro různé skupiny – skauty a skautky ze střediska, děti ze školky a ze školy, veřejnost. Každé setkání se věnuje zejména roli hmyzu v přírodních ekosystémech. Na konci projektu zhodnotí spolupráci s městem a školkou, je-li to možné, společně přemýšlí nad další spoluprací.

(příklady převzaty z činnosti odboru Skauti na Zemi)

PILÍŘE ROVERSKÉ ČINNOSTI

Skautská výchovná metoda a oblasti roverské výchovy, pokud se s nimi do detailů seznámíš, skutečně odpovídají na celou řadu otázek na podobu roverského programu. Pro konkrétní plánování činnosti jsou ale někdy trochu nepraktické, je obtížné si za abstraktními pojmy představit konkrétní programy a akce. Zkus ale s námi propojit, co o roverském věku už víš: jeho psychologii, oblasti roverské výchovy a prvky skautské metody, a získáš něco, čemu můžeme říkat pilíře roverského programu. Tedy typy aktivit, které budou pro rovery přínosné a zároveň motivující k činnosti. Z nich už se základ programu roverského společenství poskládat dá.

oblasti roverské cesty	pilíře roverského programu	možné aktivity roverského společenství
fyzický a duševní rozvoj	náročné fyzické výkony	→ roverské závody → pěší, cyklistické, vodácké expedice → zimní expedice na sněžnicích nebo běžkách
	rozvoj fyzické zdatnosti a obratnosti	→ roverské výzvy → nové sporty, lezecká stěna, bazén
	náročné intelektuální výkony	→ šifrovačka → velká strategická hra
	objevování světa	→ cestování → poznávání jiných kultur (jazyka, kuchyně, víry, ...) → mezinárodní přátelství online (JOTI/JOTA) → účast na mezinárodních skautských akcích → dobrovolnictví v zahraničí, třeba na skautských základnách
	rozvoj kreativity	→ divadelní improvizace → netradiční táborská praxe (pec na chléb aj.) → hudební kapela, předtančení na ples
hledání pravdy	duchovní zamyšlení	→ účast na mši, náboženské slavnosti → ztišení, rozjímání, meditace → roverská vigilie
	poznávání odnot skautingu	→ debata nad dilematy spojenými se zákonem → objevování skautské historie a osobností → zamyšlení nad vlastními hodnotami a jejich podobností nebo odlišností s těmi skautskými
navazování dobrých vztahů	společenské události	→ roverské taneční a ples → okresní/krajské setkání → sousedské setkání → akce pro rodiče mladších členů
	objevování mužskosti/ženskosti	→ oddělené programy pro rovery a rangers v bratrském/sesterském kruhu → debata o mužských a ženských kvalitách inspirovaná třeba tím, co oceňujeme na svých rodičích → sdílení představy o tom, co je důležité v partnerství → debata s dlouhodobými manžely
	dialog s mladšími a staršími	→ příprava programu pro oddíl včlat/světlušek → debata s pamětníky → návštěva domova důchodců/dětského domova

oblasti roverské cesty	pilíře roverského programu	možné aktivity roverského společenství
hledání vlastního místa ve společnosti	hledání vlastního poslání	→ rolová hra → diskuze s osobností života obce
	velké projekty	→ zapojení do přípravy tábora / střediskové akce → projekt pomoci v místní obci
	aktivní občanství	→ osobní zkušenost s demokracií (volby kmene, tvorba společných pravidel) → dlouhodobá spolupráce s nevládní organizací → spolupráce s místní samosprávou – den dětí, uklidme Česko apod. → kmenové komunitní projekty (například podle metodiky Skautský dobrý skutek)
nalézání vlastního vztahu k přírodě	pobyt v přírodě a putování	→ lyžařská výprava, putovní tábor → putování a objevování příběhů krajiny
	přežití v přírodě	→ zimní táboření, přespání v iglú, bivak → vaření na ohni, příprava jídla z přírodnin → rozdělování ohně třením dřev, křesání ohně
	poznávání přírody	→ návštěva chráněných území → diskuze s odborníky z CHKO, záchrané stanice → patronát kmene nad určitým územím (Patronáty)

??? Roverský program osobního růstu

- Snažíte se rovery doprovázet na cestě k sebevýchově? Jak roveři a rangers poznají, že dosáhli skautské dospělosti?

- Které nástroje osobního růstu používáte (roverská stezka, odborky, roverské výzvy, společné projekty, slib)?

- Které nástroje osobního růstu by v prostředí vašeho střediska mohly fungovat? Co z existujícího lze využít, co je nutné upravit, které nástroje použít nelze?

- Jakým způsobem se vaše společenství zapojuje do života širší komunity (mimo středisko)? Jak naplňuje roverské heslo?

ROVERSKÉ SPOLEČENSTVÍ

ROVERSKÉ SPOLEČENSTVÍ

Proč potřebujeme roverské společenství

Základní organizační jednotkou života roverů a rangers je roverské společenství. Stejně jako mají vlčata svou smečku, světlušky roj, skauti a skautky oddíl, tak i roveři a rangers hledají skupinu vrstevníků, se kterou budou pokračovat po skautské stezce. Partu, ve které budou společně objevovat svět. Bez roverského společenství si lze jen stěží představit diskuze v kruhu kolem ohně, víkendové výpravy do přírody, dobrodružné závody, letní expedice, tedy činnosti, bez kterých roverský program nebude nikdy úplný.

Nejde ale jen o organizaci roverského života, mnohem důležitější je opora, které se rangers a roverům v roverském společenství dostává. Roverský věk staví mladého člověka před náročnou překážkou, se kterými se musí nějak popasovat. Roverské společenství nabízí prostředí, ve kterém může svět, který se před ním otevírá, prozkoumávat bezpečně, v kruhu lidí, kterým důvěřuje, o které se může v případě potřeby opřít.

Možná ti připadá, že ve vašem středisku nejsou roveři, kteří by takové společenství vytvořili. Uvaž ale, že z pohledu uspořádání organizace a výchovných cílů, které k roverskému věku přísluší, jsou rovery všichni členové Junáka ve věku mezi 15 až 24 lety. Těch ve středisku jistě pár najdete. Jde mimo jiné o některé rádce a rádkyně (pokud stále rádcují v roverském věku), o členy pracovních kruhů či oddílových rad, kteří pomáhají s vedením oddílů mladších členů, často jsou v roverském věku i přímo vedoucí těchto oddílů. Ti všichni přijali ve středisku důležité role ve vztahu k mladším členům, čímž ale nepřestali být rovery. I pro ně je určen roverský program se svými cíli a nástroji a roverské společenství je podstatnou součástí toho, jak mohou roving prožít. Někteří roveři také možná ze střediska odešli, protože v něm

dříve nenašli vhodnou roli pro své další působení. Při existenci roverského společenství se někteří z nich mohou k činnosti vrátit.

Typy roverských skupin

Roveři a rangers potřebují vlastní společenství, ve kterém se dobrodružství zvané roving bude odehrávat. Jeho konkrétní podoba se ale může do značné míry lišit podle situace v konkrétním středisku. Setkat se můžeš se třemi základními typy uspořádání.

Roverská družina

Roverská družina vzniká v některých oddílech a střediscích například proto, že v něm není dostatek členů a/nebo vedoucích pro založení samostatného kmene. Družina se účastní akcí oddílů, pomáhá s jeho vedením, schází se ale také samostatně, třeba na roverských schůzkách nebo nárazových akcích.

Založení roverské družiny je často jediná možnost, kterou vedoucí skautského oddílu má. Skauty a skautky přecházející do roverského věku je nutné někam předat, a pokud na středisku neexistuje roverský kmen, je roverská družina jednou z možností, kterou členům může nabídnout. Přijímá tím ale na sebe náročnou roli – vedle výchovné práce se členy oddílu (s vlčaty, světluškami, skauty či skautkami) mu nově připadá i zodpovědnost za rozvoj roverů v roverské družině. Míra zapojení roverského programu tedy záleží především na možnostech a odhodlání vedoucích se, společně s vedením oddílu mladších členů, roverům věnovat.

Roverskou družinou na rok

Pokud je ve vašem středisku problémem malý počet členů, kteří každoročně do roverů a rangers přechází, můžete dočasně vytvořit roverskou družinu. V následujícím roce se třeba další přecházející členové k družině přidají a společně mohou založit roverský kmen.

Roverský kmen

Roverský kmen je samostatně fungující jednotka roverů a rangers, která se pravidelně schází na vlastních akcích a ve své činnosti se aktivně věnuje roverskému programu. Program kmene se zaměřuje přímo na témata, která jsou pro rovery a rangers nejzajímavější a nejpřínosnější. To je velká výhoda oproti roverské družině, jejíž činnost je často dána spíše potřebami oddílu mladších členů.

V roverském kmeni se setkávají různé staří členové, kteří mají různé role. Stejně jako ve skautské družině, ti starší a zkušenější podporují mladší členy na jejich roverské stezce. Nezastupitelnou roli, podobně jako ve skautském oddíle, hraje také vedení kmene. Úkolem vedoucího (nebo vedoucích, tvořících například kmenovou radu), je směřovat činnost kmene a doprovázet jeho členy na cestě osobního růstu.

Roverský kmen nejčastěji vzniká v přímé návaznosti na konkrétní oddíl/středisko, své členy ale může přijímat i z více středisek. Roverský kmen lze také (po naplnění určitých podmínek) registrovat jako samostatnou organizační jednotku Junáka. To s sebou nese některé výhody. Kmen jako organizační jednotka

Vysokoškolský rovering

Odchod na vysokou školu nemusí nutně znamenat omezení tvého roverského života. V některých univerzitních městech fungují kmeny, které sdružují právě rovery a rangers přicházející za studiem na VŠ. Mezi ty déle fungující patří pražská Skrypta nebo brněnský Dýchánek. V posledních letech se vysokoškolská roverská činnost rozvíjí také kolem existujících Skautských institutů.

Širší roverské společenství

V některých místech, pokud to situace dovolí, vznikají vedle roverských kmenů i širší roverská společenství. Jde o rovery a rangers z více oddílů, středisek nebo i měst, kteří se vedle vlastní kmenové činnosti scházejí také napříč kmeny. Své místo v širším roverském společenství mohou najít také jednotlivci, kteří aktuálně nemají v domovském středisku roverskou družinu nebo kmen.

Roverská společenství jsou často velmi různorodá. Spojení roverů a rangers s různými zájmy, zkušenostmi, tradicemi, poskytuje cenný zdroj motivace a inspirace pro další roverskou činnost. Když budeš chystat akci pro rovery z celého okresu, dáš si na její přípravě více záležet, pro větší počet účastníků bude také snazší získat zajímavé hosty. A příště se zase ty zúčastníš napínavého závodu uspořádaného rovery ze sousedního města.

Míra spolupráce se v jednotlivých společenstvích značně liší. Někde jde „pouze“ o každoroční sraz roverů z okresu, jinde třeba o tradiční ples, na který zveme rovery z blízkých středisek. V některých společenstvích podobné akce přerostly do dalších forem spolupráce, ať už k pravidelnému měsíčnímu setkávání, sportovnímu zápolení, společné účasti na velkých akcích, či letní

expedici. Je zřejmé, že ne všude jsou vhodné podmínky k setkávání napříč středisky. Zejména ve velkých městech lze ale často najít dostatek příležitostí, stačí se jen rozhlédnout.

Typy skupin – výhody a nevýhody

Roverská družina

- VÝHODY: možné řešení pro malou skupinu roverů a rangers
- NEVÝHODY: členové se často věnují spíše vedení oddílu, zapojení roverského programu do činnosti je někdy omezené

Roverský kmen

- VÝHODY: umožňuje rozvinutí roverského programu v plně šíři a dává tak dobré předpoklady k naplnění cílů roverské výchovné kategorie
- VÝHODY: oficiálně registrované kmeny jsou „viditelné“ ze strany organizace a může se jim tak dostat nejrůznější podpory (metodiky, příspěvek na činnost apod.)
- NEVÝHODY: pokud nedochází k obnově kmene, skupina může postupně ztrácet nápady a motivaci k setkávání

Roverské společenství

- VÝHODY: pestré složení a aktivity nabízí dodatečnou inspiraci a motivaci do roverské činnosti
- VÝHODY: nabízí otevírání nových obzorů, navazování nových vztahů
- NEVÝHODY: fungování závisí na možnosti se pravidelně scházet, což může být v některých regionech obtížné

Roverský kmen

Jak jste asi vytušili z předchozího přehledu typů roverských skupin, výchozím uspořádáním roverů a rangers je roverský kmen. Ten umožňuje, podobně jako u jiných oddílů mladších členů, nejlépe organizovat činnost roverů na úrovni střediska. Vedoucí roverského kmene se stává členem střediskové rady a zastupuje tam zájmy roverů. Existence roverského kmene není překážkou ani pro zapojení do širšího roverského společenství, naopak je pro to dobrým

předpokladem. Každá forma rovingu (a každý rok roverské činnosti) má svůj nezpochybnitelný smysl – pro konkrétní rovery v konkrétním věku představuje příležitost k dalšímu putování po skautské stezce. Pokud ale máte tu možnost, usilujte o založení samostatného roverského kmene. Je to nejsnazší (rozhodně ne lehká, ale stále nejsnazší) cesta pro dosažení cílů roverské výchovy.

Na roverských kurzech se někdy setkáváme s roverskými skupinami, které se zdráhají nazývat své společenství jako „kmen“. Důvodem je často představa, že této kvality dosahuje jen bezproblémově fungující skupina, která se schází naprosto pravidelně, neustálé přetéká nápady na další činnost a na svých akcích vyvádí jen ty nejneuvěřitelnější kousky, které udivují všechny, kdo se o nich byť jen doslechnou. Často se takové vnímání zakládá na idealizované představě historických kmenů, kde se scházeli výhradně třímetroví 110% roveři, kteří dokázali rozdělat oheň plivnutím do suché trávy. Jak asi tušíte, žádné takové kmeny nikdy neexistovaly. A neexistuje také žádné roverské společenství bez dílčích potíží, s obdobími slabší činnosti či bez pochybností o dalším směru. Nebojte se překročit neexistující stín vlastní minulosti a namísto „stonku“, „kmínku“ či „stvolu“ se stát opravdovým roverským „kmenem“.

I proto, že roverský kmen považujeme za výchozí uspořádání roverů a rangers (a také proto, že to bude o něco přehlednější), zabýváme se v dalším textu především roverskými kmeny.

Na rok, nebo napořád?

Z průzkumu na Obroku 2009 vyšlo, že průměrná životnost roverského kmene je asi 2,5 roku. Je to dáno tím, že v hnutí existuje množství kmenů, které fungují pouze několik málo let, na druhou stranu existují také kmeny, které nepřetržitě fungují už desetiletí.

Velká část roverských kmenů má jednogenerační charakter. Kmen vznikne se silnou generací aktivních roverů, kteří jeho činnost nějakou dobu táhnou. To ale nevydrží navždy. Roveři odejdou na vysokou školu nebo se zapojí do vedení mladších skautů a na kmen nemají tolik času. Postupně se také vyčerpají nápady nebo prostě chuť se potkávat se stále stejnými tvářemi.

Na druhé straně existují vícegenerační kmeny. Ty typicky vznikají ve větších městech, kde je více roverů a rangers a roverské společenství není tak silně svázáno s konkrétní věkovou skupinou. Další generace do kmene přináší nové nápady, impulzy mohou přijít také od partnerského oddílu, se kterými se domluvíte na společných schůzkách. Hodně samozřejmě záleží na vůdci kmene – nakolik se mu podaří udržet kontinuitu kmene a začlenit

nové impulzy do života společenství. I kdyby se to nepodařilo, není důvod zoufat. I „jednorázové“ kmeny mají svůj smysl. Pro své současné členy představují bránu k roverskému dobrodružství, pro další generaci se zase mohou stát vzorem při zakládání kmene vlastního.

Mladší a starší

Roverský věk je docela dlouhý. To samozřejmě představuje pro život v kmeni určité výzvy. Pokud kmen tvoří jedna generace, která odešla ze skautského oddílu společně nebo třeba během 2 táborů, brzy se ustálí ve svém složení a rolích a funguje bez větších změn po několik let, asi jako skautská družina.

Vícegenerační kmeny jsou svojí strukturou složitější. V kmeni jsou skauti mladšího roverského věku (15–19 let). Ti jsou nejdříve rovery-nováčky, kteří do kmene nově přešli z oddílu nebo se skauty a skautkami stali až v roverském věku. Jejich úkolem je se v kmeni porozhlédnout a postupně se zapojit do jeho činnosti. Brzy již ale tvoří hlavní jádro kmene a svou energií a nápady kmen táhnou. Zároveň často působí u oddílů mladších členů nebo pomáhají na středisku, svoje různé skautské role se tedy pokoušejí nějak balancovat. Starší a zkušenější roveři (20–24) mají role velmi různé – někteří roverský kmen vedou, jiní působí spíše u mladších oddílů. Řada již našla novou roli mimo skautské hnutí (studují vysokou školu ve vzdáleném městě, nastoupili do práce nebo se stali rodiči) a života kmene se účastní spíše nárazově. Je přirozené, že různé generace mají na podobu rovingu odlišný názor. Sladění rozdílných představ může být jednou z hlavních výzev fungování vícegeneračního kmene.

Kluci a holky

Roverské kmeny jsou obvykle koedukované, spojují dívčí a chlapecké skupiny dohromady. Buď kmen přímo navazuje na koedukovaný oddíl, nebo se v kmeni poprvé spojují kluci a holky z partnerských chlapeckých a dívčích oddílů. Koedukace je v roverském věku přirozená potřeba. Potkávat se v čistě holčičí nebo chlapecké skupině už zkrátka není pro rovery a rangers tolik zajímavé.

Společným setkáváním získává kmen novou dynamiku a dává dospívajícím klukům a holčkám možnost zkusit si role pro budoucí partnerský život. To ale neznamená, že všechny činnosti kmene musí být společné. I programy, které odděleně prozkoumávají ženskost a mužskost rangers a roverů, mají v kmeni svoje podstatné místo.

Každá s každým

Co naplat, jedním z hlavních témat roverského věku je hledání životního partnera nebo partnerky (nebo alespoň formování představy o něm/ní). To se přirozeně odráží i v životě kmene. Na roverských kurzech jsme mnohokrát slyšeli větu: „No jo, když u nás už každá chodila s každým!“ Otevíráni se novým generacím a/nebo spolupráce s dalšími rovery a kmeny je jednou z možností, jak předejít sociálnímu vyčerpání roverské skupiny.

Tradice a jedinečnost kmene

Každý roverský kmen je jedinečný. Od dalších roverských skupin se liší svou symbolikou, vnitřním uspořádáním, rituály, tradičními akcemi, zaměřením činnosti apod. Vše dohromady přispívá k chápání toho, jaké je konkrétní roverské společenství, posiluje pocit sounáležitosti jeho členů, nabízí myšlenkový rámec, na který se členové mohou spolehnout, aby se v kmeni cítili jistě a bezpečně.

Na druhou stranu, roverský kmen jsou především roveři a rangers. Kmen tvoří jeho členové víc než tradice a rituály. Lidé v roverském věku jsou v procesu hledání své identity, specifickým způsobem prozkoumávají své hranice. Je důležité ptát se, jestli jsou členové kmene jeho spolutvůrci – to je důležité nejen pro udržení kmene při životě, ale i pro smysluplný rozvoj jeho členů. Ptejte se roverů a rangers, jestli rozumí tradicím a symbolice kmene. Pokud jim již smysl nedávají, dejte jim prostor pro přetvoření nebo dotvoření vlastních. Ať je kmen odrazem svých členů a inspiruje je v naplňování služby sobě, druhým i vyššímu principu.

Zakládající listina roverského kmene

Zakládající listina roverského kmene _____

Roverský kmen je společenstvím přátel.

Společně jsme zodpovědní za užitečnost a budoucnost kmene. Vědomě chceme pracovat na sobě, dělat lepším sebe i svět kolem nás. Jsme jeden kmen, jsme si navzájem oporou a společně se dostaneme dál a výš. Chceme upřímně vykonávat tři služby roveringu a skrze ně objevovat skauting i sebe.

Všichni v kmeni jsme vlastní originál, žádný člověk není stejný. Každého něco baví, něco umí, něco má rád. To dává našemu společenství, společnému programu i činnosti pestrost a učí nás všechny vzájemnému respektu.

Členové kmene: _____

stvrzeno podpisy a odhodláním k novému dobrodružství

(Sid, RK Murlok, Blansko)

Vztah kmene a dalších oddílů

Vytvoření roverského kmene neznamená, že se jeho členové odstříhnou od zbytku střediska, právě naopak. Dobře fungující kmen je se střediskem pevně provázaný – kmen je pravidelně doplňován členy přecházejícími z mladších oddílů, u starších činovníků hledá inspiraci a pomoc s vlastním programem. Kmen také pomáhá s přípravou střediskových akcí nebo táborů, členové kmene se zapojují do vedení oddílů mladších členů. Najít konkrétní podobu vztahu kmene a dalších oddílů však může být někdy obtížné.

Vedení oddílu není roverský program...

Možná nejdůležitější otázkou, kterou si musí zodpovědět každé středisko, je, jestli a jak konkrétně zapojovat členy v roverském věku do vedení oddílů mladších členů. Z pohledu střediska se zdá být zřejmé, že vedení světlušek, vlčat, skautů a skautek je potřeba zajistit přednostně (k čemu mít roverský kmen, když nebudeme mít oddíly, v nichž by holky a kluci do roverů dorostli?) a v některých střediscích zapojení do pracovních kruhů těchto oddílů dostává před roverským programem přednost. Mladší roveři a rangers se často stávají také přímo vedoucími oddílů, což s sebou nese jistá rizika.

Zapojení mladších roverů do vedení oddílů je problematické hned ze tří důvodů. Zaprvé je práce u oddílu náročná, a pokud se jí roveři skutečně věnují, pro vlastní roverskou činnost jim nezůstává mnoho prostoru. Roveři

sice rozvíjí mnohé dovednosti potřebné pro vedení (plánování akcí, příprava programů, práce s mladšími členy), nicméně další témata, která jsou pro daný věk podstatná (hledání limitů vlastního těla, rozvíjení dobrých vztahů, duchovní růst, hledání vlastního vztahu k přírodě), leží spíše ladem. Činovnícká role rozhodně nenechá rovery zakrňet, ale neumožní jim ani rozvíjet se v plně širí oblastí roverské cesty.

Zadruhé, pokud roveři a rangers postrádají při práci v oddíle některá svá témata a aktivity, mívají chuť přidat je do programu oddílu, se kterým pracují. Výsledkem mohou být složité strategické hry, náročné fyzické závody, hloubavé diskuzní programy, které sice mohou být pro skauty a skautky (zejména pro starší členy oddílu) zajímavé, zároveň ale plně nevyužívají svůj potenciál. Mnohem víc by z nich kluci a holky získali právě až v roverském věku. Takové „vykrádání“ roverského programu pro skautský (a někdy i vlčácký a světluščí!) program je docela běžné. Příčinou je často právě roverský věk vedoucích, kteří program nevědomky přizpůsobují vlastním potřebám.

Třetím, ale neméně podstatným důsledkem zapojení roverů do vedení, může být odchod některých členů a členek v roverském věku ze střediska. Vedení mladších kluků a holek není pro každého a roveři, kteří v přípravě programu pro mladší členy nenajdou svou roli, ztratí motivaci se činnosti dále účastnit. Možným řešením by bylo rozdělení rolí mezi členy kmene: někteří by se podíleli na vedení oddílu (ostatní by na akcích vypomáhali), zatímco další by připravovali spíše akce kmene (na které by si zase vedení oddílu mohlo přijít „odpočinout“). Sami ale asi víte, že takhle by to nefungovalo – členové aktivní ve vedení jsou většinou právě ti, kteří táhnou i činnost kmene. Pokud budete plánovat zvlášť program oddílu a kmene, hlavní kus práce odtáhnou většinou ta stejná jména.

Obdobným tématem je zapojení mladších roverů a rangers jako rádců a rádkyň. Nemají využít své zkušenosti a pomoci takto s chodem oddílu? Zapojení roverů-rádců nebo rangers-rádkyň může být lákavé, ale souvisí s ním obdobné problémy jako s rolí vedoucího. Roveři pro své rádcovské povinnosti jednak obtížně nachází čas na vlastní roverský program, složité je ale i jejich působení ve skautské družině. Skautská výchovná metoda předpokládá, že družina je parta vrstevníků, která si vzájemně pomáhá na skautské stezce. Roveři možná družinu mohou vést zodpovědněji než mladší členové, pro skauty a skautky jsou ale spíše dospělými vedoucími než parťáky, se kterými budou sdílet radosti a strasti skautské družiny. Zapojení roverů jako rádců může být dočasné řešení (než např. doroste nový rádce), nemělo by ale jít o trvalé uspořádání.

... ale pomoc u oddílu je nedílná součástí roverského programu

Výše řečené neznamená, že se vedení oddílů mladších členů roverů a rangers netýká. Pokud by tomu tak bylo, na mnoha místech by nebylo možné udržet existující oddíly. Ale není to jen potřeba střediska, roveři a rangers se často do vedení svého oddílu zapojit chtějí – prožili v něm krásná léta, rádi se opět vydají na oblíbená místa svých výprav a táborů, chtějí si vyzkoušet, jaké je připravit velkou táborovou hru. Budete neustále hledat rovnováhu, ve které roveři a rangers pomohou tam, kde je to zapotřebí, a zároveň budou mít dostatek prostoru pro vlastní program.

Taková rovnováha se může lišit mezi různě vyspělými rovery a rangers. Mladší roveři budou možná zpočátku potřebovat od „svého“ oddílu trochu odštrihnout, aby mohli objevit svou novou roli v roverském kmene. Vhodným zapojením do práce u oddílu může být zpočátku třeba společná kmenová příprava konkrétní akce (městské hry, dětského dne, střediskového plesu) nebo většího projektu (celotáborové hry). Postupně se roveři a rangers budou více zapojovat do pracovních kruhů mladších oddílů, v takové roli by ale měli působit pod dohledem staršího činovníka, který se bude zajímat, zda vedení nenahrazuje úplně jejich roverský život. Starší roveři již mají určitý nadhled a o balancování svého roverského a činovníckého života se postarají sami. Součástí staršího roverského věku bude významnější převzetí zodpovědnosti za některou část života střediska (spoluvedení oddílu, středisková role, správcovství klubovny apod.), které se pro některé rovery stane primární rolí ve skautském hnutí. Životní cyklus rovera

Prostor pro roverský program

S ohledem na konkrétní uspořádání vašeho roverského společenství je nutné hledat vhodný prostor pro roverský program. Dejte prostor roverským akcím v průběhu roku a zahrňte je hned od začátku do společného plánování akcí na středisku. Na táboře vyhradte některé dny, ve které se roveři nebudou věnovat mladším členům, ale vlastní činnosti (činnost pro mladší děti v tu chvíli zabezpečuje někdo jiný). Pravidelné roverské programy mohou probíhat také například po večerce mladších členů.

Doba roverského hájení

Přemýšlíte, jak dát začínajícím roverům prostor se v kmeni porozhlédnout a nenechat se ihned strhnout zpět do oddílového života? Vyzkoušejte ve středisku dobu „roverského hájení“, kdy žádný oddíl začínající rovery neosloví s prosbou o zapojení do práce u oddílu. Může jít o dobu 3–6 měsíců, například dokud roveři nedokončí roverskou zkoušku a nejsou plně přijati do roverského společenství.

VEDENÍ KMENE

Kdo vede roverský kmen?

Roverské společenství netvoří pouze samotní roveři. Nepostradatelnou součástí každého kmene je jeho vedení. Jde o starší či vyspělejší členy, kteří přijali roli vedoucích-průvodců a doprovázejí mladší členy roverským věkem.

Už jsme se tím zabývali dříve, ale zde je možná vhodná místa si zopakovat to nejdůležitější. **Je třeba jasně odmítnout představu, že se roveři „o sebe již postarají sami“.** Skautské hnutí má pro roverský věk definovaný výchovný obsah a nelze říct, že jde o snadné úkoly. Role zkušenějších průvodců je v roverském kmeni stále klíčová. Čerstvé rovery není možné ve věku 15 let opustit a vzdát se tak předčasně zodpovědnosti za jejich další směřování. Role skautského vychovatele se samozřejmě mění, končí ale teprve na konci roverského věku v okamžiku, kdy rover přebírá zodpovědnost za svůj další rozvoj plně do vlastních rukou.

➔ [Od výchovy k sebevýchově](#)

➔ [Životní cyklus rovera](#)

Osobnost vůdce

Důvěryhodnost a autorita

Pokud vedeš roverský kmen, je zásadní, aby ti roveři a rangers věřili a respektovali tě. Pokud by ti nedůvěřovali, nenásledovali by cesty, které jim budeš otvírat, a kmen by tak nemohl zdravě fungovat.

Jak získáš potřebnou důvěru a autoritu? Tím, jaký/á jsi a svými činy. Stephen R. C. Covey ve své knize „Důvěra: jediná věc, která dokáže změnit vše“ hezky shrnul budování důvěryhodnosti do čtyř stavebních kamenů:

1. Integrita – plň závazky vůči sobě i ostatním, buď autentický a dbej, aby tvé činy a slova byly v souladu.
2. Úmysly – prozkoumávej a kultivuj své úmysly a dávej je najevo. Pro ostatní musí být zřejmé, o co usiluješ a že jsou tvé úmysly v souladu s jejich hodnotami.
3. Způsobilost – jednej v souladu se svými silnými stránkami. Zlepšuj své schopnosti vést kmen anebo si říct si o pomoc v oblastech, na které nestačíš.
4. Výsledky – převezmi odpovědnost a dotáhni věci do konce.

Získat důvěru mladších členů není jednorázový proces. Autoritu buduješ či ztrácíš neustále. Neustále jsi vzorem.

Vedoucí jako vzor

V každém okamžiku se máte právo znovu rozhodnout, jestli budete dobrým příkladem, nebo hrozným varováním. (R. Sabatier)

Zkušený a starší, nebo vrstevník?

Je vhodnější, aby kmen vedl zkušený a starší rover, nebo naopak vrstevník? Ostřílený vedoucí toho spoustu zažil a spíš umí nabídnout patřičný nadhled. Naopak rover či ranger starý/á podobně jako ostatní je zase naladěn/a na podobnou vlnu a splňuje požadavek mladistvých po odstříhnutí od autority. Záleží na konkrétních osobnostech a oba případy mohou fungovat či se s výhodou kombinovat – např. mít staršího vedoucího a vedle něj „rádce roverské družiny“.

Mezi vedoucími a mladšími členy roverského společenství je obecně vhodný určitý věkový odstup, věk je však jen jedním z faktorů. Záleží především na osobnosti vedoucího. Role roverského vůdce není pro každého a vyžaduje především dostatečnou zralost a nadhled.

Způsoby a styly vedení

Vedení roverů je v mnoha věcech obdobné vedení mladších členů. Při práci s mladistvými a dospělými využiješ i stejné styly vedení (direktivní/liberální/demokratický), ale možná v trochu jiném poměru. Direktivní přístup typicky využiješ méně – spíše výjimečně, například v případě nebezpečí. Naopak dáš větší prostor demokratickému a liberálnímu přístupu. Roli roverského vůdce si můžeš představit spíše jako „průvodce“, tedy někoho, kdo nevede, ale doprovází, směřuje, poskytuje nadhled.

Různé situace však potřebují různé přístupy. Zejména v roverském věku, kdy kluci a holky touží se rozhodovat sami a distancovat se od autorit, je potřeba rozvíjet cit pro rozhodování, kdy skupinu nechat a kdy zasáhnout.

Autorita

Jednat autoritářsky je ten nejjistější způsob, jak všechnu autoritu ztratit. (R. Sabatier)

Je lepší svěřit vedení kmene do rukou jednoho vedoucího, nebo je spíše vhodnější kmenová rada? Různé způsoby mají své výhody a nevýhody, jejich přehled najdeš v následující tabulce.

Způsob vedení	Výhody	Nevýhody	Kdy se hodí
Jeden vedoucí bez kmenové rady či vedoucí oddílu u roverské družiny	<ul style="list-style-type: none"> → Jasná zodpovědnost → Rychlejší komunikace a rozhodování 	<ul style="list-style-type: none"> → Náročné na jednoho člověka → Menší zapojení ostatních 	<ul style="list-style-type: none"> → Pouze jeden zkušenější a aktivní rover → Menší skupina (do cca 8 lidí)
Kmenová rada	<ul style="list-style-type: none"> → Více lidí se učí vést kmen → Zapojuje se více členů než jen vedoucí → Ve vedení je reprezentováno více názorů a postojů 	<ul style="list-style-type: none"> → Náročnější na komunikaci → Pomalejší rozhodování 	<ul style="list-style-type: none"> → Více zkušenějších a aktivních členů → Větší skupina
Skupina bez vedoucího, akce organizují jednotliví roveři	<ul style="list-style-type: none"> → Příležitost částečně zažít roverský program, i pokud chybí roverský vůdce 	<ul style="list-style-type: none"> → Nejasné zodpovědnosti → Může chybět směr a vytrácet se náboj, větší riziko pasivity 	<ul style="list-style-type: none"> → Nedostatek času pro roving → Chybí lídr

Nástupnictví

Roverský kmen jsem zakládal a vedl s myšlenkou, že vedení jednou předám. To mi pomohlo během několika let více angažovat mladé rovery, aby se osamostatnili. Mé vedení postupně přestali potřebovat a vedení kmene následně přebírali. (Štaflík, RK Irminsúl, Praha)

Příprava následníků

Po dobu celého skautského roku jsem se svými nástupci řešil všechny věci, které přísluší vedoucímu kmene. Od jara jsme se potkávali každé dva týdny, povídali si o kmenových záležitostech, představách dalšího směřování, ale také celkově o roveringu a jeho vnímání. I po předání jsme spolu v kontaktu, jen naše role jsou již jiné. (Majkl, RK Rozbřesk, Břeclav)

Kurzy zaměřené na vedení roverů

Je těžké shrnout rady o vedení do pár odstavců, učit se vést je také dlouhodobý proces. V Junáku ti k tomu může dopomoci nejlépe čekatelství a posléze vůdcovský kurz. I když se často nevěnují přímo roverskému věku, nabízejí všechna důležitá témata pro práci s mladšími členy hnutí – vývojovou psychologii, pedagogiku, metodiku apod. Přímo na vedení roverských společenství se zaměřují:

- **Rovel** – vůdcovský lesní kurz pro vedoucí roverů a rangers, kvalifikační kurz zaměřený na rovering
- **Svatoplukovy pruty** – metodicko-zážitkový lesní kurz zaměřený na podporu a rozvoj roverských společenství určený pro tří- až šestičlenné skupiny.
- V minulosti obohatily vzdělávání v práci s rovery a rangers například kurzy Safír a Roverská lesní škola.
- Otázkou roverů v rámci oddílových rad se tradičně věnuje také týmový vůdcovský lesní kurz **Oikos**.

 [Skautské vzdělávací kurzy](#)   [Roverské kurzy](#)

ŽIVOT KMENE

Rok v životě kmene

Tak jako se ručička hodin o půlnoci vrátí vždy na dvanáctku a odstartuje nový den, začíná roverský kmen s koncem prázdnin vlastně od znovu. První měsíce podzimu jsou obdobím nového začátku. Do kmene přijdou nováčci, pro které roverské dobrodružství právě začíná. Někteří zažili svůj poslední skautský tábor, ale možná mezi sebou přivítáme i úplně nové tváře. Zažijeme společné setkání plné očekávání toho, co nový rok přinese, a první víkendovou výpravu, kde si možná ještě užijeme paprsky slunce. Nebo se spolu s dalšími rovery

rozloučíme s prázdninami na zářijovém Korbu. Listopad a prosinec jsou svou náladou odlišné. Dlouhé večery vybízejí k městským hrám, debatám kolem ohně, společným zamyšlením. Roveri a rangers se vydávají do hlavního města na Mikulášský seminář a zapojují se do vánočních tradic ve svém městě.

První měsíce nového kalendářního roku patří zimní přírodě, výpravám na běžkách nebo dobrodružnému zimnímu táboření. Je ale také čas pro setkání, třeba na tradičním plese nebo sněmu kmene, dříve než nastane jaro a do prázdnin zase nebude klid k zastavení. V březnu nebo dubnu, když se oteplí a dny prodlouží, vyrážíme do luk a lesů za jarním touláním, stoupáme na Ivančenu, zápolíme v roverských závodech a soutěžích. Je to chvíle posledního oddechnutí. Poslední měsíce roku jsou totiž plné – s přípravami táborů, posledními školními povinnostmi, ale i setkáním roverů na Obroku se ani nenadechneme a rovnýma nohama skočíme do prázdninových dobrodružství. Ať už to bude tábor s oddílem, putovní roverský tábor, zahraniční expedice, nebo účast na některém z lesních kurzů, čeká nás vyvrcholení společně stráveného roku. S některými rovery a rangers se po létě rozloučíme, jiní v kmenech převzímou roli průvodců a zapojí se do jeho vedení, napjatě očekáváme, co přinesou letošní nováčci. Ručička vyčkává před dvanáctkou, než svým poposkočením odstartuje nový rok v životě kmene.

Živý kmen

Jednou z ctností dobře fungujícího kmene je pravidelné scházení se a pestrost činností. Představ si kmen jako živý organismus. Kmenové schůzky jsou jeho tep. Mohou tepat s různou frekvencí, ale neměly by zaniknout úplně. Jednodenní a víkendové výpravy jsou hlubokým nádechem čerstvého vzduchu. Tradiční akce jsou hrnkem pramenité vody, která osvěží. Letní táboření a expedice nabízejí vydatnou stravu, kterou bude kmen trávit a žít z ní po několik dalších měsíců.

Akce kmene

Kmenové schůzky

Schůzky kmene umožňují členům kmene se pravidelně, nejčastěji každé 2–3 týdny, setkávat. Kmenovky jsou prostorem pro objevování. Na rozdíl od skautské družinovy mohou trvat různě dlouho, roveři se schází na různých místech, na programu se může objevit skoro cokoliv.

Dobrym zvykem je, že členové kmene se všichni, dle svých možností, zapojují do přípravy programu. Každý má možnost představit, co mu přijde důležité, zajímavé, čím chce ostatní členy kmene obohatit. Není neobvyklé schůzku věnovat návštěvě lezecké stěny, diskuzi s pozvaným hostem, velké strategické hře, zpívání nebo společnému vaření, fantazii se meze nekladou. Každá schůzka začíná znovu od nuly a vypráví svůj vlastní příběh. Je jen na vás, jak pestrou mozaiku se vám za rok podaří poskládat.

Plán akcí

Odstartujte nový skautský rok plánovací schůzkou. Dejte hlavy dohromady a vypište si nápady na to, co byste jako roveři mohli společně podniknout. Vzpomeňte si také na rovnováhu oblastí roverské výchovy a pohlíďteje si, ať se v delším časovém úseku věnujete různým tématům. Určete si termíny jednotlivých akcí na několik měsíců dopředu a domluvte se, kdo bude kterou připravovat. Zapojte i nováčky kmene. Nezapomeňte, že ve dvou se to lépe táhne – pusťte se do přípravy s kamarádem nebo ve dvojici spojte zkušenější rovery a nováčky. *(Káďa, středisko Blaník, Praha)*

Výpravy

Jednodenní a víkendové výpravy jsou pro roverský kmen vzácnější, ale neméně podstatné. Umožňují vyrazit ven a alespoň na omezený čas pobývat v přírodě i v průběhu roku. Jsou malými roverskými putováními, při kterých roveři objevují krajinu ve svém okolí a v celé České republice a poznávají její příběhy. Rozvíjí táborské znalosti a dovednosti (přespávají třeba i v náročnějších podmínkách venku) a připravují se tak na letní táboření nebo expedice. Výpravy jsou ale také okamžikem pro zastavení. Roveři nespěchají hned domů, mají tak prostor otevřít i náročnější témata, na která by třeba na schůzce nebyl čas.

Roverské výpravy mohou nabývat nejrůznějších podob. Můžete si dovolit formát, který by s mladšími členy nebyl možný. Vyrazte co nejdále, kam se dokážete dostat za 100 Kč. Jděte tak, že si na každé křižovatce hodem

kostkou určíte další cestu. Vyzkoušejte si, jak velkou vzdálenost dokážete (ve zdraví) ujít za jediný den. Putujte od východu do západu slunce tak, abyste stále směřovali za slunečním kotoučem. Jeďte do nějakého velmi vzdáleného místa ČR. Vyrazte na výpravu na kole, na vodě, na běžkách...

Putování na tábořiště

Mezi oblíbené roverské výpravy patří putování na tábořiště v netradiční roční době – na jaře, nebo v zimě. Objevujeme jiný pohled na známé místo, složitější počasí nás nutí k překonání výzvy, třeba k přespání na sněhu. Jarní probouzení přírody, chladné noci a slunečné dny plné zeleně nebo mizející zbytky sněhu rozvíjí naši schopnost pro vnímání přírody a krásy. *(Sid, RK Murlok, Blansko)*

Tradiční akce

Vedle kmenovek a výprav, které jsou pokaždé trochu jiné, patří k roverskému roku také tradiční akce. Může jít o výpravu na tábořiště k výročí založení oddílu, pořádání střediskového plesu, silvestrovské táboření v týpí, roverské hory o jarních prázdninách, každoroční účast na některém z roverských závodů nebo třeba prázdninová expedice do rumunských hor. Tyto akce přináší do života kmene určitou jistotu. Ať už se jiné akce daří, nebo ne, vždy se můžete těšit, až se zase sejdete na plese nebo až vyrazíte pod týpí. Je pravděpodobné, že dorazí i členové, které jste nějakou dobu neviděli. U tradičních akcí budou vždy vědět, co očekávat, a bude tak pro ně snazší se zúčastnit.

Každoroční pořádání umožňuje také akce postupně rozvíjet, roveři a rangers se stávají skutečnými odborníky, získávají zkušenosti, kterou mohou třeba časem využít i mimo svůj roverský kmen.

Tradiční akce

Ve skautském roce máme čtyři tradiční akce. První z nich je přijímací rituál, který se koná na podzim a kterým prošli všichni členové kmene. Díky tomu se této akci účastní i ti, kteří jsou jinak méně aktivní. Další z akcí je vánoční besídka a společné trávení Silvestra na střediskové chatě v Bílých Karpatech. Po novém roce pořádáme kuchařskou soutěž – memoriál pana Wonga, kdy je cílem připravit co nejlepší pokrm za využití povinné ingredience, čínské polévky. Na jaře, na den sv. Jiří, vysazujeme ve spolupráci s městem Břeclav na veřejném prostranství nový strom. *(Majkl, RK Rozbřesk, Břeclav)*

Každý rok jedno pohoří

Opravdu tradiční záležitostí jsou přechody pohoří. Každý rok jeden větší „čundr“, vhodných cílů je v naší blízkosti dostatek a o různých úrovních náročnosti. Na čundru se setkávají i členové, kteří se jinak přes rok z různých důvodů příliš nezapojují. Většinou se jedná o týdenní akci, případně prodloužený víkend. Velmi intenzivní čas strávený spolu často prohlubuje vztahy mezi lidmi. Jak se říká, když chceš poznat, jaký člověk opravdu je, vyraz s ním do hor. (Sid, RK Murlok, Blansko)

Letní táboření a putování

Letní táboření nebo putování je vrcholem roverského roku. Roveři se často musí rozhodovat, jak léto stráví – jezdí na tábory s mladšími členy, různé kurzy, brigády, ale i kdyby šlo jen o pár dnů, stojí za to, strávit alespoň malou část léta společně. Kmen může tábořit s oddílem, vyrazit samostatně na putovní tábor, uspořádat zahraniční expedici, vyrazit společně na lesní kurz nebo se zúčastnit některé ze zahraničních roverských akcí. Ať tak, nebo tak, letní dobrodružství bude jedním z hlavních okamžiků roku, odměnou za celoroční činnost.

Pobyt v přírodě, po dobu více dnů nebo týdnů, umožní odpoutat se od každodenního běhu života doma, prožít opravdové společné dobrodružství. Volné putování krajinou dává pravý význam slovu rover-poutník. O prázdninách putujeme po svých cestách, objevujeme svět i sami sebe. Pro kmen je letní táboření či putování možnost se společně zastavit, zamyslet se, co všechno jsme zažili a jak můžeme činnost posunout zase v novém roce. ➔ Roverské léto

Dlouhodobé projekty služby druhým

Součástí života kmene jsou také projekty dlouhodobé služby druhým. Jde o projekty věnované naší obci, regionu, místní přírodě nebo i projekty s globálním rozměrem. Můžeme na nich spolupracovat s občanským sdružením nebo neziskovkou a leccos se při tom naučit. Takové projekty mohou trvat týdny, měsíce, někdy spolupráce přetrvává i několik let. Služba druhým přináší do života kmene směr, dává smysl jeho činnosti. Pro rovery přináší možnost vyzkoušet si, že jejich hlas se počítá. Umožňuje zapojit se do života vlastní komunity, obce, regionu a otevřít tak roverské společenství širšímu světu. ➔ [Aktivní občanství](#)

Akce v životě kmene

- ➔ Roverské schůzky – každé 2 až 3 týdny, pestrý program, podíl všech členů na přípravě
- ➔ Jednodenní a víkendové výpravy – jednou za měsíc až dva, objevování přírody a příběhů krajiny, prostor pro větší témata
- ➔ Tradiční akce – dle místní tradice, rozvíjí odbornost kmene a jeho členů
- ➔ Letní táboření a putování – léto, vyvrcholení skautského roku, objevujeme svět i sami sebe
- ➔ Dlouhodobé projekty služby – zapojení do života komunity/obce/regionu

Akce s dalšími rovery

Podstatnou součástí života kmene jsou akce s dalšími rovery, tedy s roverskými družinami nebo kmeny z jiného oddílu, střediska, kraje nebo i země. Takové akce jsou solí roveringu – asi by to chvilku šlo i bez nich, ale nebylo by to ono. Setkávání s jinými rovery totiž přináší tři velké výhody.

Možná největší přidanou hodnotou společných akcí je možnost potkat se s novými tvářemi. Roveři navazují přátelství, která budou rozvíjet při dalších příležitostech: navštíví spřátelený kmen na tradičním plese nebo během tábora, vyrazí společně na Ivančenu. Někdy taková přátelství vydrží po dlouhá léta. Rozšíření místního společenství o rovery z jiných oddílů, středisek nebo měst je užitečné především pro početně malé kmeny. U nich může pomoci překonat problém sociálního vyčerpání kmene (roverská ponorka nebo situace, kdy „každý už chodil s každým“), ke kterému v malé skupině někdy/často dochází.

Sdílení různých zkušeností, tradic a pohledů na svět umožňuje kmeni nahlédnout na vlastní činnost z jiné perspektivy a otevírá mu tak obzory k novým tématům a aktivitám, které by, bez inspirace ostatními, třeba nikdy nepřišly.

Širší roverská setkávání také motivují rovery do činnosti. Při přípravě akce pro rovery z vícero oddílů, třeba i z celého okresu, máme extra důvod pro přípravu dobrého programu, a díky většímu dopadu akce a rozpočtu také snáze seženeme zajímavé hosty, místo nebo materiál. Setkání je motivační pro jeho účastníky, kteří se pokusí podobnou energii přinést do vlastních kmenů nebo do příštího srazu.

Regionální setkávání

Roverská společenství často vznikají na regionálním půdoryse, ať už jde o město s více středisky, okres, nebo jiný region. Základní akcí bývá roverský sraz, který se koná jednou za rok nebo ob rok. Výjimkou nejsou ale ani roverské soutěže a závody, společná putování, plesy apod. Velkou výhodou pro fungování regionálního společenství je, když kmeny dokážou akce připravovat společnými silami, pokud je například při plánování okresního srazu v týmu zastoupen každý kmen, který se bude akce účastnit. Jednotliví zástupci se stávají přirozenými mosty mezi svými kmeny a regionálním společenstvím – propagují společné akce ve svém kmeni a do společných akcí naopak přinášejí kmenové nápady a specifika. Za všechna regionální společenství a setkání zmiňme alespoň olomoucký RFOR, zlínský ZORO nebo pardubický PARS.

Každoroční akce pro rovery z regionu

Každý rok se dá těšit na nějakou tradiční akci, většinou víkendového formátu. Tematickou, zážitkovou, herní. U nás to bylo například Hustě napružené prasátko, které běželo 9 let a zvalo rovery více generací. Nebo Dozvuky

Roveriády, které fungují jako setkání (nejen) účastníků pro proběhlém roverském táboře. Na tento typ akcí se scházeli RS ze širšího regionu, tím často začala jejich spolupráce a společné projekty, které táhnou regionální roving po řadu let. (Sid, RK Murlok, Blansko)

Celostátní akce a kurzy

Mezi akcemi s jinými rovery nesmíme samozřejmě opomenout ani celostátní akce a kurzy, jako jsou Obrok, Korbo, Miquik nebo jednotlivé lesní kurzy. Takové akce umožňují setkávat se s odlišnými pohledy na roving, nabírat motivaci do další činnosti, seznamovat se s dalšími rovery a rangers. Ač nevedou přímo ke vzniku širšího roverského společenství (roverů je na Obroku příliš mnoho, aby se během akce reálně poznali, kurzu se zase často účastní pouze jeden nebo dva členové kmene), mnohé spřátelené kmeny a regionální společenství vznikají právě v důsledku intenzivních společných zážitků z celostátních akcí a kurzů. Podobnou roli mohou sehrát také zahraniční akce (pro rovery především Roverway nebo Moot), kde navíc můžete navázat spolupráci s rovery z jiné národní organizace a vyrazit příští rok na roverský tábor třeba do Skotska.

ROVERSKÉ LÉTO

Léto je vrcholem roverského roku, pro kmeny nastává příležitost být spolu delší čas a upevnit tak svá společenství. Je to příležitost pro osobní i společné zážitky, které ovlivní jednotlivce na další životní cestě a pomohou formovat vztahy v kmeni. Podoby roverského léta mohou být různé, ať už je to roverský tábor, vícedenní puťák, zahraniční expedice, dobrovolnický projekt, nebo velké zahraniční akce či roverské kurzy.

Roveři mají v létě mnoho možností, což plánování společného kmenového času značně komplikuje. Do hry vstupují stále častější brigády, neskautské cestování, rodinné dovolené, finanční možnosti, ale i oddílové tábory a vzdělávací kurzy. Záleží také na věkovém rozpětí členů kmene. Pro starší členy nemusí být problém vycestovat na expedici, zatímco u mladších to může být složitější (finance, názor rodičů). To vše a možná i další okolnosti vstoupí do kmenového plánování léta, což je normální, běžné a zároveň řešitelné. K funkčnímu roverskému společenství patří i společné vyvrcholení roku, jen je potřeba mu jít trochu naproti.

Termín letního dobrodružství

Některé roverské kmeny mají pevně stanovený termín pro své letní dobrodružství. Nemusí tak o něm každoročně hlasovat a mohou s termínem dopředu počítat při plánování svých jiných aktivit. Např. vždy přesně 5 dní po táboře nebo prvních 14 dní v srpnu apod. (*Jířka, VŠRK Skrypta, Praha*)

Na táboře

Uspořádání roverského tábora, jak už bylo naznačeno v úvodu, může být, především kvůli různým zájmům členů, často obtížné. Existují ale různé varianty, jak společné táboření do zaplněného léta zakomponovat.

Pokud je velká část členů kmene aktivně zapojena do přípravy oddílového tábora, nabízí se možnost uspořádat **roverský tábor při oddílovém táboře**. Roveři se v něm účastní společných programů, ale mají také určitý čas vyhrazený pouze pro sebe. Je potom jen na kmeni, jak s „volným“ časem naloží, jaké činnosti se budou věnovat. Roveři se mohou třeba i na pár dní odpojit a vyrazit na roverskou výpravu, takový svůj mini puťák.

Některé kmeny volí samostatný **putovní tábor v české krajině**. To má řadu výhod, lze jít na libovolnou dobu, v jakémkoliv počtu členů, stačí kratší čas na přípravu. Nemusíme dlouho cestovat, prozkoumat lze i krajinu za humny. Pokud kmen do budoucna plánuje zahraniční expedici, domácí puťák může být i taková zkouška na nečisto – jak jsme na tom s fyzickou kondicí, jak fungujeme jako skupina (především je-li kmen nový). Putovní tábor nemusí být nutně „jen“ pěší. Můžeme vyrazit na řeku, vyzkoušet plachtění na přehradě (pokud máme v kmeni vodáky, tak není co řešit), cyklistickou výpravu nebo třeba horolezení. Při takových činnostech je ale nutné myslet na bezpečnost! Vždy je dobré, když je s námi někdo, kdo danou činnost dobře ovládá, a když společně promyslíme možná rizika.

Roverský tábor lze pojmout i netradičně. Zapojit se můžeme do **společného projektu služby**. Můžeme pomáhat s obnovou středověkého hradu, na němž budeme i spát. Nebo se zapojíme do přípravy tábora pro děti z vyloučené lokality (ale pozor, ať toho na nás není moc!). Podobných projektů se u nás pořádá každé léto několik desítek, je tedy z čeho vybírat. Může jít o zajímavou variantu roverského léta, zejména pro kmeny, kde je větší počet členů, kteří nejsou přímo zapojeni do přípravy střediskových táborů.

Běžím, dokud mohu

Sestavit program roverského tábora se může zdát obtížné. Jakmile ale opustíte koleje vyjeté skautskými zkušenostmi, objeví se před vámi pole neorané. Vyzkoušejte třeba zkoušku olomouckých roverů „běžím, dokud mohu“. Jak název napovídá, každý, kdo se zkoušky účastní, vyrazí z tábora vybraným směrem a běží co nejdále, dokud mu nedojdou síly a nezastaví se. Když začnete brzy dopoledne, roveři se ještě bezpečně vrátí tentýž den do tábora. Večerní vyprávění o prožitých dobrodružstvích a zákoutích objevených třeba kousek za táborem se může stát základem společného výletu. (*Cézi, RK Divočáci, Olomouc*)

Na expedici

Zahraníční expedice jsou pro rovery velmi lákavé, naplňují potřebu nahlédnout za hranice známého, objevovat svět. Mladším roverům dávají šanci vyrazit tam, kam by se třeba sami neodhodlali. Pro mnohé kmeny to je ideální forma, jak spolu v létě trávit čas. Náročné putování, se všemi radostmi a strastmi, které přináší, nabízí nespočet podnětů, které upevňují vazby mezi členy kmene. Objevujeme neznámou krajinu, její přírodu a obyvatele, ale v těchto příbězích nalzáme také cesty, jak se přiblížit sami sobě.

Některé typy expedic opravdu **nejsou pro ořezávátka**, je proto nutné se na ně dobře připravit. Na začátku je dobré si společně zodpovědět pár otázek: Kolik je vážných zájemců o expedici? Chceme vyrazit do hor, nebo přimícháme i trochu kultury? Jakou máme fyzickou? (Co vylezeme, co je ještě splnitelná výzva, co už je zbytečné riziko či machrovinka?) Jaké jsou naše finanční limity? Dokážeme si poradit v možných krizových situacích (vyvrtnutý kotník, vydatné deště, bouřka v různých terénech, silný vítr, nedostatek pitné vody, jídlo nám v noci protřídí liška apod.)? Zvládneme to sami, nebo budeme potřebovat průvodce?

Pro **výběr místa** je podstatné, jestli na expedici vyrážíte jako celý kmen, nebo se skupina vytváří pro konkrétní destinaci (chci vyrazit do Norska a nemám s kým). U kmenové expedice, jejímž cílem je mimo jiné být spolu a mít společné zážitky, je nezbytné místo přizpůsobit tak, aby bylo přijatelné pro všechny zájemce. Velmi častým a oblíbeným místem (vhodným nejen pro první expedici) jsou u českých kmenů rumunské Karpaty, o nichž píše Míla Nevrlý. Výhodou Rumunska je mimo jiné to, že na místo lze rychle a levně dojet vlakem či autobusem a že jde také o poměrně bezpečnou zemi, což ocení nejen mladší členové kmene (a jejich rodiče). Navíc může mít kmen radost z nízké uhlíkové stopy. Další možností jsou ukrajinské hory nebo pro zkušenější kmene Kavkaz v Gruzii, Pyreneje a mnohé další.

Výběrem místa ovšem **přípravu pouze začínají**. Musíme nakoupit jízdenky (s předstihem je to levnější, navíc je to závazek, že si roveři odjezd pár dní předem nerozmyslí), dál je potřeba rozdělit úkoly, kdo se o co postará – někdo sežene mapy, jiný navrhne trasu pochodu, někdo vymyslí a propočítá jídelníček, další vybaví cestovní lékárničku. Zařaďte plánování do programu kmene. Sejděte se před expedicí a ukažte si, co kdo už sehnal. Pusťte si videa a fotky z daného místa, rozhodněte o konkrétní trase. Pozvěte někoho, kdo už na místě byl, a proberte s ním vše, co vás zajímá (to je vhodné, především jedná-li se o první nebo náročnější expedici kmene). Bude také třeba rozdělit si konkrétní role (zdravotník, fotograf, kronikář atd.), vymyslet systém střídání se při vaření, rozdělit se do stanů a určit, jaký bude společný materiál a co kdo ponese (je zbytečné tahat na zádech kila navíc nebo nemít třeba ani jeden vaříč). Proberte také, jaké vybavení je skutečně potřeba – nepro-

mokavá bunda, nerozpadající se batoh, pohorky, ale i vhodné pojištění apod. To ocení především roveři, kteří vyrážejí na svou první expedici.

Je těžké zprostředkovat zkušenost z roverského putování po zapadlých koutech našeho (a nejen našeho) kontinentu. Lze říci jen jedno – obuj dobré boty, zhluboka se nadechni a vydej se na cestu. Nezapomeň mít **oči doširoka otevřené**, to, co uvidíš se ti navždy vryje do paměti.

Expediční knihovna

Zahraniční putování často vyžaduje minimální, nebo i žádný program (s výjimkou putování samotného, přirozeně). Oživit expedici ale můžeme například společným čtením, třeba po obědě nebo večeři, kdy je stejně nutné si chvilku odpočinout. Vhodné jsou povídky spojené s danou zemí a její přírodou. Pro Rumunsko například již zmíněný Miloslav Nevrlý (Karpatské hry) nebo Matěj Hořava (Pálenka).

Na kurzu

Pokud s kmenem podnikáte v létě tábor či expedici a k tomu ještě pojedete pomáhat na skautský tábor, je váš prázdninový kalendář pravděpodobně nacpaný jako plechovka sardinek. V některých letech nebo pro některé členy bude ale dobré zvážit i další možnosti (ty mohou v daném roce třeba nahradit roverský tábor, aby akcí nebylo moc). Junák – český skaut nabízí velkou škálu kurzů vhodných pro roverský věk: lesní roverské kurzy, lesní školy, lesní vůdcovské a čekatelské kurzy.

Roveři aktivní u oddílů kluků a holek budou chtít (anebo potřebovat) absolvovat **vzdělávací kurzy**. Existují kurzy různého zaměření a rozsahu, kompletní nabídku pro daný rok lze nalézt na skautské Křižovatce. Na čekatelském a vůdcovském kurzu získají účastníci znalosti a dovednosti potřebné k vedení oddílu mladších členů (tedy i roverů) a také kontakty na skauty z různých koutů republiky. Mnohé kurzy mají i zážitkový obsah. Roveři se z kurzu často vracejí domů silně motivovaní a s hlavou plnou nápadů pro další práci v oddíle nebo v kmeni. [Skautské vzdělávací kurzy](#)

V nabídce naší organizace nenajdete ovšem jen kurzy pro vedoucí. Existují také kurzy **sebezoboznávací, zážitkové, nadstavbové vzdělávací** a mnohé jiné. Pro každý roverský věk lze nalézt několik možností. Ten týden nebo dva pestrých zážitků může nabídnout překvapivě mnoho: roveři se podívají za hranice oddílu či okresu, mnohdy je to pro ně první příležitost odjet někam sami, do prostředí, kde nikoho neznají; poznají nové pohledy na svět

a skautskou výchovu, jiné, než znají ze svého střediska; budou mít čas věnovat se sami sobě, dostanou prostor pro urovnání si myšlenek a postojů. Účast na kurzu otevírá oči novým pohledům, přináší nová přátelství a především lepší porozumění sobě samému a vlastní životní cestě. ∞ [Roverské kurzy](#)

Prostuduj si nabídku jednotlivých kurzů – v životě vašeho společenství určitě nastane čas, kdy se ti bude hodit vaše členy na některý z kurzů vyslat.

Na zahraniční akci

Skautské hnutí má dnes své zastoupení (téměř) všude na světě. S myšlenkou světového bratrství a sesterství skautů a skautek byla organizace založena a i dnes je mezinárodní rozměr skautingu podporován řadou akcí, kterých se s rovery můžete zúčastnit. Konají se často jen jednou za pár let, tím spíše je dobré nenechat si je uniknout, pokud se konají v místech, která jsou pro nás dosažitelná.

Hlavními roverskými setkáními jsou Moot a Roverway. Moot je celosvětové setkání roverů a rangers ve věku 18–25 let, které se koná každé čtyři roky. Roverway je setkání evropské, určené pro rovery ve věku 16–22 let. Skládá se ze dvou částí: společného táboření a putování v mezinárodních skupinách. Roverway se koná přibližně každé tři roky.

Pokud vás některá akce v kmeni osloví a podniknete první kroky k tomu, abyste na ni vyrazili, dostanete se brzy k otázce financování výpravy. Pro roverský kmen je určitě reálné získat potřebnou finanční podporu, je ale nutné plánovat s předstihem. I proto je dobré držet v kmeni povědomí o akcích, mluvit o nich a nezmeškat přípravu. Vhodná příležitost může přijít třeba jen jednou za život. ∞ [Vyraž na velké akce](#) ➔ [Hospodaření kmene](#)

Vedle roverských akcí je možné vyrazit i jako člen mezinárodního servisního týmu (IST) na některé z národních jamboree nebo se zúčastnit tábora amerických skautů (BSA).

Možností je i mezinárodní dobrovolnictví. Na dobrovolnické akce můžete vyrazit individuálně, ale také s celým kmenem. Záleží především na tom, z jakých důvodů si člověk daný program vybere – může to být chuť zdokonalit cizí jazyk, potřeba pomáhat planetě, získat zkušenosti v dané oblasti, poznávat svět s hlubším rozměrem apod. Některé možnosti dobrovolnických projektů lze opět najít na skautské Křižovatce (∞ [Cestuj a pomáhej](#)). Vycestovat lze například s Evropským sborem solidarity (ESC), který nabízí projekty v celé Evropě. Dobrovolníci mají hrazené ubytování, stravu, pojištění, jazykový kurz a malé kapesné. U nás je do ESC zapojen Kaprálov Mlýn – je možné působit i tam.

Karpatské hry

Většina lidí touží také po penězích, jsou ochotni kvůli nim utrpět škodu na duši. Ale i peněz stačí málo. Máš-li jich dvojnásob, neprožiješ dvojnásob krásné dny na horách a v lesích. Použiješ-li je na dopravu, budeš jen někde rychleji, to je všechno. Letadlo je nejrychlejší a nejdražší, nic cestou nevidíš. Vlakem cestuješ levněji a pomaleji. Je to lepší. Pěšky jdeš téměř zadarmo, jen za úhradu tělesných sil. Mnoho tak uvidíš a prožiješ. Drž se chůze, bratříčku! Nejkrásnější je už ani nejtít, jen sedět nebo ležet, hledět dolů z hor, všechno vidět. Dýcháš lahodný vzduch, mračna plují, peníze k tomu nepotřebuješ. Tehdy budeš jako onen dávno zemřelý muž, zprvu nejbohatší král staré Indie, později nahý světec: „Osvobozen od pout zisku, marných nadějí a strachu z pádu nebyl již pánem země, ale sebe sama. Nemaje nic, vlastnil všechno.“

(Miloslav Nevrlý, *Karpatské hry – Hra na veselou skromnost*)

CO KDYŽ KMEN NEFUNGUJE

Pokud máš za sebou zkušenost s reálným roverským společenstvím, možná sis při čtení předchozích stránek klepal na čelo. Asi víš, že roveři nejsou vždy tak aktivní, akce tak pravidelné a program tak pestrý, jak by se z předchozích stránek mohlo zdát. Je dobré si uvědomit, že to je nedílná součást rovingu.

Roverské společenství není skautský oddíl. Skautům a skautkám můžeš dát přesný plán akcí na příští půlrok, ale s rovery budeš složitě domlouvat vhodný termín i jenom pro další schůzku. Tam, kde pro oddíl připravíte pečlivě naplánovanou výpravu, budeš s rovery hledat možnosti, jak vyplnit čas programu, který někdo zapomněl připravit. To, že roverský kmen funguje jinak, není špatně. Součástí rovingu je přebírání zodpovědnosti do vlastních rukou a k tomu patří i možnost dělat chyby a učit se z nich.

Pokud se u vás roverskému kmeni nedaří, nenech se odradit. I drobné krůčky jsou na roverské cestě užitečné. Zkus se řídit následujícími zásadami.

➔ **Zamyslete se na středisku, jak můžete roverům (částečně) ulevit od vedení oddílů mladších členů.** Roveři se přirozeně budou zapojovat, ale těžiště jejich činnosti by mělo (zejména v mladším roverském věku) spočívat v roverském společenství. Pokud budou plně zaměstnaní vedením, bude pro ně vždy obtížné si na cokoli dalšího udělat čas. Středisko si musí být vědomé toho, že pokud roverům nedává prostor pro jejich vlastní program, neplní ve vztahu k těmto roverům svou výchovnou roli dobře.

- **Využijte potenciál všech členů.** V každém kmeni se najdou tahouni, kteří budou rozhýbávat dění, ale každý jednotlivý člen společenství má co nabídnout. Sestavte si hrubý plán činnosti na pár měsíců a zapojte do přípravy akcí skutečně každého. Možná budete překvapeni, čeho se od svých kamarádů dočkáte, když budou mít důvěru celého kmene.
- **Začněte po malých krůčcích.** Výpravy a schůzky máte již ozkoušené z oddílu, nebojte se ve známém formátu pokračovat. Je možné, že svou činnost postupně obohatíte o další akce, ale i kdyby ne, dobrý roverský kmen se nepozná podle toho, jak a kde se roveři scházejí a čím se zabývají, jako spíš podle toho, nakolik si jeho členové dokážou být vzájemně oporou na cestě ke skautské dospělosti.
- **Nebojte se experimentovat.** Roverský věk s sebou nese chuť objevovat a zkusit neznámé. Pokud má roverské společenství vlastní nápady, kudy se ubírat, dejte této energii prostor. Někdy je nutné vytyčit určité hranice (činnost stále musí odpovídat skautským hodnotám), ale v jejich rámci může být roverská činnost velmi pestrá.

Vždy bude co zlepšovat, ale roverská činnost má smysl v jakékoliv podobě.

Roverské společenství

- Mají roveři na středisku roverské společenství, jehož se mohou stát členy? Mají jak a kam odejít, až nastane jejich čas?
- Je ve středisku více roverských generací? Jaká forma roverského společenství může být v takovém případě vhodná?
- Je mezi rovery přirozený tahoun, který se může stát vedoucím nebo průvodcem kmene?
- Existuje ve vašem okolí regionální roverské společenství? Jak se do této spolupráce můžete zapojit?
- Které tradiční akce fungují ve vašem společenství? Plní tyto akce svůj účel, nebo je na místě některou z nich aktualizovat? Které další akce mohou obohatit vaše současné fungování?

ROVERING PRAKTICKY

HOSPODAŘENÍ KMENE

Zásady a pravidla pro hospodaření jsou pro roverské kmene stejné jako pro ostatní dětské/dospělácké oddíly. Nejvíce zkušeností s hospodařením má u vás ve středisku nejspíš hospodář, neváhejte se ho vyptat na vše, co potřebujete vědět, určitě vám rád poradí.

Rozdíl je však ve fungování kmene a jeho činnosti, což s sebou nese i určitá hospodářská specifika. Pojďme se na ně podívat zblízka.

- **Na plánování** činnosti kmene se podílí zpravidla i jeho členové. Roverské akce bývají dobrodružnější, akčnější, výjimkou nejsou vícedenní či zahraniční výpravy. Více než jinde je třeba myslet na **rozpočet**, který převede plány na peníze. Rozpočet dává odpověď na otázku, **kolik nás (mě) to bude stát**, a otevírá úvahy na téma, **kde na to vezmeme (vezmu)**. Nezapomeňte s rozpočtem v průběhu roku pracovat a měnit ho vždy, když změníte své plány nebo jejich část!
- **Kdo platí roverské výdaje?** Někomu ještě rodiče, někdo si již vydělává v zaměstnání, někdo studuje a výdaje na své aktivity si hradí z brigád. Každá tato situace znamená jiné a velmi rozdílné finanční možnosti. Roverský kmen se s tím musí vypořádat a rozhodnout se, zda bude dělat jen levné akce, zda bude mít různé poplatky pro své členy nebo třeba získat peníze i jinde.

- **Kde získat peníze?** Roverský kmen má hodně možností, navíc se do **fundraisingu** mohou zapojit všichni členové! Stejně jako u dětských oddílů je možné čerpat dotace na krátkodobé akce od MŠMT, které rozdělují Junák – český skaut a z nichž většinu peněz využívají skautská střediska. Ptejte se na střediskové radě, zapojte se. Dále můžete žádat o dary, nabídnout sponzorský kontrakt nějaké firmě, vyhledat grant a požádat o něj (od firmy či vašeho města). Při psaní prvních žádostí poproste ve středisku o pomoc, o konzultaci výsledné žádosti. Roveři se také mohou domluvit na společné brigádě / pravidelné práci a peníze si společně vydělat.
- Nezbytné je **účtování akcí**. I když si roveři platí vše sami a „složí se“ na společný lístek na vlak nebo auto. Proč? Jedná se o akci, kterou z právního hlediska pořádá středisko, a proto má být zaúčtována. Není to nijak složité, stačí jeden výdajový doklad (s příloženými paragony/lístky) a jeden příjmový doklad se seznamem platících. Kromě „splnění pravidel“ získáte hlavně možnost uplatnit na své akce dotace. V případě darů na akci nebo získaného grantu je vyúčtování akcí dokonce podmínkou čerpání peněz. (Pozor, u táborů a dlouhých akcí těch pokladních dokladů musí být více.)
- Jezdíte vlastními auty? Tak se naučte dobře vyplnit **cestovní příkaz**. Doložíte potřebné informace, aby vám mohla být vyplacena náhrada za spotřebovaný benzín / naftu a taky opotřebení (tj. příspěvek na použití). Pokud je potřeba auto opravit, slouží opotřebení jako příspěvek, oprava se však hradit nesmí, protože je zpravidla výsledkem dlouhodobého používání auta,

nikoli důsledkem jedné cesty. Úplně jednoduché je vyplňovat cesták v h-skautingu. [Skautské hospodaření online](#)

- **Majetek pro činnost** kmene patří středisku, kmen jej má pouze ve správě. Zjisti si pravidla platná ve vašem středisku.
- Pokud **vyrážíte do zahraničí**, bude vás zajímat, jak účtovat akce v cizí měně a přepočty do korun. Na rozpočet (i výsledek akce) bude mít vliv pohyb cizoměnového kurzu a kurzové rozdíly. Poradte se ve středisku, jak to zvládnout.

KMEN JAKO ORGANIZAČNÍ JEDNOTKA

Založení roverského kmene není z pohledu organizačního nijak složitá věc. Určitě ji zvládnete sami, případně s pomocí rad, které jsme pro vás v bodech sepsali níže.

Základní otázkou je, jestli chcete, aby byl váš roverský kmen organizačně zakotvený jako výchovná jednotka, tedy podobně jako oddíly nebo kluby dospělých v rámci některé organizační jednotky Junáka – českého skauta. Organizační jednotkou, pod kterou by váš kmen nejspíše mohl být registrovaný, je středisko nebo přístav.

Můžete se vydat samozřejmě i cestou neformálního založení kmene. Váš roverský kmen tedy nebude registrovaný a bude jen neformálním společenstvím roverů. To je samozřejmě administrativně jednodušší, ale má to i své nevýhody. Nemůžete ovlivňovat rozhodování rady vašeho střediska, pod nímž jste jako roverský kmen registrovaní, a nemůžete jako roverský kmen hospodařit s finančními prostředky nebo majetkem střediska pro činnost kmene. Hrozí také, že k vám nedorazí nějaká informace a podpora pro roverská společenství (například tato metodika), protože o vás nikdo mimo vaše středisko či okres nebude vědět.

Pokud jste se přesto rozhodli, že váš roverský kmen bude jen neformální, můžete tuto kapitolu přeskočit. Pro všechny, kdo s námi zůstali, nabíjíme několik bodů, které byste neměli pominout, pokud chcete roverský kmen založit správně:

- Základní podmínkou registrace roverského kmene je **dostatečný počet registrovaných členů**. Těch musí být nejméně 8 a nemusí být nutně mladší 18 let. Typický věk člena roverského kmene je v rozmezí od 15 do 24 let. Tito členové by měli být zařazeni v registrační výchovné kategorii Roverů a Rangers.
- Roverský kmen může mít **libovolný počet hostujících členů**. Ti jsou registrovaní jako řádní členové ve svém domovském

- oddíle a v roverském kmene jsou registrovaní jako hostující. Neplatí zde registrační příspěvek a nemají nárok na časopis. V krajním případě mohou být všichni členové kmene hostovaní.
- Dalším krokem je rozhodnutí, kdo bude vedoucím vašeho roverského kmene. Roverský kmen je hodně podobný oddílům, tedy tzv. oddílům mladších členů. Z toho plyne, že musí mít **vedoucího, který má složenou vůdcovskou zkoušku a je zletilý**, tedy starší 18 let. Středisková rada může pro první rok fungování udělit výjimku pro vedoucího bez vůdcovské zkoušky. Vůdce kmene může být též pouze hostovaný.
  - Vedoucí roverského kmene je z titulu funkce **členem střediskové rady**. Vedoucí dále rozhoduje o přijetí či vyloučení všech mladších členů, tedy členů mladších 18 let, a spravuje svěřené finanční prostředky a majetek střediska používaný pro činnost roverského kmene.
  - Je pravděpodobné, že vedoucího roverského kmene budou určitým způsobem volit budoucí členové kmene. Zásadní pro určení, kdo bude vedoucím kmene, je ale jen rozhodnutí vedoucího střediska, pod nímž bude kmen registrovaný.
  - Máme-li dostatek registrovaných členů i vedoucího, zbývá oslovit vedoucího střediska. Vedoucí střediska navrhne střediskové radě založení kmene a středisková rada jej svým usnesením založí a určí také název a evidenční číslo. Vedoucí střediska pak svým rozhodnutím jmenuje vedoucího kmene.
  - Nezapomeňte na **pravidelnou registraci členů** ve skautISu a výběr registračních poplatků v odpovídající výši. Pro registraci doporučujeme prostudovat Směrnici pro registraci na příslušný kalendářní rok, kterou najdete ve Spisovně Křižovatky.

Pokud budete v rámci činnosti roverského kmene uzavírat smlouvy, nakupovat materiál apod., nezapomeňte, že kmen není právnickou osobou a není oprávněný sám za sebe jednat. Vedoucí kmene vždy zastupuje středisko, v němž je kmen registrovaný, a smí za středisko jednat jen v přiměřeném rozsahu. Jinak za kmen právně jedná vždy vedoucí střediska.

ZÁZEMÍ KMENE

Roverské společenství někdy postrádá odpovídající zázemí. Důvodem může být to, že „roverská klubovna“ není zkrátka považována za důležitou, často je to ale spíše otázka omezeného prostoru, kdy roverská potřeba ustoupí činnosti oddílů mladších členů. Zázemí přitom může přispět k tomu, že se roveři a rangers cítí při své činnosti „jako doma“. Že mají místo, na které se rádi vrací. I hmotné zázemí dává ráz společné činnosti a upevňuje identitu roverského společenství. Jaké prvky takto mohou společnou činnost posilovat?

- Společenství roverů a rangers může mít vlastní **roverskou klubovnu**. Je možné ji zařídit podle vlastních představ a snů, uchovávat tam důležité potřeby pro roverskou činnost. Roveři budou vždy vědět, kde se scházejí, mají na očích vše, co společenství aktuálně řeší a považuje za podstatné.
- Vhodným doplněním klubovny, případně její alternativou, je **kmenové místo**. To se může nacházet například v oblíbeném podniku (typická je třeba čajovna) a může hostit kmenové schůzky, které se neodehrávají v klubovně. Vlastní místo může kmen nalézt také v přírodě (důležitý prvek skautské metody), tam se mohou například odehrávat důležité roverské rituály, jako je přijetí do kmene nebo roverský slib.
- Roverské společenství může mít také vlastní **kmenovou nástěnku nebo síť**. Je to prostor pro ukládání důležitých „artefaktů“ vlastní činnosti, které zároveň fungování kmene prezentuje ostatním oddílům. Společenství roverů je tak viditelné i pro oddíly mladších členů, umožňuje například ukázat odlišnosti roverské činnosti.

- Nezbytnou složkou roverského fungování v dnešní době je i **web nebo sociální síť** roverského společenství. Umožní vzájemně komunikovat a nalézt podstatné informace na jednom místě i mimo skautskou klubovnu. Konkrétním řešením může být uzavřené fórum na střediskovém webu, posloužit může ale i sociální síť, pokud se roveři shodnou na její dostupnosti a využívání.

PSYCHICKÁ BEZPEČNOST

Tématem pro vedoucího roverského společenství také je (nebo by alespoň měla být) bezpečnost členů kmene při jakékoliv činnosti. Obecné otázky bezpečnosti – tedy předcházení rizik u běžné skautské činnosti, řešení krizových situací – jsou náplní vůdcovských kurzů, zde bychom se ale rádi dotkli jedné oblasti, která je v roverském věku obzvláště podstatná, a to bezpečnosti psychické. Té je potřeba věnovat pozornost zejména v souvislosti s uváděním komplexnějších zážitkových programů. Nápadů na takové programy si někdy přivážíme z roverského kurzu nebo se o nich dočteme v dobré knize (např. Zlaté fondy her), je ale nutné si uvědomit, že jejich uvádění s sebou nese určitá rizika.

Roverský věk s sebou přináší objevování nových obzorů, hledání nových výzev nejen v životě, ale také v programu pro kmen. To přirozeně vede k využívání **komplexnějších a náročnějších prožitkových aktivit**. Zážitkové programy ale často doprovází velká psychická zátěž, *ta není samoúčelná, ale je klíčem, který otevírá zámek k předsudkům, zakořeněným představám, myšlenkovým stereotypům, strachu a vnitřním bariérám v učení* (Hyřha, 2007) a pak synergicky působí s osobními předpoklady každého jednotlivého účastníka. *Zážitková pedagogika je, podobně jako hudba a některé drogy, „tunelem do emocí“* (Válek, 2007), bývá proto obtížné dopředu přesně odhadnout, jaké bude mít program na jeho jednotlivé účastníky dopad.

Všechno se navíc **nedá dokonale naplánovat**, do dění vstupují nejrůznější okolnosti, nálady, prostředí, kromě osobnosti účastníků i osobnosti lektorů, kteří program vedou. To vše vytváří směs, která je pokaždé jiná i u dalšího uvedení naprosto stejné aktivity a může způsobovat v programu nepředvídatelné zvraty. Abychom minimalizovali negativní dopady na účastníky a mohli naopak využít potenciál zážitkových programů, je vhodné si být vědom jejich rizik a v co největší míře jim předcházet. Zde je několik předpokladů, které rizika snižují (ne však eliminují):

- Zásadní je role lektora (na toho, kdo program vede, jsou kladeny velké nároky, především na jeho schopnosti, zkušenosti, znalosti, empatii...). Hlavní zásadou při výběru aktivit by proto mělo být **neexperimentovat na lidech** – pohybovat se při výběru i vedení aktivit uvnitř hranic vlastních zkušeností a možností, znát svoje hranice i svou motivaci k uvádění programů, tzn.:
- → **uvádět jen program, který znám** – ideálně mám zkušenost s jeho uvedením nebo alespoň mám zkušenost účastníka a umím si díky tomu představit, co je možné při něm prožívat (pokud takovou zkušenost nemám, můžu si program alespoň předem vyzkoušet v zjednodušené verzi, abych si uměl prožívání účastníků co nejlépe představit);
- → **znát rizika uváděného programu** (zamyslím se předem, co všechno se může stát v jednotlivých fázích programu a po něm, jak tomu můžu předcházet a co udělám, když nějaká nepříjemná situace nastane, podle toho případně ještě upravím průběh programu nebo jeho zajištění);
- → **vědět dobře, proč program dělám, proč právě teď, tady a takovým způsobem**, jestli je to adekvátní prostředek k cíli, který zařazením programu sleduji;
- → **neotvírat témata, která nemůžeme kvalitně uzavřít**. *Při používání zážitkové pedagogiky je třeba vést v patrnosti to, jestli jsou skupina nebo jedinec připraveni na konfrontaci, což může být střetnutí s hlubokými, někdy temnými částmi naší psyché. Jestli ji účastník unese, do jaké míry skupinu nebo jedince tento zážitek posune. Jestli skupinu, místo „vyvolání krize a zvýšení otevřenosti“, spíše nepoštveme destruktivně proti sobě. Jestli jedince nezraníme a neotevřeme Pandořinu skříňku, kterou nebudeme schopni uzavřít* (Válek, 2007);
- → samozřejmostí v případě uvádění psychicky náročnějších aktivit by mělo být základní minimum **znalostí z psychologie**

a základů krizové intervence nebo dojednání přítomnosti někoho, kdo takové znalosti má (do uvádění těchto programů se v kmeni raději nepouštějte a vyrazte za podobnou zkušeností na seberozvojový kurz).

- Velké opatrnosti je třeba dbát především u některých **typů programů** jako *relaxace, imaginace, programy, kde vystupují symbolické postavy a fenomén smrti či konečnosti života, taneční programy a programy pracující se změněnými stavy vědomí. Velmi záleží na intenzitě a hloubce programu, na formě jeho uvedení. Ve svém maximálním rozsahu patří všechny z výše uvedených typů programů do rukou odborníků* (Rosický, 2007).
- Dát programu **jasný začátek a konec**, oddělený od reálného života (na závěr programu připomenout, že herní strategie jsou zjednodušené a neodpovídají reálnému fungování světa, rolím v programu lze přisoudit imaginární jména, nepoužívat reálná jména účastníků, při vystoupení z rolí na konci programu odložit všechny jejich atributy atd.).
- Zařadit na závěr programu **reflexi zahrnující sdílení prožívání** během programu samotnými účastníky.
- Věnovat **maximální pozornost** jednotlivým účastníkům během programu i po něm:
- všimnout si především nápadně tichých a zdrženlivých účastníků, ale i těch s naopak vysokou mírou otevřenosti a ochoty sdílet až vnucovat niterné pocity, všech nápadných změn chování a emocionálních reakcí;

- → ideálně obsadit při programu (i při reflexi programu) někým zkušeným roli pozorovatele.
- Zdůrazňovat opakovaně **dobrovolnost účasti** na programu:
- → jasně deklarovat možnost volby každého účastníka, zda absolvuje program;
- → jasně deklarovat možnost každého účastníka říci i během programu „stop“ a dále v něm nepokračovat.
- Dbát na celkovou **bezpečnost účastníků** (zvýšená psychická náročnost a stres zvyšují riziko únavy, nesoustředěnosti a tím i riziko možných úrazů, navíc účastník „v zápalu aktivity“, zahlcen silnějšími podněty, může podhodnocovat a snižovat jejich význam, pokud k nim naneštěstí dojde).
- Být připraven na všemožné neočekávané situace. Můžeme mít téměř jistotu, že i když jsme mysleli na všechna rizika, minimálně jedna nebo dvě další nepředvídané situace se objeví až v průběhu programu. Neuškodí tedy mít i **dostatek záložních dostupných zdrojů** (personálních, materiálních aj.) pro zvládnutí těch nejčernějších scénářů. Pořád totiž platí, že *lavina, když se utrhne, v sandálech jí nikdo nezdrhne...*

- ▣ P. Hytha: *Psychická zátěž na kurzu, Gymnasion 7, 2007, s. 163–166.*
- ▣ R. Pelánek: *Příručka instruktora zážitkových akcí (Portál, 2008)*
- ▣ P. Válek: *Zážitek v psychoterapii a na kurzu, Gymnasion 7, 2007, s. 169–174*

??? Rovering prakticky

- Je vaše roverské společenství registrované jako samostatná jednotka?
_____
- Vyžaduje vaše středisko, aby roverské společenství vedlo vlastní účetnictví? Existují nějaké dotace, které může kmen pro svou činnost získat?
_____
- Jaké je současné zázemí roverské skupiny? Lze jej vylepšit?
_____
- Jak je při přípravě roverského programu zvažována bezpečnost účastníků?
_____

SLOVO NA ZÁVĚŘ

Když píšu tyto řádky, dělá mi na stole společnost kniha Rovering. Povedená sestava do ní tenkrát přispěla – to by byl roverský kmen! Evička (Eva Měřínská), nedávná náčelní Junáka, by využitovala své zkušenosti a kmen by vedla. Gigant (Václav Břicháček) by s vedením pomáhal, jako dětský psycholog by k tomu měl dobré předpoklady. Zet (Miloš Zapletal), známý sběratel her, by se postaral o dobrodružné aktivity na kmenové schůzky. Grizzly (Mirko Vosátka), autor tábornické encyklopedie, by rovery učil, jak pobývat venku a chránit přírodu. Šamanovi (Ladislav Rusek) by ostatní svěřili kroniku, jako výborný grafik by určitě našel cestu, jak společně vzpomínky věrně zachytit. Náčelník (Miloslav Nevrlý) by si vzal na starosti expedici do rumunských hor, s tím on by si už nějak poradil... A to jsem ani nestihl zmínit všechny!

Byl by to povedený kmen. Rád by se scházel, pořádal pestré akce, každá činnost by měla hlavu a patu, vždy by dobře věděl, co a jak příště udělá... Jak ale asi tušíš, žádný kmen takový není. A nikdy také nebude. Ani tito lidé asi totiž nebyli ve věku roverů dospělými skauty. U každé a každého bychom možná našli řadu náznaků, které by napověděly, kudy se jednou bude jejich cesta ubírat. Ale to jenom proto, že bychom se dívali do zpětného zrcátka, že bychom věděli to, co víme nyní. Dopředu je asi těžké odhadnout, které z možností otevírajících se před rovery, se jednou uskuteční a které naopak zůstanou neprobádané. Rovering není jedinou cestou, která se v období dospívání nabízí, je ale cestou skautskou. Roverské společenství, které staví na hodnotách a podpoře skautského společenství, může být na této cestě dobrým průvodcem.

Doba rovingu, skautského a lidského dospívání, umí být bouřlivá. Hledání vlastní životní cesty je důležitější než hladké fungování roverského společenství. Roveři jsou ale také jiní – oproti starším soup(o)utníkům si na svou dospělost, zdá se, umějí počkat. Generační střet, který byl velkým tématem rovingu v prvním desetiletí po obnovení Junáka, dnes možná není tak důrazný, může nastat později nebo v odlišné podobě. Mladí roveři častěji než dříve vedou skautské oddíly, někdy to ale může znamenat, že na sebe berou roli dospělého vychovatele dříve, než sami dospějí. Rovering nenabízí jednoduché odpovědi, jak tyto rozpory řešit, je ale velkou příležitostí,

jak společně s ostatními takové odpovědi hledat. Vybízí k objevování vlastních možností, ale také k přebírání odpovědnosti, zkoušení a selhávání. Je na každé a každém, jak se této příležitosti chopí.

Tento text jsme nazvali Rovering – putování ke skautské dospělosti. Odkazujeme tak k nejdůležitějšímu úkolu rovingu: k převzetí odpovědnosti za vlastní rozvoj. Přejeme ti a tvému společenství, abyste se na tuto cestu odhodlali vyrazit, nenechali se odradit překážkami, které před vámi bezpochyby vyvstanou, abyste vytrvali a k cíli dorazili. Abyste se třeba stali dobrými průvodci těch, kteří na roverskou cestu vyrazí po vás. Na roverské cestě totiž nikdy nebudete sami, vždy se najdou roveři a rangers, kteří vám budou, při vašem ne zas tak „bezcílném toulání“, vítanými soup(o)utníky.

NA METODICE SE PODÍLELI

Ideál roveringu, Tři služby roveringu

Jiří Zajíc – Edy,
Jakub Tesař – Tesák

Stručná historie českého roveringu

Michal Šrubař – Grizzly,
Roman Šantora – Bobo

Vývojová psychologie roverů a rangers

Denisa Raichlová – Motla

Aktivní občanství

Vendula Menšíková – Venda

Roverské společenství

Jakub Tesař – Tesák
+ instruktoři Svatoplukových prutů

Vedení kmene

Ondřej Kubera – Štaflík

Život kmene

Jakub Tesař – Tesák
+ instruktoři Svatoplukových prutů

Roverské léto

Jitka Baudischová – Jíťa

Hospodaření kmene

Olga Dočekalová

Kmen jako organizační jednotka

Tomáš Průša – Bebe

Tradice a jedinečnost kmene, Zázemí kmene

Marek Zet – Zéťa

Psychická bezpečnost

Helena Brožková – Helča

Editace textu

Jakub Tesař – Tesák

Grafická úprava

Janek Dočekal

Sazba

Marek Bárta

Korektura

Veronika Králová